

Handwritten notes and signatures at the top left of the page, including a circled number '6' and various scribbles.

רר/שה

ישיבה תי"ח - 8.12.64
הודעת הממשלה על מיזוג עדות.
ל. אשכול

הודעת וממשלה על מיזוג עדות

הי"ר י. ברזלי:

אנו עוברים למעיף ב' בסדר-היום:

הודעת הממשלה על מיזוג עדות.

אדוני ראש המשלה, בבקשה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת.

הייתי מכנה את דברי בשם "הסג

החברתי", אבל מקובל כבר לדבר על נושא זה כעל מיזוג עדות,

עם קום המדינה היינו כאן בארץ

קצת יותר מששים ריבוא. מאז קלטנו גערך כפליים כמספר הזה עולים

מכל יבשות תבל, דברי עשרות שפות, חניכי תרבויות שונות בדרגי

התפתחות שונים ומסווגים. גם כיום רק כשמונים אחוז סיודעי קרוא

וכתוב בארץ קוראים וכותבים עברית. אחוז קטן קצת יותר יודע

ומדבר עברית כשפה יחידה או ראשונה. הפער התרבותי מותרע

מאנאלפאכיתים ועד לבחירי הסודע והתרבות שלנו, למן מסצ'אי מכשירים

טכניים מורכבים ואמצאות מדעיות אחרות ועד לאלה שרכשו בארץ הרגלים

ראשונים בשימוש באכיזרי הציביליזאציה.

המשך דבריו - רא.

הנושא של הדיון הזה הוא אפוא

הפצת החברתי במדינה על רקע של קליטת עליה גדולה ורבת אנפין.
הייתי רוצה שנקבל מושג כולל על מה שנעשה בשטח זה, בעוד יותר
על מה שסעון עשיה. נבחנו לעצב עם ולבנות מדינה בקפיצת דרך.
לא פעם היה עלינו להעביר ציבורי אנשים ומשפחות לא רק ממקום
למקום אלא ממש מתקופה לתקופה, מתרבות לתרבות, ממסטר למסטר.

אין מעשה יחיד המגלם את

קפיצת הדרך הזאת. החוליות הדבוקות והשלוכות זו בזו הן:
חינוך, שיכון, פיתוח, התיישבות הקלאית, בריאות, הרוי, שילוב
חברתי ומדיני - כל אלה מתייבים את הקצב של "קפיצת הדרך" שלנו.
אין אנו יכולים לצפות, כנראה, לפתרון כולל סתוך הבקעת דרך,
סתוך ברוק-תרו בלע"ז, בשטח אחד בלבד. לא למעשה יחיד אנו בקראים
אלה לתשלובת דאגות - דאגות לואכות, כמובן, - ומעשים של חידוש,
בלי שיבולע לערכים קיימים ולענין עצמו מהת הקפיצה הפתאומית.
כל זה טווי, שזור וארוג למסכת אחת.

על ישוב של כ-650,000 יהודים

שהיו בארץ בקום המדינה, כפי שאמרת, נוספו עד היום כמיליון
וחצי יהודים, החלק המכריע מזה עלה פארבע כנפות הארץ. כל מה
שנעשה בארץ מקום המדינה, נעשה מכוח העליה הזאת ומסביבה, כי
עד קום המדינה היינו 650.000 יהודים ואם היום אנחנו שנים ורבע
מיליון יהודים, הרי העולים החדשים האלה הם שבנו את המדינה
בגופם. התיישבות החדשה פאז קום המדינה, העירובים והכפרית
גם יחד, היא התיישבות של עולים חדשים; הוא הדין בהרחבת פפדיהם
ואוכלוסיתם של הישובים הקיימים. גם הם נכנו על-ידי עולים
חדשים.

העברת הפוני יהודים ממקומותיהם

לכאן לא היתה מלאכת טראנספורטציה, גם לא יכולה להיות רק מלאכת
טראנספורטציה, אלא מלאכת טראנספלנטציה, על כל הטיפול המסובך
שהדבר מחייב בכל חלקי הצפח, בשורשיו ובענפיו.

נעקרו קהילות שלמות, שבטים שלמים,

בתי-אב ומשפחות, ונטענום מחדש בפולרת. הקיטונו קהילות חדשות
לנחמנו על הקהילות שנעקרו מגוף העם בשנות השואה. הדבר חייב
מטאמורפוזה של ציבור ומטאמורפוזה של בני-אדם. כשם שנבנית כפן
קהילה שחיה את חייה בשולי חברה זרה ובסדקיה, כן נוצר כאן אדם
בונה במפרנס בעטלו את המדינה הזאת על חורבותיו של איש ביניים,
"איש ארויר" המפורסם, מן הגטו ופן ה"פלה" הפנותק מאדמת ארץ
מושב, אמרתי "בונה על חורבותיו", אבל בעצם צט. פכוח המשכיותם
של ערכי תרבות ושל כוחות חיות יהודיים שהביאו אתם. שרידי קהילות
בעולם הביאו אתם ערכי תרבות בפובן הרחב ביותר, פכלול יחסים בין
אדם לחברו ובין אדם לקהילתו. העולים הביאו את ההווי, אפשר לומר
"שולחן ערוך" או "אורח חיים" בכל המובנים, כפי שנתגבש במשך עשרות
ומאות בשנים; דבר זה חייב אותנו להפנע מלשכור דפוסים היסטוריים
מרוב להיטות של מיזוג, לפני שנוצרו דפוסים חדשים.

חלקה הגדול של העליה הלך להקים

ערים חדשות - אם אינני טועה, כ-28 או קרוב ל-30 ערים חדשות -
ולפלא את הקיימות. כאן נמצא את פאות האלפים, כשהם פזורים
בערים ועיירות האלה שהזכרתי. ננקוט רק דוגמא אחת: נשווה בגדנו
את באר-שבע ואת נידולה הכביר; פעיירת מרכז זעירה לברויים
שהתפתחה לכרך מרכזי בנבב הפתאכלס; באר-שבע שפנתה, אם אינני
טועה, כ-60 אלף איש כבר לפני שנה - עכשיו בוודאי יותר - גדלה
פי שבעה ויותר במשך ארבע-עשרה שנה.

אזכור, כי לפני שנים, לפני היות

זרם העליה הגדול, נהגתי לומר באספות פועלים עירוניים ותיקים:
"הנה ימים באים ובין כל שנים פכם ישב איש שלישי חדש מהעולים
החדשים". עתה יושב הותיק האחר בין שני חדשים, אם לא לפעלה פזה.
המעטקה היא אוד הסולפות החשובים ביותר לקידום חברתי של העולים.

ערכו של סלולר ההתקדמות הזה עולה עם המעבר מעבודות דחק למקצועות
יזרניים. עוד רק לפני כשבע שנים הועסקו כמעט כשלישי מפרועלי
עירות הפיתוח או ערי הפיתוח בעבודות יזומות וכבר לפני שלוש
שנים פחות 5%, ואולי כיום אף זה לא. קשה לסדוד את המצב כיום
אפילו באחוזים בודדים. במקביל חל המעבר מעבודה בלתי מקצועית
למקצועית, מעבודות עראי לעבודות קבע. רבים מן העובדים הבלתי
מאומנים מלפני כמה שנים הם כיום מנהלי ענפים, אם לא למעלה מזה.
על כל טועל תעשייה שהיה בארץ עד קום המדינה נוספו שני עולים
חדשים בתעשייה. אני מפנה את תשומת לבכם לעובדה מאלפת, שכמחצית
מ-50 אלף חברים בוועדי עובדים ובוועדי פועלים הם עולים חדשים
וחלק ניכר מהם מארצות אפריקה ואפריקה. בערי פיתוח בעיקר, גוברת
שיתפותם של העולים בנשיאה באחריות במוסדות ההסתדרות המקומיים.

בוודאי, עוד יש מה לעשות, ואולי
לעשות הרבה, בשטחים אלה. בדרך הטבע, חודרים עולים חדשים, תחילה
יחסית, יותר לקבוצות תעסוקה פשוטות גמול ולדרגים נפוכים בתוך
הקבוצות. איננו היחידים בעולם שנתכנסו בקליטה של עולים חדשים.
כך היה גם בארצות הנירה אחרות, עם כל ההבדל, כמובן, בין יהודי
ששב לפולדתו לכין יהודים שנסעו בזמנו לארצות-הברית. הגורמים לכך
היו בעיקר פערים בהשכלה ובידע טכני ואחר, לפעמים - פערים בהשכלה
פורמלית, הבדלים בערכן הממשי של תעודות פורמליות מארצות שונות,
וכתוצאה מזה גם משפטים קדומים לא מוצדקים גם לגבי מקצועות
שביחס אליהם אין הבדל. עלינו להחזיק טובה לקבוצה של סטודנטים
מצפון אפריקה דווקא, שביקשה ללמוד את הבעיה ולאחר שלמדה אותה
וחקרה לא ביקשה פורקן בריגשות ובטענות של קיפוח אלא יצאה בהכרזה
חפורה מאוד באומרה, כי יהדות צפון אפריקה באה לארץ, כפי שהם
קוראים "ערופת ראש", זאת אומרת שהאינטלגנציה לא באה אתה, כלומר,
בלי אותם אנשים שתמסו מקום בכבד בקרב אחיהם בחוץ-לארץ אבל העדיפו
שלא לעלות לישראל, והם באו בלעדם והם בעצמם היו זריכים לספס בסולם
המקצועות.

ודרך אגב, אני שסח לבשר שקבוצה

גדולה של סטודנטים כאלה, סבין רבים, שנשארו בצרפת, כבר עלתה לארץ
בשנה זו, ורבים עוד יבואו, במאמצים של הסוכנות היהודית ובעזרת המסשלה -
ועוד היד נטויה. דוסני שאפשר כבר עכשיו לפנות את הסאה הראשונה,
ונדמה לי שאפשר לקוות למאות סטודנטים בשנתם הראשונה, השניה או השלישית
של לעבודיהם, אשר עוברים לארץ, כפי שאמרתי, הודות למאמצים שאנחנו עושים,
וכל אחד סבין שהכוונה לא רק לכתיבת סכתבים והזמנות אדיבות.

גורמים טעכבים אחרים הם הסטראוטיפים

הפסיכולוגים שנוצרו לגבי עדות, ואפילו סטראוטיפים חיוביים, כלומר
דעות קדומות, ואפילו חיוביות, המשבצות את האיש מראש באיזה יחס מוקדם.

המכשול הצפון בגישה סטראוטיפית חיובית

לאיזו קבוצת עולים טעון קצת הסבר. הנה יש, למשל, עדות, יוצא ארץ אחת,
שהגרו לא לישראל כי אם לאירופה, ומצליחים שם בבתי הספר יותר מאשר אצלנו.
זה דבר טעניין טאד, אם זה אמת ונכון, אבל זו האינפורמציה שיש לי.

צריך לפנות ועדת חקירה כדי לבדוק האמת.

פנחס בגין:
תנועת החרות

האם יש להבין סכך שחרות שינתה עמדתה
בדבר טעניין ועדת חקירה?

גדעון בן-ישראל:
מפא"י

טוב.

ראש המסשלה ל. אשכול:

מתגנבת המחשבה שמה נובע הדבר סכך, שם

נדרש מהם - באופן טבעי, באופן אנטומטי - טאפץ, נדרשת יוזמה ואמביציה
והדבר מוטל עליהם בעצמם. אין סמי לתבוע ואין צפיה לטיפוח סלמעלה,
כמו אצלנו. והדבר טבעי במסדה סטרוקטור: יש סדגנת יהודית, יש מסשלה,
יש חברה, יש אמצעים מהחוף, אבל כאשר אדם נתון לעצמו, פנים אל פנים עם
המציאות, עם פנים אל הקיר, או יותר נכון: עם הגב אל הקיר, וחייב לגלות
כל יכולתו, כנראה שהוא מגלה אז יותר טאשר כשאפשר להסתפק בטענות ובתביעות.

ובכל אופן, יש לציין את הקידום בתעסוקה ואת העלייה ההדרגתית ברמה הכלכלית.

בריכוזי עולים סן הצפון ועד הדרום, כבר ניכרת גם ראשית צפיחה אורגנית אמיתית של עלית מנהיגות מקומית, שרשיה נעוצים במקום ושחוג ראיתה אינו מצטמצם רק בתחומי ישוב או עדה. בכמה דרכים לפדו בני עלית זו את תורת המיזוג ואת תורת האחריות הציבורית לזולת. יש בהם ששירתו בצה"ל ועלו לדרגות ספלים וקצינים, ויש מהם שהתקדמותם חלה בבתיבי ההוראה או הפעילות המקצועית.

אפשר להעלות דעות מקובצת של איש

העילית - כדוגמה - של נציג מקומי, שורשיו נעוצים במקום עצמו ובכל זאת אין חוג ראיתו מצטמצם בתחומי ישוב אחד. הנה, למשל, ניקח דוגמה, מורה - ולפני איש חי שלא אקרא בשמו - שהגיע לכאן בנעוריו, בעל השכלה תיכונית או קצת יותר, והיה שותף ללבטס הישוב החדש מימי היותו פעורה. תוך כמה שנים של פעילות חינוכית ניצל אפשרויות להשתלם, היה לפורה מוסך ולפנהל בית ספר יסודי, ואף על-יסודי, ומכאן בקרא לפעילות ציבורית. כאשר איש כזה הוא ראש מועצה, הרי הוא מפש איש המקום - בן המקום, "ניטיב", יליד, מסלע ומזית השדה ההוא. איש הקולט עלייה שאיננו מאנשי - אתם ודאי סכירים את הביטוי הזה - "כשבאתי", כיסוי שהשתמשו בו הותיקים מלפני המלחמה, כאשר היינו עולים, "כשבאתי היתה קדחת", "כשבאתי היה כינין וביצות", או אם אתם רוצים - היתה קדחת ולא היה כינין. איש שלבטי ראשונים שלו אחוזים ודבורקים במקום פושבו פפש, ואפילו בביצות שהיו לפני עשרות שנים במקומות שהעולים החדשים אינם יודעים תולדותיהם אפילו. איש כזה חייב היה, לא פחות מחלוצים ראשונים, להיאבק עם שפטה, אולי בשינוי אחד: פאות שפטה פיסית ויותר שפטה חברתית. כשהוא מייצג ישובו - פשנתו צרובה על פיו ופטענו הרעיוני ברור. גם תביעותיו כרורות ונובעות ישר מהפעיין. אין לו שום בעיות של גשר-הדברות עם הותיקים טמנו. צפיחה טבעית כזאת של עלית מנהיגה, מתקנת טאליה את

האיזון העדתי בעפדות המפתח. לגבי העולה החדש מארצות אירופה המגיע
למקום, המציאות של "פרנס הקהל", שעלה מארצות אסיה ואפריקה, היא דבר
טבעי ופובן פאליו. הוא הוטיק, הוא הקולט.

כך משתלבים עולי גולה בשרשוח החלוצים
שבנו את הארץ מאז היות תנועת ההיאחזות וההתיישבות הציונית, שרשרת
העלייה הקולטת עלייה. הוא אשר תמיד אמרנו: כל עולה מביא בציקלונו
ובתרמילו תעסוקה בשביל עוד עולה^{או} בשביל שני עולים חדשים.

גולת הכותרת של פועלה של העלייה

החדשה היא ההתיישבות החדשה החקלאית, שהינה בעיקר התיישבות של עולים
בעשור הזה. אינני רוצה לקפח בזה את התיישבותם של בנינו ובנותינו
הצברים, בני הקיבוצים, הקבוצות והפושבים, אבל בעיקר היתה זו התיישבות
הסונית, התיישבות של הוד פעלתו העם היהודי בהפוניו, כאשר הגיע לארץ
לאחר השואה ועם קום המדינה.

התרופה שתרפו ותורמים לקיום המדינה,

בגופם פמש, האנשים, הנשים והסף שבאו לכאן ברובם בלי הכנת הגוף ובלי
הכשרת הנפש, בלי שנות חריש של תנועה פדינית מאורגנת ושל חלוציות אידאית
מודרכת - אם כי אני יודע שהיו כמה ארצות עם ראשית תנועות חלוציות, אבל
אני מדבר על מאות אלפים רבים - תרופה זו אין לה שיעור, אין ערוך לה.
פכה התפורה ההיסטורית שנתחוללה בחיי עם ישראל, הם נשאו - אוביקטיבית -
בתוכם, על זבם ואתם את פטען ההגשמה החלוצית. הם נעשו כאן חלוצים-כובשים.
הם לפדו לאהוב את הארץ הזאת, לחונן עפרותיה ולגונן על אדמתה. הם
פסלאים את חללה השופם של המדינה בהר ובגיא, הם נכונים לכיבושים חדשים,
להפרחת שפמות שנותרו ושייהפכו לבן פורח בעזרת סי תהום, סי הסוביל, ובנוא
היום - בעזרת סי ים פופתקים. הם סיגלו לעצפם בטאפן גדול את יצירתנו
החברתית השיתופית על צורותיה, ובעיקר בדמותו של הפושב, אבל גם תפצאו
אותם, את הדור השני, את הצעירים, תפצאו אותם גם בקיבוץ.
הטפן דבריו - רב.

לפני כן - א.ט.
רב/תז

ישיבה תי"ח - 8.12.64
פודעת הפטילה על פיזוב עדות
ל. אשכול

רכישת הנכסים ויצירתם, סיגול

הפנה החברתי גרר עמו סיגול ערכים בהרגשת שותפות. בני פושבי
עולים רואים את עצמם - ופועלים הם כבני פושבים ותיקים בכל דבר.

אזכיר כאן תופעה אחת הבאה ללמד

על הכלל: הנטייה הנוברת של בני פושבי עולים, המתגייסים לצה"ל,
לנהוג כחבריהם בני הפושבים הותיקים ולהתייבב ליחידות הפחייבות
פידה גדולה יוקר של חלוציות של פטריות נפש, כגון: צנחנים; וכפובן
התופעה השניה שיצאם כבר כיום ארגוני בני הפושבים הללו הפחכים
להקפת ישובים חדשים כאשר רק תינתן סיפת הפים הנוספת לשטחי הקרקע
שיצאם. פכל הבחינות עופדים הם בתביעות הרפה הבנות הנדרשת פהם
בפעלים הללו.

כשאני מדבר על התפורה שחלה בבני

אדם בישובי העולים, גם כאן עופות לפני דפיות חיות. הנה,
בקורים כלליים במקצת, נפות אחת. נקרא לו בשם אובן. ראובן היה
בעל פלאכה קטן בעירה זעירה בצפון פרס. עלה לפני כ-12 שנה. בקושי
ידע את פלאכתו שלו וכפעט אנאלפבית; לפחות בעברית. אם היו לו
שורשים בדת ישראל, לא היו לו שורשים בדת ישראל. הוא עלה עם משפחה
גדולה, קרובים וקרובי קרובים, פה שקוראים בלע"ז - "חפולה".

ראשית דרכו היתה פעברת פחונים באחד

האיזורים החמים ביותר בארץ. אתם זוכרים את פעברת הפחונים הפכסיפים
לעין השמש בסביבות טבריה, באדרוני הרי כנרת, פחונים פפה אלופיניום
שהשגנו בדרכים שונות. שנתיים התפרנס בעבודות דחק ונשאר בעצם
אכסטריטוריאלי גם בשטח וגם בפובן החברתי, בארצו ובאיזורו. הוא
היה פובדל, הוא היה פופרש. לא הכה שורשים כאן. נותקו השורשים
ונשברו הפסגרות שהיה רגיל בהם בפופו. סרה אפנס איפת ראש-השבת,

אם לטובה או לרעה עדיין איננו יודעים, יבואו ודאי סוציולוגים ויקבעו, יודע אני כי הם חוקרים בדבר, ובטל פחד השוסר והז'נדרם, וזה ודאי טוב. אפשר לומר שמעשהו הישראלי הראשון היה ליפורד - כל זה היה בעבר ואני מרשה לעצמי להזכיר - תורת ההתפרעות, הצעקה ושבירת השפשות פתוך פתיחות עצבים, פתוך רוגז, פתוך חוסר סיפוק.

כעבור שנתיים באה אליו פניה פתנועת

המושבים להצטרף לגרעין העולה להתישבות. לא ברור אם הבין בדיוק לפה פתכווננים - הזדמן לי לא אחת להיות אחד השליחים במקופות הללו כדי להסביר לאנשים מה זאת הליכה למושבים ומה הם חיי פושבים - אבל ברור שידע שהמעברה אינה טובה. כעבור שנה כבר אנו פוצאים אותו במושב בחבל התישבות. פושב זה, בראשיתו, אודה ולא אבוש לא היה טוב, לא היה נוח בהרבה מן המעברה. המתישבים שוכנו בצריפונים, בבלוקונים פשוטשים הטשטשים כיום בפסקים הללו לאיסוס, אבל אז היה זה פאר הפעשים שעשינו. השתוללות הרצח של הפדאיון היתה בעיצומה, אבל שני דברים נשתנו מיד - חיכו להם שם במקום פדריכים חקלאיים וחיקים והעבודה שהתחילו לעסוק בה, אפילו כשהועסקו כשכירים, לבניית בתים לעצמם, היתה בשבילם כבר עבודה יוצרת. עברו חודשים עד שהבין ראובן והבינו חבריו, שאין זו מעברה חדשה ושהבית שהוא בונה פיועד לו.

תחילה, בתקופת המעבר ביקש לעצמו

מפלס בדרכים לא כל כך חיוביות. היו קשיים אפילו בשיגור השפירה. היו קשיים להכניס אנשים אלה לפסגרת של סדר וארגון ולתודעה שכל אחד חייב להקדיש לילות לשפירה וביום לעבוד. כשהובאו למקום שר כמה משפחות, פאיזור גיאוגרפי סמוך בחוף-סארץ, צפחה יריבות הפלווה קסטות. כשהוקמו פוסדות במקום קיבלה היריבות צביון "פוליטי" יותר - ויכוח על עטדות בוועד ועל נוסחי תפילה. אבל לאט לאט

ובהדרגה צנו ניצני הבנה. טעם העבודה היוצרת, טעם הבניה שהיא
בנין עתיד לעצמם ולבניהם אחריהם עשו את שלהם. אין זאת כי אספה
אטא אדסה בניס אלה אל חיקה ופן האדסה החלו יונקים כוחות חדשים.
רבליו של אנטיאס נחו על הקרקע והחלה צמיחה חדשה וצמרת חדשה לגזע
זה.

כעבור שנה, נכנסו ראובן וחבריו -

אני מדבר על שם אחד אבל הכוונה לשם כולל - לבתיהם החדשים שידעו
אך בקושי להשתמש בהם. הם התחילו כעובדים שכירים של הפוסד הפיישב
בחלקות הכפר עצמו ועדיין לא תפסו שאלה יהיו חלקותיהם שלהם; אבל
למדו זריעה טהי, עשוב, פהו, קלטור פהו, קציר ואסיף, קסיף, בציר,
אריית תאנים וגדירת חרובים פה הב. פתאם גילו שהם פגדלים פשהו
והם עוסקים במשהו שאפשר להתחננו בו, ובכבוד. אפשר להאכיל את
המספחה ואפשר גם למכור. את עיקרון הערך העודף במשעו האלפנטרי
ביותר גילה ראובן בשלב זה באורח עצמאי הוך שנה-שנתיים ראשונות.

הוא גילה על נקלה את ההפרש בין

ערך התוצרת שהוא פגדל לבין שכר העבודה שהוא פקבל. הוא גילה
שהוא פנוצל, שאינו פקבל את פלוא התסורה בעד עבודתו. הוא בא
בשאלות חפורות אלה אל האחראים לחבל ההתישבות הזה. הוא לא ידע
שהם, אנשי חבל ההתישבות, פחכים לרבע זה שיתעורר בו היידע ויתעוררו
בו האינסטינקטים האלה; שירגיש עצמו אדון לעצמו ותובע את תפורת
עבודתו. והנה קיבל ראובן לעיבוד עצמאי חלק פן החלקה הפיועדת
לו - 5 דונם בליווי אזהרה, שישפע היטב לעצותיהם של הסדריכים.
תחילה סבור היה ראובן שירבה את רכושו אם יוסיף פים וזבלים פעל
לפיכסה, ונענש פיד ביבול רע. רק אז הבין שאין "פסדרים" אותו
וכדאי להקשיב להדרכה ולעצות של אלה שבאו ללוותם במפעלים.

הוא מעבד כיום 30 דונם והוא, כבר יודע איך לעבד, ועוד עתידה
חלקתו לגדול, כשיחולקו עצי הפרי המעובדים עוד כיום כחווה על-ידי
הכפר כולו. אל טשקו הספואר והסצויד בטרקטור סטן אנו מביאים
אורחים סחו"ל עכשיו ומתגאים בהישג. האם אזכיר לכם את לקיש,
האם אזכיר לכם את הכפרים על יד חיפה, יוצאי כל הארצות הללו
שאינני רוצה להזכיר שמותיהם שטא אשכח מישהו, עליהם גאותנו
ואנחנו מפעידים אותם כטמל לארצות החדשות באפריקה ובאסיה, והם
מתחננים לפנינו שנקים להם כפרים וופים לאלה.

התפורה דרפטית עוד יותר בכנו
של ראובן, בקרא לו שמעון. הוא לסד כבית-הספר בכפר, או לפני
שכא לשם, שירת כצה"ל ורכש מקצוע, וראשית הבנה בפעולה פשולבת,
בעזרה הדדית. בן אחר של ראובן לופד כבית-הספר התיכון החקלאי.
יש בביתו חשמל, דוד שטס להיפום מים, פקרר, כיריים של גאז
ופקלט רדיו. טשקו של ראובן ופסקי חבריו הם מקור עיקרי לאספקה
החקלאית שלנו של הארץ כולה. ראובן ושמעון רואים אה עצמם -
ובצדק - שותפים שלפים בכנין המדינה. אני סכין שיותר טוב היה
לוא יכולתי להזמין אתכם לסיור כדי לראות את ראובן ואת שמעון,
וגם אה לוי, ואת הפסקים שלהם.

הופעה זו של השחלבות כמבנה

הפסקי והחברתי, של רכישת צורותיו ושל סיגול ערכיו, היא
האופיינית לפערכות הקליטה החברתית ופזוג העדות, היא, ולא
דיבורי המקוננים הערטילאיים הרווחים אצלנו בדבר התפרקות
פערכים כביכול. והלוא רבותי נהפוך הוא: שני שלישים פן
האוכלוסיה, ברובם הפכריע, לא הביאו עמהם ערכי חלוציות כבית
אבא, הם חיו חיים אחרים, מי פה התפרק פפה, לא היה להם פפה
להתפרק, ולא היה להם פה לרכוש. הם עפרו במבחן זה בכבוד
ככורי הפצרף של החברה שלנו - בהתישבות, כבתי הספר וכצבא.

פסעוה הפיזוג בהתישבות זו,
על הריכוזים העדתיים שבה, איננה כיסול השוני, נטישת הערכים
שהוכאו סארך הפוצא, אלא בזהירות עידונם ושיפורם, העלאת הרפה
ומיגול ערכים פשותפים. הכפר בחבל לכיש פתפוג עם נהלל על-ידי
השתלבותו כשוה ביצירת הפדינה כולה, בפסקה, בחברתה ובהווי.
ולא אופר שאין כאן שום הבדלים, אבל לא ביום אחד יוולד גוי,
ואפילו יהודי, חקלאי יוצר פסק.

חברי הכנסת, אין צורך להיות

פוטחה לבעיות קליטה ופיזוג כדי לראות פיר את הפקום הפרכוזי
שנועד לחינוך בתהליך זה. ודווקא בחינוך קשה קפיצת הדרך
ביותר. אפשר להחיש את הקפת הבית, עכשיו בונים בתים טרופיים,
ואף אפשר לבנות בתי-חרושת אחת ושתיים ולהקיפם, אי-אפשר להחיש
את גידולו של הילד. והשאלה פסובכת עוד יותר מפני שפסק הוא,
אם היא ניתנת להפתר בדור אחד. אני יודע שאני אופר דבר שאולי
יצער רכים ואולי גם ירגיז, אבל פוטב שנצפר לעצמנו ונדע את
האפת כולה - ספק/כדור אחד אפשר לעשות את הפעשה הזה. הרפה
הנדרשת להשכלת הבנים נובעת גם פרפתה התרבותית והרוחנית של
המפפחה. האפשרות של ילד ללפור ולקלוט תלויה באווירה של הבנה
בבית ואפילו בפגיבלות פיסיות כגון תנאי שיכון. פה בצע בבית-ספר
טוב, גם כאן בהכרח, בצורה זו או אחרת, אנחנו פובבלים עם כל
הרצון הטוב, אם אין לילד פינה להכין את שיעוריו, אם אין הבנה
ועזרה מצד ההורים. טאפנים אדירים נעשים כשטח זה ופאפנים גוברים
והולכים נדרשים פאתנו ככל שעולות דרישותיה של החברה לחינוך.
כזה אינני רוצה להגיר שלא צריך לדאוג שלא היו בתי-ספר טובים.

פאז קום הפדינה גדל סספר התלפידים

כפליים כגידול האוכלוסיה; חינוך חובה חינום הוגשם בפלואו בפסגרת
החוק; חצי גילאי 3-4 הזקוקים לכך לופדים חינום בגן, והמספר גדל
ככל שנה. זה כודאי חידוש שרק ישואל הכניסה אותו פחוך הכרח,

פתוך צרכי החיים שלנו. המספר גדל בכל שנה ופחך שנתיים שלוש יוקפו כל הנזקקים, אני מקווה, אינני רוצה לחייב את שר האוצר לשאת בהוצאות. התרחב החינוך העל-יסודי ובעיקר הפקצועי בתעשייה, בים ובחקלאות. בהדרגה חדל שכר הלימוד להיות גורם פונע להפסך חינוכו של הילד. הדרישות בעולם גם בארץ גוברות ועולות - הדרישות לחינוך, להשכלה וידע טכני. כזה אינני רוצה להגיד ששכר הלימוד חייב להיות גורם פונע, לא בגלל שכר הלימוד לא יגיעו נער ונערה להפסך חינוכם - זו פטרנו. פיתוח החינוך על כל שלביו, מפעלי הטיפוח, בית-הספר הכוללני המאפשר מעבר מנפשה לפנפה, טיפוח סיוחד של מוכשרים, בנין החינוך הפקצועי והתאמתו לצרכיו של פסק ספותה, הרחבת החינוך הגבוה פי חמישה פאז קום הפדינה - כל אלה פשחלבים בפעולה לצייפזום הפער בין שכנות חברתיות.

מפעלי הטיפוח החינוכיים שלנו -

בשיטות הוראה, באירגון כיתות, בהתאמת חופר הלימוד, יום הלימודים הארוך - הם נושא להתענינות מקצועית בעולם החינוך כולו. כבר רואים אנו כרכה במאפצונו להצר את הפער העדתי: פבין בני עולים פארצות אפריקה ואסיה נפצאים כבר קרוב לשתי רכבות בבני ילדים לגילאי 3-4; הם פהוויים 60% בבני ילדים לגילאי חמש - אביא רק מספרים פועטים, לא אלאה אתכם, אבל אלה מספרים שכדאי לזכור אותם - 43% בבתי-הספר היסודיים; 20% בבתי-הספר התיכוניים של בוקר וערב; לפעלה פ-36% בבתי-הספר הפקצועיים; 39% בבתי-הספר החקלאיים; 14% בכיתות הפסך של ההתיישבות העובדת; 25% בבתי-פודש לפורים ולגננות ויש לזה חשיבות גדולה; 12% במוסדות להשכלה גבוהה. לא קשה להסביר פדוע עדיין האחוז במוסדות להשכלה גבוהה הוא רק 12 ולא 32, זה תהליך פעם השניים הוא יגדיל את האחוז בבתי-הספר הגבוהים.

לא נאמר די, אבל זה הרבה,
בני העולים מארצות אסיה ואפריקה הם כבר כיום כרבע ממספר
הלומדים בבתי-ספר על יסודיים - יותר מ-22 אלף. זה מספר
פעורד, אף שאפשר כפובן לפתוח עליו ביקורת פשתי בחינות:
רבע, זה פחות מפשקלם באוכלוסיה, וחוף פזה חייבים אנו להביע
לידי פצב שבו כל הילדים יקבלו חינוך על-יסודי, ועדיין לא
הגענו לכך. סיפתי פעם, לאחר ביקורי בארונסינה ובאורגואי,
שנכנסתי לשיחות עם אנשי הממשלה, אנחנו התאגנו בעצפנו ואפרנו
שאנחנו בני ייחוס ורוחני תרבותי, כני עם הספר לא פחות מאחריק,
לא פחות פהם. אחד פהם אפר לי, ואני ידעתי את פעורות ההכנסה
 שלהם,

כאשר הוא סיפר לי כי אצלם החינוך מגן הילדים עד לאחר האוניברסיטה
הוא חינם - קינאתי קנאת שאול. מאז ועד עתה התקדמנו בהרבה.
אינני צריך לספר לכם מה הם מקורות ההכנסה באותה ארץ. על כל
נפש רועים שם באחו שלוש-עשרה פרות ועשרות כבשים. יש להם גם
הרבה דברים נוספים, בעוד שאנו עדיין רבים על ענין "טרבק".

עוד ידנו נטויה. בחמש השנים

הבאות אנו שואפים להכפיל את מספר הילדים בגנים. חינוך חובה
חינם יורחב לפחות בשנה נוספת. כארבעים אלף ילד יתווספו לבתי-
הספר העל-יסודיים ובתוך זה יוכפל החינוך הסקצועי. ועדיין זה
איננו סוף התהליך.

לכל הדברים הללו דרושה כסובן

תנופה בהכשרת מורים. מותר להגיד שבעבר היו לנו מורים לא-נוספים,
צריך היה "לאפות" את המורים ולהכשירם. כדי לבנות נדבכים עבור
המורים נחוצים סמינרים ובהי-סדרש.

על כך יש להוסיף את הפעולה

התרבותית בקרב הסובגרים ובעיקר את המבצע הסקיף לביעור הבערות,
שכלל עד כה רבבה של לומדים, רק 15% הם אנאלפביתים. 15% מתוך
אוכלוסייה של שניים ורבע מיליון - זה יוחר טרבה. פעולה זו
טחייבת טאטצים ונטשכת זמן רב. צריך גם להביא את הסובגרי לכך
שירצה ללמוד. תצויין גם עזרתן של החיילות בסכצעים אלה. זהו
תענוג סיוחד להזכיר את העזרה של אותן 700-800 בנות. אולי ננסה
להפנות לעבודה זו את אותן בנות המשתחררות מהצבא סטעמים דחיים.
אולי הן מסצאנב דרך לפעולה כזו, שהיא בבחינת לימוד תורה, כי
שם סחחילים מלימוד תורה, שהאותיות הקדושות.

וכשאנו עומדים בסוגיה זו של

חינוך סובגרים, איך לא נזכיר את טעשי ההתנדבות של ציבורים גדולים

שחקדשו אצלנו את ססורת ה"הליכה לעם". אני מתכוון לארגוני הנשים
 כמו ויצ"ו, מועצת הפועלות, נשות מזרחי, נשות הציונים הכלליים,
 נשות חרות - וחלילה לי לשכוח מישהו - כל עשרת בנות.....

מלבד פעולתם של גופים מאורגנים

רבים, ובפרט ארגוני נשים, היו גם מעשי התנדבות של יחידים. כולנו
 יודעים על מעשי המופת של אדם שבוא חלוץ בשטח זה, ואני מתכוון
 למר יעקב סימון מירושלים. חשבתי לנכון להזכיר את מפעלו בירושלים.
 הוא סרכז סביבו עשרות נשים וגברים היוצאים יום יום, או כמה פעמים
 בשבוע, למסורות הללו אשר כה זקוקים לעזרתם. למרות היקפם המצומצם
 של מעשי ההתנדבות הללו, יש להחשיב אותם מאד, כי הם מתווים דרך
 נכונה שיש לפתחה בכל מאסצי כוחנו.

כי מה היתה ה"הליכה לעם" ברוסיה?

בחורים ובחורות יהודיים - פרט ללא-יהודים - הצטרפו אל טובי
 האינטליגנציה הרוסית, שהיתה להם הרגשת אשמה וחובה לגבי בערותו
 ודלותו של הכפר הרוסי. בני הנוער היהודיים הלכו להביא את אור
 ההשכלה והדעת אל איכרים נבערים, שהרעל האנטישמני העסיק וחלחל
 בחודעתם, ולא פעם יצאו שם בשן ועין. אבל זהו פרק אחר. אין
 חשש שדבר כזה יקרה לנו. כאן אפשר להביא רק דעת, השכלה, חינוך
 וקצת אור לאנשים אלה. האסנמ ייבצר מנוער ומאינטליגנציה אצלנו
 להיחלץ לספעל כזה בקרב עם שלהם? ולא רק במבצעי ליסוד בפועל
 מסס המדובר. יש להעסיק גם תודעה של שכנות טובה כפשוטה, קשירת
 קשר הדוק בין משפחה למשפחה, מעבר לגבולות של עדה ושל ותק בארץ.
 ואין הדבר הזה מוטל על שכנה אחת בלבד, נאמר: על ילידי הארץ או
 על הוותיקים שעלו לפני קום המדינה.

בעת קום המדינה היו בארץ

650 אלף יהודים. האמינו לי שלא כולם היו סולת, חלק מהם
 נזקק לטיפול. מישהו היה צריך להכשיר ולהדריך אותם. כיום
 מונה הישוב שלנו שניים ורבע מיליון. התביעות הללו אינן
 יכולות להיות מכוונות רק לאלה שהיו כאן לפני קום המדינה.
 כיום אותם שניים ורבע מיליון הם הנתבעים, או לפחות שני מיליון,
 כי אולי לאותו רבע מיליון שבא לאחרונה צריך עדיין לוח סנוחה
 כדי שידאג לעצמו הכלל הגדול של "עליה קולטת עליה" חל גם על
 ענין זה. מי שנמצא בארץ מספר שנים יש לו חובה מוסרית לגבי
 שכנו הנמצא בה שנתיים בלבד. יש למצוא דפוסים ארנוניים להיחלצות
 בשטח זה, ולהופכו לתנופה לאומית רבתי. אך סלבר הדפוסים הארנוניים
 דרושה לכך, כראש ובראשונה, סידה גדולה של הכשרת הלבבות.

לא רק אותם 650 אלף יהודים הם

הנתבעים, - ואינני רוצה בשום אופן לפטור אותם סכל חובה ומעטסה
 נוספת - אלא אותם שני מיליון. בעוד חמש שנים, אם יזדמן לי
 להפגש עם אנשים אלה, אתבע מהם לדאוג לאלה שבאו. אני מקווה
 שאז נביע לשלושה מיליון, וזוהי שרשרת שלמה, שעוד לא נוחקה ואסור
 שתנתק, שרשרת של דאגה, טיפול, עזרה הדדית, סיוע הדדי ורצון
 הדדי לקלוט אחד את השני.

חברי הכנסת, הזכרתי קודם את

הקשר הקיים בין כל שטחי הפעולה לכיסול הפער החברתי. כל זה
 לא ייעשה בדרך אחת. עלינו להפוך את כל בית ישראל לכית-מספר
 אחד. יש צורך בתעסוקה, פרנסה, מקצוע ושיכון. אני רוצה לייחד
 את הדיבור על הקשר בין החינוך לשיכון.

ישיבה ת"ח - 8.12.64
הודעת המטלה על פיזוג ערות
ל. אשכול

לפני כן אר
ש"ש

שוב אציין קודם כל את היקף המעשה עד היום.

כ-300 אלף דירות נבנו על ידי המטלה לקליטת עולים, מלבד ההסתכנות בפננים קיימים. כשאפרחי 300 אלף דירות, הרי שספר זה אינו כולל את הדירות שנבנו על ידי עולים באמצעים כספיים שלהם, או שנבנו על ידי בעלי הון לצורך השכרה או מכירה. אני חושב שיהיה זה צורך אם אומר שבדלנו במיליון וחצי נפשות, אם לא למעלה מזה, ואם נעשה חישוב של מספחה ספוצה בעלת 4 נפשות (אם כי המספחות המגיעות עכשיו הן קטנות קצת) הרי ש-300 אלף יחידות דיור אינן מכסות את הצורך. הדירות שנבנו במיוחד לקליטת עליה שוב אינן מספיקות במקרים רבים לא מצד המספר ולא מצד הגודל.

נעשה מאמץ לתת למספחות גדולות דירות גדולות יותר

מאשר למספחות קטנות. אני גם יודע על מקרים בהם ניתנו שתי דירות למספחה גדולה. בכל זאת נוצרה צפיפות בקרב בעלי מספחות גדולות, ופירושו של דבר שוב - בעיקר עולי ארצות אסיה ואפריקה. הקשיים שברפו להתהוות בעיות הצפיפות הם, מצד אחד: מספר הדירות הגדולות לא היה מספיק. עשרות המיליונים וכמות המיליונים של לירות שהושקעו בשיכון, לא הספיקו. ואני מזמין אתכם לעשות חשבון אריחמטי קטן. נבנו 300 אלף דירות כאלה, כשהמחיר הממוצע של כל דירה הוא 12 אלף לירות, אם כי במציאות זה יותר כי ערכו של הדולר היה שונה וכן גם ערכה של הלירה. אם בכל זאת נעשה את החשבון לפי מספרים אלה, נגיע לסכום של קרוב ל-4 מיליארד לירות להקמת דירות בלבד, והרי נוסף על כך יש צורך בכית כנסת, נחוצה פרמאה, נחוץ בית ספר, יש צורך בשכילים וכו'. ונוסף על כל אלה יש גם צורך במפעלים שבהם יוכלו התושבים למצוא פרנסתם. וכידוע, בפסח הרבה שנים לא פנה לשם הקפיטל הפרטי, אלא אנחנו הקדמנו שם את הקפיטל הפרטי.

לא פעם עמדנו לפני ברירה סרה,

אם לספק דירה לעוד משפחת עולים המכה על קדקדינו ואומרת: "קלוט!", או לתת למישהו דירה גדולה יותר או שתי דירות. וכמובן נאלצנו להחליט לתת קורת גב לעוד משפחת עולים, על חשבון הצפיפות. אם כי אני מניח שהצפיפות שלנו, אם נשווה אותה לזו שקיימת ברוב המכריע של הארצות שהן הביעו אלינו העולים, היא לא הרבה יותר איננה מאשר שם. אלא שזו איננה נחמה כמובן. מלבד זאת, נוצרה צפיפות גם בדידות שנתנו קודם בתנאים שווים, כניח - לזוג צעיר בלי ילדים, אלא שמספחה אחת גדלה יותר ומספחה אחרת - פחות. וכך נוצר אי-שוויון במקום שהיה שוויון מלכתחילה. אבל הרי ברור שכאשר נש זוג צעיר אי-אפשר לתת לו חצי חדר באיזה שהוא מקום, ולא היה אף סקרה כזה. זוג צעיר כזה קיבל דירה שלמה.

כך מוצאים אנו, בסופו של דבר, צפיפות

גדולה יותר בקרב משפחות שעלו מארצות אסיה ואפריקה, ונדעשים כעת מאמצים גדולים לפתרון הבעיה על-ידי הרחבת שיכונים קיימים ועל-ידי הנברת התנופה בפינוי משכנות העוני, במידת יכלתו של משקנו. אני מניח גם שבמשך השנים, וכיחוד כאשר יעברו ממקצוע למקצוע, ממקצוע סיעות-במול למקצוע בעל במול יותר גבוה, יוכלו לחסוך ולהוסיף בעצמם עוד חדר. כך מתפתח העולם עד היום הזה גם בארצות של משטרים שונים, שגם שם שאלת הדיור היא שאלה כאובה.

הזכרתי, בצד החינוך, את צה"ל כגורם

עיקרי במיזוג עדות ושכנות חברתיות. נציין את סהלך התקדמותם של בני עולים בצה"ל, את המאמץ הגדול המושקע בהקניית השכלת-יסוד והכנת לתעסוקה, בשליחת שרשים באו"ם. בולט הארך העצום של השירות הצבאי בהריסת סחיצות בין שכנות-עליה ובין עדות. ערך לא מבוטל יש בשטח זה לקשירת קשר ידידות אישי, פשוטו כמשמעו, עם חיילים אחרים. גדולה

מזו, כאן ניתנת ההזדמנות הסוחשית לקידום חברתי נראה לעין על-ידי עליה בדרגה. אחוז הקצינים בני-עליות מארצות אסיה ואפריקה עולה בהדרגה משנה לשנה. יש בכך כפונן קשיים, שלא נתגבר עליהם אלא עם עליית רמת ההשכלה הכללית. אבל כבר כיום מקביל אחוז מפקדי הכיתות מארצות אלה, פחות או יותר, לאחוזם באוכלוסייה. והרי סוף-סוף מפקדי הכיתות מתחילה העליה, עליה של כל מי שמסוגל ושל כל מי שמראה יכולת וכוסר. תינתן לו גם האפשרות ללמוד, וכך יעלה מספרם גם בדרגים הגבוהים יותר.

יש לי, כידוע לכם, קצת רתיעה מפני דברים וביטויים המגלים יחס של התנשאות שלנו, כביכול, על עמים אחרים. תמיד נראה לי שהצניעות יאה לנו. בכל זאת, כשאני בא לסכם את ההישג ולהעלות את הבעיות בקליטת עליה ובמיזוג בלזיות, איני יכול שלא להזקק להשוואה. אני, לפחות, איני מכיר אף ארץ הגירה אחת שעמדה לפני בעיית קליטה בהיקף כזה ושעשתה כל-כך הרבה להצלחתה.

ענין ההיקף טעון קצת הסבר. זה איננו ענין של מספרים בלבד; גם במספרים ההיקף אצלנו יחיד במינו, ביחס לבודל האוכלוסייה הוותיקה וביחס למשך הזמן. והרי היו שנים של 100 אלף ו-200 אלף עולים בשנה. אבל על זאת יש להוסיף את יסוד הגיוון והשוני בארצות מוצאם של העולים שקלטנו. זה הייב אותנו למאמץ קליטה חומרית ותרבותית בקנה-מידה גדול, תוך התמודדות עם בעיות שאין להן אח ורע בעולם כולו.

עם כל הצניעות והחשש שיימצאו חברים שבזה אולי אגרה אותם להשיג על דברי, אני אומר שהתמונה הכללית היא, איפוא, מסונה די מעוררת. הושגה רמה של התקדמות, של הצרת הפער, של מיזוג. אין זאת אומרת שניתן לנו כל מבוקשנו. יתר על כן: חבלי ראשית ירדו, כידוע, לעולם כרוכים בצרות הנובעות דווקא מהתקדמות ידועה.

כך, למשל, אם נזכיר את המיזוג בצה"ל, שעליו דיברנו זה עתה, עומדים אנו לפני בעיית הקליטה החברתית של משוחררי צה"ל. לא נעלמה ממני הבעיה הזאת. כל זמן שהבחור או הנערה במצאים בצה"ל, הם הואים עצמם כחיילים בין חיילים, כשווים בין שווים. כאשר הם עוזבים את השירות וחוזרים הביתה, נעשית בעיית הקלטותם חמורה יותר, ולעמים אף מעוררת טרירות. אני מזכיר את הדאגה הזאת במיוחד, ואינני אומר שאין אנו עושים בזה דבר. יחד עם זה לא אתפאר שכאילו אנחנו יודעים לפתור את הכל. יחד עם זאת, כאשר אנו חיים עכשיו במרינה ובתקופה בה אין סחסור בעבודה, אלא להיפך - חסרות ידיים עובדות, דומני שגם הבעיה הזאת תמצא לאט-לאט את פתרונה.

הזכרתי קודם את צפיחתה של עילית סנהיבה. על כולנו, על כל הרשויות, הגופים, ההסתדרויות והמפלגות, לעשות בשטח זה מאמצי עדוד בלתי-פוסקים. ואין הכוונה כאן להליכה בדרך הקלה, לטיפוח עסקנות שסימן היכרה הוא עדתי. זה אולי הדבר הכי קל. שאם כך המצב, צריך פשוט לקבוע שיהיה מספר כזה של עירקים, מספר כזה של תיטנים, ומספר כזה של יוצאי מצרים, יוצאי טורקיסטן וכו'. אבל זה לא פותר את הבעיה. דרך זו, בקלותה המדומה, עלולה להוליך אותנו לפתרונות דמנוביים, המחפיים במלל קיצוני, או בסיסמאות קיפוח עדתיות, על העדר פתרון אמיתי. הדרך הנכונה היא שילוב מאמציה של הציבוריות הוותיקה בהתעצמות חברתית של ציבורי העולים מבפנים. ההשפעה מבחוץ והצפיחה מבפנים צריכות לינוק זו מזו ולהפרות זו את זו. שוב יש להביא כאן בחשבון צמיחת בעיות דווקא מתוך ראשית הפתרון.

ועוד דברי אחד: הבעיה תודחית קיימת ולא ספני

שיש משפטים קרומים, ומבחינה אחרת הרגשות קיפוח פוצדקות ולא פוצדקות. הבעיה קיימת ספני סכנה חמורה אחת שאסור לנו להסיח מפנה את הדעת אף לרגע: הזיטון כפקום אחד של הבדלי פוצא עדתיים מצד אחד ושל הבדלי מצב חברתי וכלכלי, מצד שני. אילו כל תושבי המדינה, כל 2,5 מיליון תושבי המדינה היו תיפנייים, והיו כינייהם בעלי מקצוע טובים יותר וטובים פחות, כאלה הפשתכרים יותר, וכאלה הפשתכרים פחות - היו קונפליקטים רגילים, ואולי אפשר לקרוא להם קונפליקטים מעפדיים. אבל העם היושב בארץ אינו פורכב מעדה אחת, אלא הוא התקבץ ונאסף ב-60 אומה ולשון.

הזכרתי תופעות כאלה בתחום השיכון ובמידה ידועה גם בתחום החינוך. אבל ספני דרישותיה של חברה תעשייתית פודרנית פשתקפת, כפובן ההשכלה גם ברמה שאליה בגיעים אחר-כך התלמידים בשוק העבודה. כך פוצאים אנו שההכנסה החודשית הפפוצעת של ילידי אסיה ואפריקה שעלו אחרי קום המדינה נמוכה ביותר בפאה לירות מזו של ילידי אירופה ואפריקה שעלו באותו הזמן. אבל גם ילידי אירופה ואפריקה שעלו בימי המדינה זוכים להכנסה הנופלת בפאתיים לירות מן ההכנסה החודשית הפפוצעת של ילידי ישראל. אתם רואים שה"צברים" יודעים לסתדר. אין פלא בכך. הדבר נובע מהעובדה שהם בני הארץ, יש להם קשרים, והם בעלי כושר המתגלות; הם בכל זאת סלע פסלעי הארץ. הנחמה היחידה היא שההבדל קיים לא רק בין הוותיקים ובני העדות, אלא גם בין יוצאי אפריקה והצברים הישראליים. אם נראה עובדה זו, נבין יותר את סיבות הפער גם ביחס לעולי אסיה ואפריקה. לכך צריך להעיר עוד שתי הערות: האחת שבכלל ההישב בתחום זה הוא לא רק, יותר מ-615 לירות לחודש בפפוצע ארצי; והשניה - שילידי אירופה ואפריקה, הזוכים להכנסה חודשית גבוהה יותר, אינם קוצרים בזה את פרי עמלם בלבד; הם נהנים פפסען של דורות שנתנו אפשרויות חינוך גדולות יותר לא רק להם אלא גם להוריהם ולפעמים גם להורי הוריהם. הם באו פושלפים ופצו יידיים בידע.

אם אנחנו מתכוונים ברצינות לסתום פירצה זו עלינו לדעת שזוהי, לכל הפחות, פשיטה של דור שלם. ואם לא תרבוזועלי, אוסר אף יותר; אלא אם נחליט פהו דור. פעם האפנתי שהשאלה היא שאלה של 10-15 שנים. ילד הבא מהגולה בגיל 4, נכנס בארץ לגן הילדים, לופר בכית-ספר ועובר את כור ההיתוך של הצבא, פוכשר לכל דבר. לצערי אינני יכול לופר שהשאלה היא שאלה של 10-15 שנים. עוברה היא שעברו 17 שנה מאז קום הפדינה, ועדיין איננו רואים הישגים גדולים בתחום זה.

לפצב הכלכלי יש כפובן השלכה פיידית על הפעור

החברתי. שוב, אין אנו דלים מתופעות פפוררות. אחוז הנשואים בין בני עדות שונות-וזה יכולה להיות איזו אינדיקציה, נפצא בעלייה מתפדת. הוא עלה מפחות 10% ב-1962 עד לקרוב ל-15% כעבור עשר שנים. יאפרו שזו עליה איטית אבל כל עליה להר בבוה, היא עליה איטית. בשנתון המסטיסטי האחרון אנו פופצאים כי בידול כזה חל גם בפקרים שהבעל בא מפפפחה של יוצאי אירופה וגם בפקרים שהבעל בא מפפפחה של יוצאי אסיה ואפריקה. עדיין פרובים יותר, בין הזוגות הבין-עדתיים, הפקרים שהבעל הוא מפפפחה של יוצאי אירופה; אולם גם הפקרה ההפוך אינו נדיר והגיע עד לקרוב ל-6% עד לפני שנתיים. המספרים הללו פעידים על התקופות, אבל עדיין אין היא מספיקה. הדבר תלוי בכל אחד מאתנו, בנו, בבנינו ובבנותינו. הוא תלוי לא רק ב-650 אלף היהודים שישבו בארץ לפני קום הפדינה, אלא בכל 2 פיליון היהודים תושבי הפדינה.

כל אחד מאיתנו יכול לופר, מפסיונו האישי, כי בפידה שנעלם הפער החברתי, מאבד בהדרגה ההבדל העדתי את מפפעותו. אם אין אנו מתעניינים בשאלה בפיוחד, קשה לנו לפעמים לופר פה פוצאו העדתי של איש זה או אחר מהבנינו לעבודה או מבני חוגנו החברתי.

אנו פצורים, איפוא, לעשות לפתרון הבעיה החברתית בקנה פידה נרחב, להתמיד לעשות פעשים המפפצפים את הפער בין

השכבות ולהיפנע מפעשים הפנזיחים אותו. אל נשלה את עצמנו כי יש לפישהו פתרון פיידוי ושלם. ואם גם לא עלינו הפלאכה לגפור - לא עלינו ולא בידינו - הרי אין אנו בני חורין ליפטר הימנה; אין אנו רשאים לחדול מפסכת רצופה של פעשים, כי בה חזות הכל.

הדברים כפי שאפרתי אחוזים ושלובים בנעיות הכלליות של פיתוח המשק. ככל שנרבה בפיתוח יצרני ובתיעוש, נפתח בתיבות ושבילים חדשים לעליה חברתית. אין להצטמצם, יש לפרוץ את הטעגל המניח התקדמות כיום בעיקר בשרותים. בתוון ובפידה ידועה בהיים הציבוריים, המפלגתיים והטדיניים. מערכת חינוך מקיפה ובפישה, בלי לוותר על דפה, תוך יצירת תנאים חברתיים וכלכליים המאפשרים ניצול פלא של החינוך, ותוך קישור דינאמי של החינוך לסיכויי התעסוקה במשק מתפתח, הם מבחינה זו ציוויים עליונים. החינוך ופיתוח המשק משלימים זה את זה; לתעשייה החדשה דרושים עובדים בעלי ידע; לעובדים בעלי ידע דרושות אפשרויות קליטה בתעשיות חדשות.

אל כל הפעשים הללו צריך להילוות כאפור מעשה רב של הכשרת הלבבות. את הווייתנו התרבותית המשותפת עלינו לבנות גם פתוך קשר אל הרובד הקדום המשותף לכולנו וגם פתוך יניקה מפיטב המורשת של כל שבטי ישראל ביחודם ובאחדותם גם יחד.

מבחינה זו חשוב ביותר סיפוח התודעה העצמית, תודעת המורשת הפיוחדת לכל עדה, בתוך התודעה הכללית של עם ישראל. חשובה החדרת ידיעת תולדות ישראל לשכבות רחבות, על תולדותיה של כל עדה ועדה, ותרופתה ליצירת התרבות הלאופית שלנו בתקופות שונות. לא רבשי נחיתות ולא רבשי התנשאות, אלא בן העם הפכיר בערכו ובערך שבטו או עדתו כדבר המוכן פאליו וכחלק מן הכלל הגדול.

ועל כל אלה שוב לא אלאה פלהזכיר את קירוב הלבבות, או חובת קירוב הלבבות, את חובת השכנות הטובה, את פצוות

ההיכרות ההדדית, - את ההליכה לעם.

בהעלאת הרפה החינוכית, החברתית והכלכלית,
בקירוב הלבבות, בשגע התרבותי, במיזוג פריני הנובע מהבשלת כוחות
פנימיים, והמשולב בצפיחה ארגונית טבעית - בכל אלה חכרי הכנסת
בהיה לעם אחד.

אנו עוברים לדיון בהודעת ראש הממשלה.
הדיון יהיה סיעתי. וועדת הכנסת

הי"ר י. ברזילי:

החליטה להקצות לדיון זה שש שעות.

ראשון הנואמים - חבר הכנסת בנין.

אחרי כן פ. בנין - טק

ארוני היושב-ראש, כנסת נכבדה.

סנחם בנין:
תנועת החרות

סוג הדבר, כי על-פי רצונה האחיד

של הכנסת, יכולים אנחנו להשתחרר היום, לפחות למספר שעות,
מן הצ'אר. אורה ולא אבוש כי ביקשתי, אך לא מצאתי, סלה
עברית מתאימה לזו הסקורית אשר משמעותה אדים סועילים, סבלבלים
ומסמסטים של "פרשת הביש", ואנו יכולים להתפנות לבעיה לאומית,
היסטורית ומוסרית גדולה, אשר בפתרונה תלוי במידה רבה עתיד
האומה.

לא נפעם הראשונה דנים בישראל על

החזיון הסופלא, שאין כמותו בתולדות העמים, של שיבת-ציון, של
קירוב פיזיונינו, של קיבוץ נפוצותינו, בתהליך ההגשמה של חזון
נבואי זה סארבע כנפות הארץ אל הארץ שניתנה לאבותינו, לאברהם
ולזרעו, לנו ולבנינו אחרינו, גברית בית-הבתרים ולנו היא כולה
סימי קדם ולערי-ער, על המכאובים ועל הייסורים והקשיים הקשורים
בכך.

ב-10.8.29, בקונגרס ה-16 להסתדרות

הציונית, הציע הציר סארץ-ישראל, זאב ז'בוטינסקי, את הצעת
ההחלטה הנאה: "בבחירתם של מתיישבים חדשים יש לדאוג לחלוקה
צודקת של אפשרויות ההתיישבות של אנשים בעלי הכשרה מתאימה סתוך
שיתופם הראוי של יהודים ספרדים, תימנים ויהודי סזרח אחרים".
הפסיקו היושב-ראש, סוצקין, בזו השאלה: "כלום ארוני רוצה
להנהיג את עקרון הפרופורציה?" השיב ז'בוטינסקי: "יש הבדל גדול
בין פרופורציה, שאותה, כסובן, אי-אפשר לקבוע, לבין דיספרופורציה
שהקונגרס כולו בוודאי יתנגד לה. לדאבונני קיימת השאלה בארץ-ישראל -
בשנת 1929 - דיספרופורציה מסויימת ביחס לקהילה הספרדית. יהודי
הסזרח הם היום שליש האוכלוסים והם גורם שקט ואוהב עבודה. אולם
כאשר אנו סתכוננים בשטח ההתיישבות, הרינו קובעים עובדה החייבת
לעורר תשומת-לב. האוכלוסין במושבים אשר הוקמו על-ידי הציונים,

מספרם מגיע על-פי התזכיר שקיבלתי ל-10,000 נפש בקירוב. אך ביניהם אין אלא 78 ספרדים, הלא הם תושבי כפר-ברנן. גם כאשר מתבוננים בהוצאותיה של מחלקת ההתיישבות, מוצאים אנו כי סכום קטן מאד מוקצב למען הספרדים. בוחרים ביקשובי לומר לקונגרס שאין הם רואים במצב הקיים פרי כוונה אלא הזנחה. מצב זה הן צריך באורח הדרגתי להיעלם. טשום-כך הריני מציע לקבל את הצעתו של אחד, כדי שלא תיווצר אי-הבנה בעולם היהודי. הצעתו של ז'בוטינסקי נתקבלה על-ידי הקונגרס הציוני ה-16 פה אחר.

בדברים אלה, שהיה לי הכבוד להוציאם מספר ישרן על דפיו הצהבהבים, יש מעל לכל מתן כבוד לשבט ישראל, שהולל באמונתו, ספורטם באצילותו ומפואר בדמותו לעיצוב דמות האומה, רוחה ותרבותה. לכן על כולנו לומר, יבוש וייכלם כל מי שמגלה בלבן; בדיבור או בכתב מידה כלשהי של התנשאות בגלל מוצא אירופי לגבי אחינו, בני עמנו, שאבותיהם גורשו מספרד והם ובניהם נתפסו גם בחלקי אירופה, אבל בעיקר באפריקה ובחלקם באסיה, או לגבי אחינו שאחרי החורבן גדדו הרחק מזרחה.

אין זאת הפעם הראשונה שיש תופעת התנשאות בישראל לגבי יהודי מזרח, אלא שהמושג פושט צורה ולובש צורה. היו ימים בהם היה קיים המושג בלע"ז של יהודי-מזרחי, "אאוטס-יודען". מי שזוכר את הימים ההם בהם אחד-העם כתב, כי היהודים במערב חיים בעבודת מתוך חרות, בעוד היהודים במזרח חיו על-פי נסיוננו בחרות מתוך עבדות. היו ימים בהם המושג הזה היה פשוטו כמשמעו בפני אלה שהשתמשו בו בשלילה.

מעל לכל צריך בכל החקופות לעקור כל רגש של התנשאות וכל דיבור וכל כתב של איזו שהיא התנשאות שאין לה כל הצדקה. כפי שנוכחנו לדעת מנסיוננו בימים ההם, גם באירופה, בין האאוטס-יודען, בין היהודים המזרחיים היו

אנשי אינטליגנציה, נבונים, בונים, חוזים ואף-על-פי כן המושג
ההוא היה ידוע.

הוא הדין היום. אין זה מספיק לפי
אמונתי להלכה לבטל התנשאות שבוודאי ביטולה יביא גם לביטול
נחיתות וכן להיפך. יש גם לעשות למען המטרה הזאת. בעקבות
הדברים של זאב ז'בוטינסקי מלפני 35 שנה, על כולנו לדאוג לייצוג
גובר והולך בכל מוסדות המדינה, ואני אומר בכל הכנות, בכל המפלגות
ללא יוצא מן הכלל, של יהודים עדיין נושאים את השם ספרדים, כפי
שהודים אחרים עדיין נושאים את השם אשכנזים - ועל שני המונחים
האלה אומר משהו בהסך דברי - שוב אין זה ענין לפרופורציה אבל
זה ודאי ענין לדיספרופורציה. יש לעשות מאמץ כלל-לאומי, ללא
הבדל מיעה ומפלגה כדי להביא באופן הדרגתי לביטול הדיספרופורציה,
ביחוד. כי היום אין זאת בעיה של שליט האוכלוסין אלא של סחציתה.

אופיינית העובדה: כל אחינו בני עדות המזרח רחו מאז קום
המדינה את החלוקה העדתית כפי שהתנסינו, מלבד הבחירות
לכנסת הראשונה, בכל שאר המבחנים הציבוריים. זאת תופעה
כריאה מאד, וידוע לנו שהיו נסיונות תחת דגל ההפרדה והפירוד
העדתיים להקים סחנות. נסיונות אלה נופצו אל סלע ההתנגדות
הכריאה של הרוב המכריע של עמנו.

דווקא משום כך, לא סתוך הכרת
חודה אלא סתוך הכרת העובדות, על כלנו, ללא יוצא מן הכלל,
לדאוג לביטול הדיספרופורציה וליצוג גובר והולך של כל בני
ישראל, ללא הבדל עדה ומוצא, בסוסדות המסלכתיים וכל האחרים.

וודאי שהדרך העיקרית לביטול
אותה דיספרופורציה היא במתן השכלה. גם מסכיל אינו צריך
להתנשא. אני קראתי את התפילה שהושמעה בקונגרס האמריקני.
בלע"ז הושמעה, אבל כדאי להזכירה וגם לתרגמה והאיש אשר נשא
And save us from the pride of
את התחינה אמר:
Knowledge.

ובתרבות: והצילנו מהגאוונה של ידע או של למדנות.

אדם מסכיל רק בגלל השכלתו
חייב להיות ענו ולא להתנשא מעל מי שלא דכש השכלה, אולי
בגלל סיבות אובייקטיביות. אבל בוודאי, ביחוד בימינו, אותו
השוויון שעליו דיבר סורנו ורבנו פן באזיליאה, שוויון
אנשים שהם רק בבחינת בני סלכים; כלומר, לא על-ידי שוויוניות
של הורדה, אלא על-ידי עליה והעלאה - אותו שוויון שחייב להיות
משאת נפשנו יושג מעל לכל על-ידי מתן השכלה.

משום כך כל המאמצים וגם
ההוצאות חייבים להיות סוקדשים לפני הכל לביטול אותו
ההפרש, שהוא עדיין כמעט תהומי מבחינת חינוך והשכלה, בין
יוצאי ארצות שונות.

האם יש על רקע העובדות

האובייקטיביות האלה הפליה שקוראים לה "עדתי" במדינה? - אף
על כך מדבר בכל גילוי הלב. בשום פנים ואופן אנו, יריביה
ההיסטוריים של מפא"י, לא נסכים להאשמה שהיא בכוונה גורמת
או סנהיגה אפליה על רקע זה. לא. אבל סבור אני שכתוצאה מתופעה
אחרת לגמרי קיימת מעין אפליה אובייקטיבית, ואשתדל להוכיח תיזה
זו. יש במדינתנו סוסד ששמו כרטיס מפלגתי, שנשום פנים אין
להתעלם מקיומו. מפלגת השלטון עד היום אינה סיוצנת אלא על-ידי
שליש המצביעים. שני שלישים הצביעו נגד תכניתה. אבל השליש
השתלט על רשויות המדינה, על שירותי המדינה, במידה הרבה יותר
גדולה מאשר כל מפלגה באיזושהי מדינה שהגיעה לרוב מחלט בה.
אחת ההוכחות: השירות הדיפלומטי שלנו. אולי אחד, לכל היותר שניים
מבין הצירים והשגרירים הם לא מחברי מפלגת השליש, ותמיד אנו
שואלים את עצמנו באיזה בית-ספר של דיפלומטים לסדו חברי מפא"י.

אבל במפלגת השליש הכל בסדר,

לדעתך?

יצחק קורן:

מפא"י

אני מודה, סר קורן, שלא הבינתי

את שאלתך.

מנחם בגין:

תנועת החרות

הכוונה אינה לחזור על הדברים.

מה שלא הובן - לא הובן.

הינדלר י. ברנלס:

מנחם בנין:
תנועת החרות
אבל אני מוכן לקבל על עצמי את
האשמה. אני מניח שאני קצת קשה-
הבנה ובהזדמנות תסביר לי מה שאלמ ואז אהיה מוכן להשיב.

כך בכל שאר השירותים. זה גורם
גם לפגיעה באינטרס הממלכתי, כי הרי איש לא יעלה על הדעת שכל
הסוכשרים והכשירים וכל המצטיינים הם במפלגת השליש. כאשר היא
קובעת שהרשויות צריכות להיות מורכבות על-פי הכרטיס, יש בוודאי
גם מבחנים אחרים. אחד מהם הוא כמובן הוותק. לא צריך לזלזל
במבחן זה. אבל שוב כתוצאה מהתפתחות היסטורית אותו ותק גורם
לכך, באופן אובייקטיבי ולא בכוונת-זדון, שיש אותה אפליה עליה
לנים רבים וקודם כל במוסדות הממלכתיים. אני טענתי שכולנו חייבים
להקדיש תשומת-לב לבעיה זו. אבל לכל הפחות, מעל לכל, מפלגת
השלטון שבידי עסקניה אמצעי הביצוע הממלכתיים - היא חייבת לתת
דעתה לכך.

עתה אעלה בפני הבית את השאלה
האם נגזר עלינו לחלק את עמנו, אומר בפשטות, לספרדים ולאשכנזים.
אדוני היושב-ראש, זו לא חלוקה היסטורית של עמנו. היו ימים
בהם התחלק עמנו לשנים-עשר שבטים. עשרה מהם נעלמו ואינם. היו ימים
בהם היתה חלוקה לישראל וליהודה. היו ימים בהם היתה חלוקה
לפרושים וצדוקים ועוד. קמו ימים בהם היתה חלוקה לחסידיים
ולמתנגדים וגם המתנגדים היו חסידיים טובהקים לדרך חיים סיוחדת.
החלוקה הזאת שהתרשה אצלנו גם בדיכור, גם בכתב ואף בחוק איננה
החלוקה ההיסטורית של עמנו. גם היא תוצאה של גלות. האם נגזר
עלינו לשאת אותה. ובה גם בסדינתנו ובמולדתנו?

חייב אני לומר שאם מישהו יקראני

"אשכנזי" ארביש עלבון עמוק בלב בגלל סיבה אחת: זו במילה אחרת

התקשרות עם הגרמנים. ויכול מישהו להאשימני כאוות נפשו בגזענות,

ייבוש ויכלם מי שמסמיע אחרי סה שקרה טענה זו כלפי היהודים.

אני חוזר ואומר - אינני רוצה

להיקרא "גרמני".

הפרדוקס בתולדותנו בימים אלה
הוא כזה שאנו מחלקים את עצמו מעיקרו לשני חלקים על פי מוצא
ממתי ארצות אשר עשו לנו בתקופה מסוימת את העוול הגדול ביותר.
מדוע אנו צריכים להוסיף ולשאת את העסקה הזאת? אני חושב
שעלינו לעשות את הנסיון ואת האמץ להשתחרר ממנה. אולי זוהי
שגרת מחשבה, אולי זוהי גם שגרה של העברה מדור אל דור, אולי
זוהי שגרת דיבור. אבל פעם עם שמחדש את ימיו במולדתו צריך
לעשות נסיון להשתחרר מכל השגרות האלה.

יש הבדלים בנוסח התפילות - נוסח
אשכנז ונוסח ספרד. הבדלים אלה לא כל כך רביים. בסידור של ימים
נוראים נוסח ספרד אני קראתי את תפילת "כל נדרי" ובו מצאתי את
הפסוק הבא: "סיום הכיפורים שעבר עד יום הכיפורים הזה", ואילו
בנוסח אשר מסנו התפללתי כאשר הייתי ילד היה מובן: "סיום הכיפורים
הזה ועד יום הכיפורים הבא עלינו לטובה".

גם זה וגם זה.

סנחם כהן:
ספא

יש גירסה שלישית: "סיום הכיפורים
שעבר עד יום הכיפורים הזה וסיום
הכיפורים הזה עד יום הכיפורים הבא עלינו לטובה".

סנחם בנין:
תנועת החרות

זהו הנוסח הספרדי.

ברוך עוזיאל:
המפלגה הליברלית

אני חושב שבענין זה אני מוכרח
למסור לך עליונות, אבל אני חושב

סנחם בנין:
תנועת החרות

שעיני לא הטעוני, ראיתי סידור תפילה, מהזור הקרוי בנוסח ספרד
ומסנו הוצאתי את ההגדרה שקראתי אותה.

זה נוסח ספרד שהאשכנזים מתפללים
לפיו.

אסתר רזיאל-נאור:
תנועת החרות

בדיוק כך. בסופו של דבר, אני
רוצים עכשיו, בלי צורך, לעשות

מנחם בגין:
תנועת החרות

סיווג גלויות, אז על העכבוני יותר מדי על "כל נדרי". אני זוכר,
למשל, שביום הכיפורים בתפילת העבודה הקדושה והמקדושת, כל אלה
הקרויים "אשכנזים" מתפללים דווקא בנוסח ספרד. אני רואה שהפעם
חבר הכנסת שחור - אשר בענין זה אמסור לו את העליונות - מסכים
לדברי. הבדלים אלה הם באמת הבדלי נוסח. אני סובר שעל כולנו
לעשות מאמץ מחשבותי, אפילו לשוני ובוודאי משפטי כדי להשתדל לבטל
את החלוקה הזאת אשר איננה החלוקה המקורית של עמנו. לדעתי היום
החלוקה המכרעת בתוך עם ישראל היא - בני המולדת ותושבי התפוצות.

תושבי התפוצות יש בהם כאלה שאינם

אוהבים את המלה "גולה". ועלי לומר בחולשת לב: בין אלה שאינם
רוצים לקבל את השם הנכון וההיסטורי הזה נמצאים גם ציונים. אני
בכל זאת לא אקרא להם "ציוניסטים". פעם הצעתי לומר שאם המלה
"גולה" ספריעה להם בגלל התרגום שלה - שלא יתרגמוה, שיאמרו
בלשונותיהם: "דגולה" ^(DE GOLLA). בסופו של דבר, למה הם צריכים לומר
"דיאספורה". ואצל מילסון, שכספיר, שלי ואפילו אצל
ביירון לא תמצאו את המלה הזאת. היא יוונית.

אני בכל זאת חושב שאחינו בתפוצות

הגולה צריכים לומר שהם בגולה, ואם זו גולה דוויה ואם זאת גולה

ישיבה ת"ח - 8.12.64
 הודעת הממשלה על סיזוב
 עדות (דיון)
 ס. בגין

"דה-לוקס" - בולה היא. וזאת אסונתנו. זאת החלוקה בין הסולדת
 ובין הגולה. את כל שאר החלוקות הבאות מסגרה יש להשתדל לבטל.
 אני יודע, לא בן-לילה תבוטל ההפרדה המבדילה הזאת. אבל אם
 כולנו נחליט על כך - אם באמת נחליט שאינם הכרחיים רב ראשי אשכנזי
 ורב ראשי ספרדי, אלא בהחלט יכול להיות וצריך להיות רב ראשי לכל
 בית ישראל, נעשה צעד עצום קדימה למען ביטול ההבדלה הזאת. הוא
 הדין בבתי-ספר, הוא הדין בספרים, הוא הדין בעתונות, ולאט לאט
 נחדיר בקרב עצמו את ההכרה שחלוקה זו אשר באה לנו מן הגולה, מן
 הרדיפות, מן הגירושים, מן העינויים ומן ההשמדה, - הגיע הזמן במולדת
 להעבירה.

באחד מימי תנועת המרי, אדוני

היושב-ראש, ימי האור הגדול של אחדות לוחמת, של הגנה, ארגון צבאי
 לאומי ולוחמי חרות ישראל - לראבוננו לא נמשכו הימים ההם אלא
 פחות משנה מתוך חמש שנות מרד, התקוממות ומלחמת שחרור - לאחר
 שנציגי שלושת הארגונים סיימו את דיוניהם על מבצעים משחררים,
 ביקשני אחד מספקדי ההגנה להשאר עמו לשיחת רעים פרטית. ברצון
 מלאתי את בקשתו והיא שאלני את השאלה הבאה, עדיין היא מהדהדת
 באזני: תסביר לי איך אתך באצ"ל הצלחתם לפתור את הבעיה של עדות
 המזרח? השיבותי לו - אני מקווה שגם איש שיחי זוכר הן את השאלה
 והן את התשובה - איזו בעיה? אין אצלנו בעיה כזו. ומשהוא עמד
 על הדרישה להסביר לו וירדתי לסוף דעתי, הסברתי לה שבמחתרת הלוחמת
 התפקידים העליונים ביותר הוטלו על אנשים ללא הבדל מוצא. אז
 הכין. כך פותרים את הבעיה, כך מתגברים עליה, כך קובעים מצב
 שהבעיה פוסקת להיות בעיה. אבל היתה אז בעיה אחרת.

ב-4 בינואר 1947 פרסמה מוכנות

הידיעות הצרפתית ידיעה מלונדון לפיה יושב-ראש המכנות היהודית

אמר לקריג ג'ונס, שר המושבות הבריטי, כי הטרוריסטים הם התימנים.
הודעה זו של הסוכנות הטלגרפית הצרפתית ברמה צרות צרורות לשכונות
סוויימות בתל-אביב ובירושלים. דבר קטן, אדם מעמדו אומר, - כפי
שסוכנות הידיעות הצרפתית פרסמה - לשר הבריטי: הטרוריסטים ...
כפי שמלת החמד הזאת יצאה בימים ההם מפי אנשים סווייטים המאמינים
סקניאטה הוא לוחם שחרור, בן-בלה הוא משחרר, כל מי שנלחם נגד
שלטון נכרי במרחקים של זמן וגיאוגרפיה הוא לוחם חופש, אבל כאשר
מלחמה כזו מתנהלת פה במקום הזה היא טרור. ובכן, אם הטרוריסטים
הם תימנים הרי יש לחפש אותם במקום בו הם מרוכזים, והיו צרות
צרורות אבל הן לא היו היחידות בתקופה ההיא.

אנחנו הבינונו אז בזהירות. עד היום איננו יודעים בדיוק מה היו
הסלים שנאסרו באזניו של קריץ' ג'ונס ספי יושב ראש הסוכנות היהודית.

נדעון בן-ישראל: אם אתם לא יודעים, למה...
ספא י

סנחם רבין: כבר בשבוע שעבר עשית סאפן עליון להבין
תנועת אחרות על יושב ראש הסוכנות היהודית; עדיין

לא עייפת? תשמע מה שכתבנו אז. אנחנו לא היינו נוכחים בשיחה
ההיא. הסוכנות הטלגרפית הצרפתית היא סוכנות ידיעות רצינית סאד,
ובכל זאת אסרנו; איננו יודעים אם הדברים האלה נאסרו, אבל עובדה
היא שכמו סדות ובעיתונים הרשמיים אין חדלים סלטעון, כי האצ"ל
סורכב ברובו סעדות הסזרח. הדיבורים הללו סגיעים, כסובן, לאזני
הבולשת; ומה פלא אם הסולדסקה הבריטית שופכת את כל חמתה על שכונות
העוני? אנשי ההלשנה הקולקטיבית - "הדימו קרטים" הללו - רוצים
להטיל בנו דופי. אליהם הולכים סעדות הסזרח, סן השכונות, לבני
סובים לא נאה להיסצא בחברתם. הנה דופי שמצאתם בנו? להורה ידוע
לכם, כי אלינו באים כולם, באים גם סכתיכם הסרווחים וגם סן הבקתות
הנסוכות. אין סונופולין לאהבת הסולדת. אולם לא נכחד, כי באורותנו
היא בעיקר על העניים והסושפלים, אשר סשפחתנו הלוחמת הופכת אותם
לגאים ולעשירים - עשירים ברכוש שאין דומה לו בעולם: באידיאל וכאסונה.

וכרבות הימים דאינו את אותו סיווג
סוחלט בשלמות האידיאל והאסונה. שנים עשרה הרוגי סלכות היו בדורנו
תחת השלטון הבריטי; שום הבדל, של ארץ מוצא או עדה, לא היה ביניהם.
סרדכי אלקחי, שלמה כן-יוסף, דב גדונב, יחיאל דרזנר, יעקב ווייס,
אבשלום חביב, סמאיד נקר, אליעזר קשני, אליהו בית צורי ואליהו חכים,
וכך, בשם העם כולו ולמענו, אלה הקרויים אשכנזים וספרדים ואלה
הקרויים בשמות מוצא אחרים, אנשים אלה נלחמו, הוטלו לתאי הסוה, ישבו
בהם ימים ולילות וחודשים, הלכו לגרדום בשירה ובכרכה לעם.

והשניים בהם, סאיר פינשטיין,

שאבותיו באו מאירופה, ומשה ברזני, שהוריו באו מבל, עשו מעשה
 שלא היה כטובו בין סלחנות השחרור. משפחתם הלוחמת עשתה כל מאמץ
 כדי להצילם מידי התליין, אבל ביום אחד הוברר כי לא תשיב עוד
 ידם להוציאם מידי, ואז שני לוחמים אלה, האחד סן האצ"ל והשני סן
 הלח"י, האחד אשכנזי והשני ספרדי, החליטו שלא יפלו בידי התליין,
 אלא גם בסותם יילחמו, וכך עם ריסון סוטתו בבגדיהם ילכו אל מקום
 ההוצאה להורג ויפעילוהו בנוכחות כל התליינים. בא אליהם הרב
 וביקש מהם שיִישו לו ללוותם לגרדום, אך הם, ביודעם את רצונם, את
 תוכניתם ואת שאיפתם, התחננו לפניו שלא יבוא בבוקר לבוקר ללכת עמם
 בדרך האחרונה. הוא על שלו והם על שלהם. זמסנפרד מהם, לאחר
 ששלושתם שרו את האדיר בשירי התהילה - "אדון עולם אשר סלך בטרם כל
 יציר נברא" - והתייחדו עם בוראם, כדי לא לפגוע בו, ברב, בעת
 ההוצאה להורג לחצו בין לבותיהם את ריסון היד, וכך גסרו חייהם
 בתא הסודות. חיבוק אחים כזה של שני יהודים צעירים, של שני לוחמים,
 אשר בגלל סורשת הגולה נדבק בהם עדיין התו הספדיד של אשכנז וספרד.
 זהו הסל הטובה ביותר והסקודש ביותר
 של אהבת ישראל, ללא הבדל סוצא וללא הבדל עדה. ואם כך נלחמו כל
 לוחמינו בכל התקופות, וכך הם נפלו בשנות העשרים ובשנות השלושים,
 בימי התגובה הסצילה, תחת פיקודו של דוד רזיאל, בימי הסרד הסשחרר
 ובסלחסה נבד הפולשים, בכל הסטגרות, ב"הבנה", באצ"ל, בלח"י, בסח"ל
 ובצבא, ועד היום הזה כך נלחמים בנינו וכך הם נופלים. אם בני
 ישראל כך יכולים ללחום וכך יכולים אף לסות, הרי בודאי שכך הם
 יכולים לחיות.

באהבה זו, בדאגה זו ומתוך מאמץ זה

יש יסוד להאמין, כי אנו נקים בארץ מולדתנו את האומה השלמה
הסיוחדת, יוצרת ערכי רוח ותרבות לאומיים בתוכנם, כלל אנושיים
בהשפעתם, מאמינה בגאולה השלמה שתבוא ומחדשת ימי זהרה כקדם.

רשות הדיבור לחבר-הכנסת עוזיאל.

היו"ר י. ברזילי:

אחריו - י. ישעיהו.

אחריו כן - ג. עוזיאל - עע.

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת הנכבדים.

ברוך עוזיאל:
המפלגה הליברלית

כבוד ראש המסשלה מיצה בדבריו את כל

הפעולה האדירה לענפיה, שנעשתה על ידי המוסדות הלאומיים ועל ידי

המסשלה לטובת אזרחיה מעדות נחשלות. היה זה אסון לדלא נעשתה

פעולה זו, אך אין זה מצדיק שלא לעמוד בפני ספעל זה ברגש הכרה,

תודה והערצה.

תיאור ראש המסשלה פוטרני, אותי העני

בזמן דבור, לבנות ולהראות צדדים אחרים של התמונה, שאין אנו

פטורים מהעלותה כאשר הבעייה מניעה לבסה זו.

ועוד: צורת הדיון, הודעה של ראש

המסשלה, אסור שתיצור את הרושם, כאילו כל מה שייאמר כאן הוא

ביקורת, או כאילו אין אנו יודעים כולנו שיש מצבים-אובייקטיביים

שאינם אינו אשם בהם, או שיש דברים שאי-אפשר לתקנם מהיום לפחד.

בכל זאת, חובה לדבר על שרשי הדברים.

המשך דבריו - רא.

יורשה לי להוסיף כי אם כי הוולכוח הוא סיעתי אני סופיע כאן גם
כאחד מחברי-הכנסת סתם הנשמע למצפוננו וכבן העליה השניה היושב
בתוך עמו ומאזין ורואה את הנעשה והנשמע זה שנים רבות ושוקלם,
לכן אני מניח שיהיו כמה דברים סתוך דברי שחבר זה או אחר של
סיעתי לא יוכלו להזדהות אתם.

דבותי, חברי הכנסת, הקפת המדינה,

ואף הדרך אליה, עוררה באופן טבעי כוחות נרדמים בעמנו הנחפזים
אל המרכז, כוחות בונים ולוחמים, אך לדאבונו עלו מנבכי ההיסטוריה
שלנו גם כוחות הנורחים מהמרכז, כוחות הפילוג היכולים להביא,
חס וחלילה, לידי הרס חוץ כדי בנין. אחד הביטויים החריפים
לתופעה זו היא השאלה שלפנינו, ולכן יש להתייחס אליה כאל שאלות
קרדינליות אחרות של המדינה.

כדאי היה לעורר את השאלה מעל במה

זאת, לפחות בגלל כמה מהעסקנים הפוליטיים שלנו שאני מאמין ויודע
שאינם רוצים להכיר במציאותה ומשתדלים להתעלם ממנה.

לבעיה שורשים הסטוריים; שלטון

מדיני שונה בארצות הפזורה עם חתך ברור - ארצות האיסלאם והארצות
הנוצריות-לגרסו לחלוקת עם ישראל לשני שבטים גדולים שיש ביניהם
שוני ידוע. נוצרו כעין תרבויות משנה, אך השוני הוא כזה
שאפשר להתגבר עליו. גורמים הסטוריים ותרבותיים ראשונים במעלה
יכריעו לבסוף את הגורמים המשניים, כי המשותף - תרבות ישראל
וגורל לאומי וכיסופי גאולה - הוא לאין ערוך חזק, נצחי, ויסודי
מהשוני. נגיד מראש: את המפריד אפשר לתקן בשעה שאיש לא יוכל
לבטל את המשותף הכביר וההסטורי.

אין לחשוב שאין שוני לנדסטמשפטי

ואף מחלוקת הנובעת מזה בקרב כל אחר משני השבטים העקריים, אולם
אלה בעלמם לרגע בקרב כל שבט בעת שהוא עומד מפול השבט האחר,
כי היניקה התרבותית והגורל הערתי חד הוא לכל העדות של אותו שבט.

כאשר הועמד השוני סול השוני, בהפגשם
בארץ התקווה המשותפת, הם פעלו כגורם ספריע. עם הקמת המדינה, על-
אף החזית החיצונית המוצקה ניבצו סכפנים סימפטומים רציניים של
פירוד נפשי והרגשת השוני, וביחוד עם העליה הגדולה של עדות המזרח.

רבים מבני עדות המזרח טענו על
קיפוח ואפליה עדתית, ביחוד בעניינים חוקריים וטענות אלה נשמעות
עדיין, אולי ביתר שאת. אמנם היו מקרים של אפליה עדתית, אך אני
מאמין שהם היו על-ידי פרטים. פעל כמה זו אני בוחר שלא
להתעכב על דוגמאות אלא להמשיך בביתוח השאלה, אולם ארשה לעצמי
להביא דוגמא. אם כי אני מאמין שהמקרה שאספר עליו נבע
משיקולים בלתי מוצלחים אתעכב עליו כי מילי הוא היחיד שבלט לעין
כל בגלל שנעשה על-ידי מוסד לאומי ואשר לפי דאתי ולפי ביסיוני
הוא שגרם למפנה בתודעה של הסוני בני-עדות המזרח. אני מתכוון
למקרה שארע לפני כמה שנים בקשר עם הדירות שהוכנו בשביל יושבי
המעברות בני עדות המזרח שעמדו להכנס לתוכן, אך לפתע היתה עליית
אקדסאים והדירות חולקו ביניהם. עד כמה שאני יודע בני עדות-
המזרח במעברות לא האמינו עד אז באפליה עדתית, אלא היו אסירי
תודה, לפרות סבלם, אולם פעשה זה היה בשבילם מהלוטה גדולה וקשה,
לאחר שנים של ציפיה לשיכון אנושי.

על-אף זאת, כשלעצמי אני מאמין -
בהבסיסיתחרים מאמינים, עד אשר לא יוכח אחרת - שאין אפליה עדתית
מכרונת לא מצד מוסדות המדינה והמוסדות הציוניים, והמקרה הנ"ל
בקנה-מידה כזה הוא בודד ותוצאה של שיקולים מוטעים בלחץ השעה.

כמה פקידים בכירים יש במשרד הסעד?

בנימין ארדיטי:
תנועת החרות

ישיבה תי"ח - 8.12.64
הודעת הממשלה על פיזוג עדות (דיון)
ב. עוזיאל

זמני פובל.

ברוך עוזיאל:
המפלגה הליברלית

אפשר לענות על זה.

בנימין ארדיטי:
חנועת החרות

הוא לא שר הסער.

משה סול:
המפלגה הליברלית

פוסדות אלה הם שהעלו קהילות שונות

ברוך עוזיאל:

מאמצות המזרח במאמץ כביר וכיצד יפלו

המפלגה הליברלית.

אותן לרעה? להיפך, נעשו מאמצים כבירים הן מצד הממשלות שהיו עד היום
והן מצד הסוכנות - בין השאר עלית הנוער, לפשל - אך פעמים כאלה
שהזכרתי הם המכשילים את הרושם ומוחקים בעיני הנגבעים כל מאמץ מטיב
בהשאינם הרגשה של חוסר שוויון שהוא אבי אבות האכזבה העמוקה ומשקע
של חשדים.

התעוררה אפוא התפרסרות בין העולים.

בניה לרגע שהיא פנופת והאסליה היא אפילו דימיונית אך היא קיימת.
היינו עדים לבטויים קשים להתפרסרות זו, שיכלו להיות הרי אסון לכולנו,
אך ככל אופן קשה להכחיש שנוצר פער רבשי בין שני המחנות ושומה עלינו
לחפש את השורשים.

הפער בין העדות מופיע בתלת-אנפין -

כלכלי, חברתי ותרבותי, שקשה מאוד להפריד ביניהם וצורות אלו יש
ומתערבות ביניהם ושורשן אחד.

הפחלקה לסוציולוגיה של האוניברסיטה

העברית ערכה מחקר על קליטת עולים בעיירת פיתוח. הוא נעשה על-ידי

מר אריק כהן והגברות לאה שפיר ויעל לוי והדו"ח בתפרסם בטסנסיל

באוקטובר 1962. החומר הוא עצום אך כפאת קוצר הזמן אסתפק בתמצית

של דפים ספורים של המחקר: עולים חדשים יוצאי מזרח אירופה - אופרים

הסוקרים - מטהרים להתבסס בפובן הכלכלי והחברתי, מה שלא כן יוצאי

ישיבה תי"ח - 8.12.64
הודעת הממשלה על מיזוג עדות (דיון)
ב. עוזיאל

צפון אפריקה. בנובה הכנסתם וסוג התעסקותם מתקרבים יוצאי מזרח אירופה למעמדם של הותיקים, לכן מתגבר גורם הסוציאלי לחלוקת העיר לרובים חברתיים, כך שעולי מזרח אירופה עומדים מצד אחד עם הותיקים ועולי צפון אפריקה על נחשלותם מצד אחר. עוזות לעולי מזרח אירופה קרבתם לותיקים והשתייכות עדתית משותפת וידיעת היידיש. רוב הותיקים הם שליחי הסוכנות ותפקידם לנהל את הפקום ובידם עמדות מפתח והם מהווים שכבה נפרדת. הותיקים האלה מבוססים היטב ואינם מתבודדים עם עולים חדשים אלא כשהם יוצאי ארצות המערב ופרכז אירופה. הותיקים יכולים לעזוב את העירה אך לעולים החדשים ברור שהם חייבים לבנות את חייבם, וכדברי הדו"ח "בסביבה חברתית ותרבותית לא פושרת ובתנאים כלכליים שאין בהם כל בטחון".

הספרדים מתפללים לאט לאט! דבר יותר לאט.

משה קול:
המפלגה הליברלית

אם תתן לי את זמנך - אני מסכים.

ברור עוזיאל:
המפלגה הליברלית

כן מפסיך הדו"ח לדבר על ריבוי הילדים בין עדות המזרח - כן ירבו - ומיעוטם בן האשכנזים. מצב זה מעורר שאלה עדתית אשר לדברי הסקר היה גורם ונושא במערכת הבחירות של שנת 1959. אני מצטט - עמ" 16: "רגשות הקיפוח של קבוצות שונות וטענות אפליה ופרוטקציה על יסוד עדתי גוצלו על-ידי המפלגות השונות שנאבקו על השלטון בעיירה לעשיית הון פוליטי".

הנה כי כן גם תפצית קטנה זו של כפה מדפי הסקר יכולה לתת פושג על הצד הכלכלי-החברתי של הבעיה. בוודאי רבים מהתנאים הם אובייקטיביים ואף קשה לתקנם בזמן הקצר - ועוד יידרש זמן רב לכך. - אולם עלינו להכיר בליקויים ולנסות להתחיל לתקנם. בינתיים, נמצאים אנו לפדים שיש בכל זאת פרוטקציה ואפליה

ישיבה תי"ח - 8.12.64
הודעת הממשלה על מיזוג ערות (דיון)
ב. עוזיאל

ויש מצב שאנשים טובלים סבל חופרי, אם וילדיהם הפרובנים, ורואים
עצמם מתנוונים מבלי יכולת לעזוב את המקום ומצבם אינו משתפר.
כל זה משמש משקע שלילי והראיה שאותן המפלגות עצמן הצועקות בקול רם
שאין מפליה עדתית משתמשות במשקע זה לעת בחירות.

המשך דבריו - א.ס.

עם ההכרה לפעמים בהכרחיות הדברים

הזמני - לא תמיד כסובן - אין יאנו יכולים להשלים...

אתה שתכוון לספלה הליברלית?

סנחם כהן:
ספא י

לא, בעיקר לספלתך. למה תסוון אותי
בלשוני? כולנו, כל הספלות.

ברוך עוזיאל:
הספלה הליברלית

...כולנו, עם יצירת רבדים חברתיים

חדשים על יסוד עדתי, ולא נוכל להסכים שתוצר מין ביקורקטיה,
אריסטוקרטיה כביכול, שירידתה אל העם אינה אלא אפוסטרופסות. דומני
שבטלה זו אפשר למצות חלק מהשאלה שבפנינו ואפילו לרסוז על חלק
ספתרונה. קשה מן האפליה - במידה שיסנה - היא האפוסטרופסות העדתית
שבן עדות הסודה מוצא טביבו לאן שיפנה. זמן שורש הרע כיוון
שהאפוסטרופסות כוללת גם אפליה אסיתיה, במקרים ידועים, ולפעמים גם
הרגשת אפליה סוכרזת, דבר שלמעשה אינו פחות גרוע. אפוסטרופסות זו
יצרת, כסובן, משקע נחיתות, ואז נאים וזורקים בפני עדות הסודה
בסקום פתרון, או פתרון חלקי. כגון חינוך מנהיגים מקומיים בני
העדות, ושיתופם בארמיניסטרציה, בסקום זה זורקים מן תשובה פאטליסטית
שהיא גם עלכונן: תסביך נחיתות. וכדי להגדיל תורה ולהאדיר, שאינה
אלא מין אפולוגטיקה נפסדת, נאים מלומדים שלנו, מבלי שאיש ביקש
מהם זאת, ומנסים להגיד שעדות ידועות מבין עדות הסודה, בניהן
סטוטסטים מלידה ומנטן. אינם חשים המאשימים בתסביך נחיתות שהם
עצמם שותפי יצירה להנחתתו.

נוסף לנחיתות סעוררת האפוסטרופסות

רגשות חיסה ואנטגוניזם והחשדות, אך כיוון שהיא נובעת מרגש עליונות -
אולי מוצדק ואולי לא מוצדק, אך זה לא חשוב בשביל מה שאני רוצה
להגיד - וכיוון שהיא מופעלת הלכה למעשה, הרי שהיא מלווה בזלזול
לא רק על ידי ספעילי האפוסטרופסות אלא גם מצד כל העדה האשכנזית
בתור שכזו, יאם כי רבים רבים בקרבה לא נתפשו לו. והוא סופיע

בצורות שונות: פה בצורה מאופקת ועדינה או סבלנית, אולי בלי ביטוי
חיצוני ניכר - ובסקרים רבים סתוך אטונה ציונית עמוקה - ושם בצורה
גסה; כאן סתוך כעס ושם סתוך אינטרסים מפוכחים; פעמים רבות על ידי
אנשי ההסון, אך לפעמים - פה שטרגי מאד - בפני האליסה הרוחנית.

הפחד של התרבות הכמות של עדות המזרח,

הפחד מ"פן ירבו"...

לא יפה לדבר כך. הפסוק הזה היה מזוהר.

אליהו מרזדור:
תנועת החרות

איזה פסוק? תשמע: הפחד של התרבות הכמות
של עדות המזרח - אמרתי - הפחד

ברוך עוזיאל:
המפלגה הליברלית

מ"פן ירבו" והסכנה הנובעת ממנה ל"איכות" ולהגמוניה העדתית במדינה
הכתיבה לעסקנים אידיאליסטיים ולאנשים אחרים, שהמדינה חייבת להם
הרבה, דברים סדהיסים, שחלילה לי מהביאם מעל כמה זו. אני מוכן למסור
לכל חברי הכנסת את הציטטות האלה, שאינני רוצה להזכיר כאן, ואני
פוזתר על גאולת העולם בשביל גאולת ישראל - ולא אגיד דברים בשם אומרים.
אבל הם נאסרו, הם נתפרסמו מעל דפי העתונות, ב"מולד", ב"חרות",
ב"דבר" - על ידי כולם, כל המפלגות. ו"דבר" הגדיל לעשות, אם אתה
רוצה לדעת, אם כי אינני יודע אם זה יפה מצדי או מצדו של האיש שאצטט...

ו"הבוקר"?

מנחם כהן:
מפא"י

ב"הבוקר" לא מצאתי.

ברוך עוזיאל:
המפלגה הליברלית

הגדיל לעשות משורר עברי חשוב ועדין
נפש ב"דבר" סיום 3.11.47 בכותבו בין השאר: "אם לא יקרה נס ליהדות
האשכנזית בארץ, הרי בידי יהדות המזרח הטבעית וה"בלתי מודרנית" תהא
בתונה בעוד דור-דורותיים כל הפורשה של ישראל סבא וכל החזות של היהודי
החדש, הם יהיו הממשיכים, והעתיד הזה צריך לזעזענו עד היסוד. כל
פורשת הדורות בישראל עתידה להסתאב ולרדת לסמיון". הרי לכם שיעור

אס/תז

לסטודנטים בספרות שלנו, הסוכיח ש"ליסנסיה פואטיקה" היא סהדברים שאין בהם שיעור. אני חושב שאתם, כסוני, סותרים על "הספרות החדשה" ועל דברי הכלע הקיצוניים שלה והבלתי אחראים לגמרי, כי סאז הופיעה דעתי היתה שיש לוותר על הטיפול בה, ומה גם סעל במה זו. דיברתי אסנס על אנשים אחראיים, אשר כתבו מה שכתבו סתוך איזו דאגה, אבל יש איזה דברים שאפילו חכמים צריכים להזהר ולא לאוסרם, כי הפחד הוא יועץ רע הסעכיר את האנשים על דעתם. אך טוב שהם אוסרים את הדברים כדי שנוכל לברר את סידת הנכוונות ואת סידת הסכנה.

כאן כדאי להעיד את כתב "דבר" י.ל. ליסר,

שהביא פעם את דברי אחד העתונאים בארצות-הברית שאמר לו: האם כל מה שעבר עליכם בארצות הסערב היה טוב ושפיר כל כך, שאין אתם סעייזים לתת אסון באחיכם סארצות הסזרח? האסנס חוששים אתם להתערערות הסלכיות והגרסניות בכור ההיתוך של ישראל? ואכן, אי-האסון הוא ביחס לתרבותם הנפשית של בני עדות הסזרח והשכלתם ולגבי אי-יכולתם להתרוסס, להתאזן. הבה נראה עד כמה הזלזול ואי-האסון סוצדקים.

ראשית כל: האם כל עדות הסזרח והאם

בני כל עדה ועדה סעדות אלו נסצאים על אותה דרגה של תרבות והשכלה? ולמה סזכירים את כולן בנסימה אחת כסמדברים על נחשלותן? וסדוע זוכים כל בניהן לאותו יחס? האין כאן סין רגש זלזול סוטאלי סתחת סף ההכרה? הדבר נוכע גם סתוך שגיאה עסוקה בהשוואת הסוני בני עדות הסזרח עם האילטה שהגיע ארצה סארצות סזרח אירופה וסגרסניה בתוקף תנאים סיוחדים. ההשוואה צריכה להיות - אם יש להשוות - הסונים סול הסובים, אינטליגנציה סול אינטליגנציה. אצל הספרדים ובני עדות הסזרח שכנת האינטליגנציה היא אסנס דקה, אך היא ישנה, ובסקום זלזול בה סחובתנו להגדילה. בכל אופן, הסוני הספרדים ובני עדות הסזרח לא יפסידו מהשוואה ססין זה, וזאת אני אוסר לשבחם של כל ההסונים שלנו.

הצרה היא שאנו מערבבים השכלה לתרבות -

ואלה שני מושגים שונים. השכלה איננה עדיין תרבות, וההוכחות לכך
עברו על גופו של עם ישראל בימינו. תרבות טובה או רעה היא משקע
של ציביליזציה עתיקה והיא מתבטאת בניסוסין, יחסים חברותיים בין
אנשים, בקיון הגוף והבית ובקיון כפיים, רמה סוסרית, חיים עם
אוטוריטה. וכו' וכו'...

אולי גם בתורה.

שלמה יעקב גרוס:
אב"י

אולי.

ברוך עוזיאל:
המפלגה הליברלית

... שאין להם כל זהות עם טריבונוסטריה

או עם אופירה של ואגנר, חתנו של צ'סברלין. טועה מאוד אחד מידידי
המלומדים הטוען כי לעדות המזרח יש פולקלור אך לא תרבות. זו הערכה
שסחית מאוד. לרובן של עדות המזרח ישנה תרבות יהודית ים-תיכונית
שאין להתבייש בה. אבנ, עד לפני כמה דורות פנו לרשד"ם שיפסוק הלכה
ואף בית הדין העליון בישראל טרבה להסתכן עליו על פני פוסקים אשכנזים
אפילו. במקום לזלזל בזה יש לבנות את תרבות ישראל בסולדתו על
אשיות תרבותנו המשותפת והעתיקה, אך גם בקבלנו את כל הטוב והיפה
שבתרבויות כל שבטי ישראל: ליטאים, יוצאי גרמניה, יוצאי סלובניקי
וערי תורכיה ובולגריה, יוצאי צפון אמריקה וסצרים וכו' וכו' וכו',
וכך "המחנה ייאסף" כדברי הספורר.

אין להסכים גם כן שיש ניתוק מידיעה

היהדות בקרב הספרדים ובני עדות המזרח, אם כי אני מודה שיש ירידה
בסובן זה. אולם כך גורל של צמחי-אדם וצמחי עמים ושבטים הניתנים
לעליות וירידות ולעליה סחדש, והדברים ידועים.

המשך דבריו - רב.

ועוד ידוע שאחד הסמפנים ששר

ההיסטוריה העברית השתפש בהם הוא - הפרכזים התרבותיים בישראל.
ידועה תורת הפרכזים. היה זמן שהאבוקה נפצאה בידי יהדות ספרד
והיא הועברה לפערב. זהו רק פקדון היסטורי הפוחזר כיום אלינו
לאחר שיהדות אשכנז האדירו והעשירו. פחובת יהדות זו, כשהיא פחזירה
את הלפיד לצור פחצנתו, לעשות זאת בענוה של יורשים גדולים. ואכן
יש להלחם בזלזול ההרדי. במקום קפדנות - ולא הקפדן פלמד - חיבה;
במקום זלזול - מעט אהבה. זה דרוש לנו. שום חיקוק בכנסת לא יוכל
להשיג זאת, ורוח היא שצריכה לנשוב פכאן בכל האחריות ההיסטורית
לפפעלנו.

נוסף לרוח הטובה יש בפנינו עבודה

גדולה לגבילציה של הקרקע, לפזר את הגבנונים הסוציאליים והתרבותיים;
להלחם קודם בזרות; בין שבת לשבת; לבקום בסימפה של "דע את שכנך",
כי הידיעה פקרבת, גורפת להבנה, ולהבין זה לסלוח איש לרעהו
דברים רבים. יש להבין גם את הגלות של כל אחד ואחד. יש ללמוד
את הבעיות הסוציאליות של העולים ולהקל עליהן; יש לבדוק את שיטות
האדפינסטרציה במקופותיהם ולתכנן. לפשל, ליתן לפקופות העליה
טנהיבות פסלהם, ויש חופר אנושי לכך, ואם אין די - יש להכשירו.
יש לפתוח אפשרויות לפוד והתקדמות לבני השכבות הנחשלות. יש
הפציעים לפשל תגפולים לפשפחות עניות הזקוקות לעבודת זלדיהן ואינן
שולחות אותם לבתי הספר. אינני יודע אם זה נעשה, אבל יש לבדוק,
ועל הכל יש לעשות יותר פפה שנעשה לפען פשפחות פרובות ילדים, וביחוד
בשכונן, בתנאים פתאיים לפשתכנים. כי הענינים בנדון זה עוד לא
טצאו את הפתרון הראוי והסופי. עוד יש ללמד את הנערים ואף את
הפכוברים פקצוע. אני יודע כי זאת תהיה פעפסה גדולה ונוספת
לפדינה של עם עני ואביון, אך כל הפשיפה שקבל עם ישראל על שכפו
היא כבדה, וכשם שאנו פפנים פאפצים כבירים לבטחון יש להפנות כאלה
גם לשאלה קרדינלית זו של פיזוג. אגב, בעשותנו את פלאכת הפיזוג
יש להזהר פהטלת תרבות צדה: אחת על השניה בכוח, כוונתי בכוח
בפרכאות. רצוני להגיד - להטילה פלפעלה בכוח ההגפונייה. להיפך,

רב/בח

ישיבה תי"ח - 8.12.64
הודעת הפטילה על פיזוג עדות (דיון)
ב. עוזיאל

יש לספח את הערכים הטובים שבכל עדה, לשחררם פנחיתותם שהוקנתה להם,
וליתן לערכים אלה להאבק באופן חפשי בזירה כשם שישראל נאבק עם
הפלאן, עד אור הבוקר.

איש איננו אשם על תנאים ופצנים
אוביקטיביים, ואני חוזר: הרבה נעשה, ואפילו באהבה, לתיקון הפצב,
אך לדאבונו גם בזה אנו מתחרים עם הזמן. ואני מזהיר מפני הרעיון
ששאלה זו אינה שאלה של "פיזוג עדות" אלא שאלה של "עניים ועשירים"
כפי שניסו לנסח מעל במה זו. במקום לצעוד שפעם לעם, האם נצעד
לפעדות בעלי גוון אתני אשר נוסף לפער התרבותי יתוסף לו פער
סוציאלי פובהק? אם יש ניצנים שהשאלה תעלה על פסים כאלה פחובתנו
להרחיקה פהם, כיון שבטלול זה טפון חופר נפץ הרסני.

ועל הכל יש ליתן לספרדים ובני עדות

הפזרח חלק פתאים, אינני אוסר בפרופורציה לפספרם ...

אתה פפחד?

בני פין ארדיטי:
תנועת החרות

... בפוסד הפחוקק ובשאר פוסדות

ברוך עוזיאל:
הפפלגה הליברלית

נבחרים ובאדפניסטרציה. אסכן את עצמי

ואפתח כאן תורה פוזרה בפנט ראשון, אך נכונה. הפפלגות, שיפו לב
וחישבו על זאת, ק'עם: תאידיאלים שלהן יש בהן בכל זאת ברעין לנדספנשטטי.
בראשונה שלטה בציונות העיליתא הרוסית ואנשי ביל"ו פקרבה יצאו.
אחר כך תנאים פיוחדים (התנברות האנטישפיות בפולין שקפה פחדש) הגבירו
את החלוציות בפולין והשליטו אלפנט זה בציונות ועסקנים רוסים נדחו
הצדה. זו אחת הסבות הפלות הקפתה של הפפלגה הרווזיוניסטיית. אך
התנברות האנטישפיות והפצוקה בפולין השליטה שוב אלפנט אחר בחרות.
בליציה, שלם הסכיפה לשלטון פולין הקונברטאית, ליפין ציונים כלליים א'
ולהשופר הצעיר פשפאל - ברדו את שפות העסקנים הנדחים ותפצאו את צדקת
תיאוריה זו. כפובן שזה היה הכרח היסטורי ולבטיפי. הספרדים ובני עדות
הפזרח שאחרו להתדפק על דלתות העסקנות הציונית, נפצאו בחוף יחד עם עוד
אלפנטים אשכנזיים. ולזה יש השפעה על האפון ועל הגש הנחיתמות, וזה יוצר

הגמוניה שהיא צורת האפוטרופסות הפושלפת. זה לא היה כל כך אסון, אבל לדבר זה משתלבת פרצלציה - והפרצלציה שיסנה כאן לפלגות איננה בשום מקום בעולם - של כלכלה, של שיכון, של כל הדברים האלה. אז נבין את ההשפעה שיש ליסוד הלמיספנספטי על מצב כל העדות בישראל, בלי יוצא מן הכלל.

הביעה השעה ליתן לפוכשרים של

כל העדות נציגות מתאימה והשפעה על מהלך העניינים. אין חובות בלי זכויות, והשפעה זו גם כן זכות וזה יהיה תיקון גדול לפען פיזוג העדות. והליכה בסך לקראת הגורל הלאומי, אשר כולנו שותפים לו גם בחובות.

תקים הכנסת ועדה פיוחדת לבחינת

הדרכים לתקון המצב, או יקים ראש המשלה פוסד עליון בו ישתתפו אשכנזים וספרדים ובני עדות המזרח, עסקנים פדיניים ופדענים שיעסקו בפרשה זו.

כן הייתי פציע לכנסת כי בשעה שתגיע

לפסקנות בענין זה, שתתקבלנה פה אחד. הכנסת אינה יכולה ליתן ביטוי לכל התיקונים שדברנו עליהם או מדברים עליהם, בחוקים, ובכל זאת ברכה בדיון זה אם הוא יעורר מחשבות בקרב קברניטי האופה ויקרוב לבעיה והכנסת תגיד את דברה הריבוני לפען אחדות שבטי ישראל. הן עם אחד היינו, עם אחד נהי כי פסקת בור אחד נוקרנו, כדברי הפשורר. יחדיו נחלוקה גם שפחה גם נהי, כי זה גורלנו וגם שאיפתנו.

רשות הדיבור לחבר הכנסת ישעיהו,
 אחריו חבר הכנסת שחור.

היו"ר ב. אידלסון:

אחריו ל. ישעיהו - רב

גברתי היו"ר, כנסת נכבדה.

ישראל ישעיהו:
 מפא"י

שפח אני לציין שהקללה נהפכה

לברכה. עם שהופיע אותו ספר פוקצה פחפת פיאוס, ופחפת שטות התעוררתי. דאגה פרובה בחוגי ציבור שונים, וכן בין חברי הכנסת פכל הסיעות, לא כל כך מפני הפניעים שהביאו לחיבורו של אותו כתב פלסטר, אלא פחש להשפעתו האפשרית על היחסים בין אוכלוסי ישראל לבין עצמם; ביחוד נוכח העובדה ששידורי האיבה של המדינות השכנות פרטים בהתפרה על הנימים העדתיות. עקב כך נתבקש דיון בכנסת. אבל הכנסת והממשלה בועדו והחליטו שמוטב להעמיד לדיון פלא ופחפק את עצם הבעיה של מיזוג העדות פלשראל; וטוב עשו.

הפסך דבריו - פט.

בכך באה טובה לענין וכבוד לכנסת. היריעה רחבת ההיקף, שפרש ראש הממשלה לפנינו, הפתארת את הפעשים הגדולים הנעשים בארץ הזאת, במאמציו של העם הזה, על כל שכבותיו ועדותיו, וכן את הפופטים והתכנים והמטפערות של אותם פעשים - הוא דבר בעתו ובקופו; מטנה אנו למדים שענין פיזור העדות אינו נושא שיש להתבייש בו, להתחפק מפניו או להשאירו מחוץ לתחום של דיונים ציבוריים; הוא נושא הפלא בעיות כרמון אך גם הפאפצים, והפעשים הנעשים, כדי לפתור אותן בעיות, הנם מטפירת התפארת של התחרשות העם היהודי ביפינו.

ראש הממשלה ראוי לישר כוח

פיוחד בשל הדברים הנלבבים והכנים שהספיע כאן על חלקן ועל חלוציותן של עדות העולים ביישובה ובכנינה של הארץ וכן גם בהגנתה. הם ראויים להכרת ערך פעשיהם על ידי האופה כולה גם כשהם עצמם לא ידעו להעריך את גודל הפעשים, שהוטלו על שכמם, עובר לעשייתם. כי על הישגיהם והתקדוהם גאותם וגאות כולנו. אדרבה, ישמעו אופות העולם ויראה העם עצמו כמה מתייסרים בניו ובנה הם עמלים ופה שעלה בידם.

מהו שורש הבעיה שאנו דנים בה ?

חז"ל אפרו: "צדקה עשה הקב"ה עם

ישראל שפיזרם לבין האופות". כל עם מן העמים שנחנסה בצדקה" דומה של פיזור סופו שהתפורר ונספע. ואילו עמנו שימש לו פיזורו כעין מבן ותקוה להפוך קיומו עד בוא פועד גאולתו; אם נפגעה גולה אחת נשארו גולות אחרות הן כדי להיות לעזר לזו השרויה בצרה והן כדי להפשיך את הקיום היהודי. אך הפלא הגדול הוא שעל אף הפיזור הרב והניתוק הממושך התקיימו ונספרו מכל מספר, אצל כל חלקי האופה, התודעה, האפונה, ריגשות הלב ואורח החיים של עם אחד.

ישיבה ת"ח - 8.12.64
 הודעת הממשלה על מיזוג עדות (דיון)
 י. ישיבה

אבל פסעה שהחל קיבוץ הגלויים -

נתברר שאותה צדקה, שהיחה טובה בגלות, היא כשביל נקבצי הגלויים רעה חולה. נתברר שאלפיים השנים, שהיהודים לא ישבו יחד במקום אחד הטביעו עליהם חותמות של שוני והבדלים, עד אין קץ, בלשון, במנהגים, בתרבות, בהשכלה, בהתייחסות הפורשתית, בדרכי החשיבה וההבנה ואפילו נחיסוב הפנים וצבע העור. ובעוד שכל אחד מאתנו, לפני עלותו לארץ, היה סימן ההיכר היחיד שלו היותו יהודי הנה פשלה לארץ פינה סימן היכר זה אח מקומו לסימן היכר של ארץ המוצא.

הנסיון דומה נחנסה עפנו גם בזמן

שיבת-ציון שבבל, אף-על-פי שפסך גלות ככל היה קצר לאין שיעור לעומת אורך הגלות האחרונה.

הרפ"ם בנואו להסביר מדוע פצאו

עזרא וביה-דינו להתקין נוסח תפילת שמונה עשרה הוא כותב:

"כיון שכלו ישראל בימי נבוכדנצר

הרשע נתערבו בפרס ויוון ושאר האומות ונולדו להם כנים בארצות הנויים ואותם הכנים נתבלבלה שפתם והיחה שפת כל אחד ואחד מעורבת פלשונית הרבה וכו'". אין מקום אפוא לשום הרגשת אשמה או בושה על שישנן עדות בישראל. אשמה בכך הגלות והגלות כלבר. לא העדות התארבנו כעדות כדי להתבדל, לא פנהיגים רודפי שררה הקיפו את העדות כדי לעשות כמות לעצמם וודאי שלא הממשלה היא שיצרה את העדות כדי שיהיה לה את פי לקפח ואת פי להפלוח.

אבל זוהי בעיה שפחוכחנו להתמודד

אתה, לא פחות פשאנו סתפודדים עם שאר הבעיות של קיבוץ הגלויים ובנין הארץ. חריפות מיוחדת נודעה לבעיה זו שרק פקצחה נפצא בפישור החפרי ואלו פקצחה נפצא כחחום הנפשי והרגשי והדברים שלובים זה בזה כשלהכת בגחלת.

ישיבה ח"ח - 8.12.64
 הודעת הממשלה על פיזוג עדות (דיון)
 י. ישיבה

אכן, טראשיה צעדיה של תחייבתו,

וביחוד פאז קום טרינת-ישראל, סכוונים הפחשכות והפעשים אל הפטרה הכפולה של קיבוץ הגלויות ופיזוג העדות; וכפי ששפענו היום בהרצאתו המאלפת של ראש הממשלה ישנה התקדמות טרובה ומעודדת והיא נשקפת אלינו מכל פינה ומכל זווית של חיינו.

לא אתווכח עם שני הנואשים שקדמו

לי ויש הרבה מה להתווכח. הנושא שאנו עוסקים בו הוא רציני מכדי לבזבזו בויכוחים הדוחקים את העניין הזה לצדדים. במקום זה אני מרשה לעצמי להציג ארבע שאלות ולתת לכל אחת תשובתה בצדה.

השאלה הראשונה היא: האם קצב

ההתקדמות מדביק את קצב הזמן המפנהר לחלוף. אנחנו עומדים בשנה השבע-עשרה אחרי הקמת המדינה ויותר משמונים שנה פאז החל קיבוץ הגלויות. ברור שהזמן דוחק. ופה שלא ייעשה היום לא יהיה קל לעשותו מחר. עדיין אנו נפוצאים בעיצומה של שעה רצון גדולה; שעה של שפחת עליה וקיבוץ גלויות; כשהלבבות פתוחים לתפורות וכמהים להגשמת שאיפות; השעה הזו היא כוח מדרבן, פאיץ ומורז ליצירת אופה אחת; אנחנו חייבים לנצל שעה רצון זו בטרם תחלוף, בטרם ניכנס כולנו לשיגרה, להרגל ולהשלמה עם סציאות עדתית שכולנו רוצים בשינוייה;

נכון הדבר שתהליך פיזוג העדות

לא יסתיים ברור אחד. גם העליות שיוכאו כעתיד יעמדו בפני הבעיות של פיזוג עדות; אבל אותו פיזוג ימשיך להתקיים ולהתקדם רק אם ימצא לפניו מסלולים ונדבכים שהונחו עכשיו, בעת רצון זו.

השאלה השנייה, היא: האם ההתקדמות

היא תמיד בכיוון ובמסלול נכון או שישנן סטיות ונסיבות.

ישיבה ת"ח - 8.12.64
הודעת הפפסלה על פיזוג ערות (דיון)
י. ישעיהו

אכן, אשר לפדיניותה הפוצהרת של
הפפסלה, לכוונותיה ולפעסיה, - וכן החוקים שהכנסת פחוקקת - כולם
עולים בפסלול נכון ובדרך ישרה אל הפיסגה של קיבוץ גלויות ופיזוג
ערות ללא טסיות ונסיגות; בייחוד אפורים הדברים על פפעלי החינוך,
זה"ל וההתישבות שהם דרך הפלך לבינויו של עם ישראלי בעל דעות ובעל
זכיון; הפעשים הנעשים ראויים לשבח ואינם זקוקים אלא להפרצת יתר
שכבות ועדות, וכאילו חסד עושים להם. נבונים שנין אותם אנשי ערות
פעפידים אמנם פנים של אסירי חסד ותודה לפיטיביהם והללו אולי נהנים
פכך; אבל בלבבות נשאר פישקע של זעם ופרירות כלפי אלו שלא פשלהם
נותנים ולא כטובתם נותנים וכשלעצמם הנאתם פרוכה יותר.

ויש גם פפונים היודעים להסתפק

כפועט - לא כשביל עצמם כפובן אלא כשביל אותם אנשים שהם בידיהם
כחומר ביד היוצר.

ויחכן אפילו שהם מאמינים שעל-ידי כך הם משרתים באסונה
את שולחיהם ואת המדינה.

הממשלה, הסוכנות, ההסתדרות
והרשויות המקומיות, חייבים להקנות לכל העובדים את ההכרה
האלמנטרית שאינם פילנתרופים ואינם בעלי בחים אלא מקבלי
משכורת כדי לבצע וכדי לשרת; והם צריכים לנהוג כלפי אנשים
הנראים בעיניהם חלשים ומסכנים באותה מדה של כבוד ודרך-ארץ
שהם רואים עצמם חייבים לנהוג בה כלפי אזרחים חשובים וזקופי-
קומה.

השאלה השלישית היא, האם על אף
ההתקדמות ישנם קיפוחים ואפליות במכוון או שלא במכוון. על זאת
הייתי משיב במאמר חז"ל: פוק חזי מאי עמא דבר. אם אנשים רבים
כל כך טוענים טענות קיפוח ואפליה שמא זהו סימן שמהו אינו
כשורה ואין עשן בלי אש?

אכן, לא מעט טירחה טרחתי כדי

ללמוד טוביה זו. והגעתי למסקנה שאם כי פה ושם יכול לקרות
מקרה של קיפוח מדעת או אפליה בזדון, הרי בדרך כלל קיימת רגישות
ושורת זהירות שלא יקרו מקרים כאלה. ושוב נשאלת השאלה: אם כל
כך טוב מדוע כל כך רע. חבר-הכנסת בגין פתר לעצמו את השאלה
בדרך הקיטרוג על ספא"י שכאילו פנקס-חבר שלה הוא מטה קסם לפתיחת
השערים. אך אני סבור שהתשובה האמיתית היא שטרובה האפליה לטובה.
תכונות חיוביות ביותר כגון שמשתדלים להושיט עזרה לקרובים,
למכורים, לבני עיר, או כשנוטים חסד לפעילים ולנכבדים, דרכן
להתגשם על-ידי מעשים של אפליה לטובה. אבל בסיכוסו של חשבון
מקבלת התוצאה השווה של אפליה לטובה מזה ואפליה לרעה מזה.

למשל: שני אנשים טועמים לקבלת

מישרה כלשהי. לשניהם אותן תעודות ואותן קוויליפקציות. אבל קיים

במסוד של התרשמות, והתרשמות דרכה להיות מושפעת מסימפסיות מסוימות, מהרגשת קירבה כלשהי ומנטיה לאמון יותר כלפי זה מאשר כלפי ההוא. תהליך זה הוא ברוך ומנוסה. ואין לו תקנה אלא אחת, שבין הקובעים יהיו מיוצגים כל גוויי הסימפסיות, הקירבה ורחשי האמון.

ראש הממשלה דיבר על המנהיגות הצומחת מקרב עדות העולים מארצות אסיה ואפריקה. זהו אחד השטחים הכאובים ביותר. כאשר ישבו יהודים אלה במקומות מוצאם עמדו בדאשם מנהיגים מסורים ונאמנים שהנהיגו אותם בימי רעה ובימים כתיקונם. משעלץ לארץ עלה הכורת על כל אותה מנהיגות שנראתה כאילו אינה מתאימה לתנאים החדשים ולנסיבות החדשות. לדעתי זו היתה הפגיעה החסורה ביותר שנפגעו עדות אלה; מכאן ואילך אבד בטחונם העצמי וגברה בהם הרגשת התלות ונעשו כצאן אדם. יתר על כן: כל נסיון של צמיחה עצמית של מנהיגות מתוכם נעקר באכזר. הטענה היתה תמיד כלפי מנהיגים מסין זה שהם רוכבים על הסוס הערתי כדי להפיק הנאה לעצמם. לא תמיד כאלה הם המנהיגים המנסים לצמוח מקרב העדות. ודאי שיש ביניהם אנשים שליליים. אבל רבים הם בעלי כוונות טובות ורצונות טובים ואילו ההתנגדות למנהיגים אלה, שלא תמיד היא עצמה באה מתוך כוונות כשרות, אינה מבחינה בין צדיק לרשע ושוללת את כולם.

הייתי סבור והנני סבור גם

כיום, שלא תבוא גאולה שלמה לעדות אסיה ואפריקה אלא על-ידי מאמצים ושל התעוררות עצמית, של אבטואטנסטיפציה, של הנהגה פנימית מהפכנית ומחנכת. בדרך כלל מנהיגים יוצאי אסיה ואפריקה בשקט של אצילות, ברבש אחריות לאנשי ומסלכתי, באהבת מולדת ובאהבת ישראל וחזקה עליהם שכך ינהגו גם בעתיד.

ומדוע איפוא ייחשב הדבר

לחטא או גנות אם על-ידי העוררות תגבר הכינתם לשתפם בשלטון
 ובמינהל של מדינת-ישראל; סוף סוף גם הם חלמו והתפללו לקומסיות
 יהודית ולשלטון עצמי יהודי; וכדי שירגישו שהשלטון הישראלי הוא
 עצם מעצמם ובשר מכשרם הם צריכים להיות שותפים לו בגופם. הם
 אינם מנקשים זכויות מיוחדות אלא רק את המגיע להם בלבד. ומי
 שדן תביעה כזו לבנאי הוא מעיד על עצמו שאין לו חושים להבין
 לרוחם של בני-אדם; ואני שמח לציין שמפלגתי, מפלגת פועלי
 ארץ-ישראל, כבר שנים רבות היא שוקדת להקנות לחבריה, יוצאי
 אסיה ואפריקה, הרגשה של זקיפות-קומה, של שותפות ושוויון, של
 בטחון עצמי ושל אחריות עצמית. בהשראתה ובעידודה צמחה שכבה
 של מנהיגים מקרב העדות הללו המסלאים בנאמנות ובכשרון את
 שליחותם הן כמנהיגים וכרועים לבני עדותיהם והן כשליחי ציבור
 בשטחים כלליים.

מעשיה של מפא"י בתחום זה משמשים

דוגמה ומופת גם למפלגות אחרות. אלא שהתקדמות היא אסית אפילו
 במפא"י כל שכן בשאר מפלגות.

מפא"י נותנת דוגמאות יפות.

אליהו פרידורף:
 תנועת החרות

יש בהחלט דוגמאות יפות המעוררות
 כבוד.

ישראל ישעיהו:
 מפא"י

יש איפוא צורך ביתר יוזמה וביתר

הסרצה.

ואילו השאלה הרביעית אינה נובעת
 דווקא לממשלה ולפעולותיה אלא לכלל הציבור, והיא: כשאנחנו מצלגלים
 בסוּשג של מיזוג עדות האם כולנו מתכוונים לדבר אחד, לאותם דברים,

או שכל אחד מפיק מהם משמעויות אחרות.

לדעתי מיזוג עדות אינו ענין

של ראשונים ואחרונים, ראשונים קולטים ואחרונים נקלטים; ואינו ענין של אינטגרציה של יוצאי אסיה ואפריקה, הנקראים עדות מזרח, בקרב יוצאי אירופה והאמריקות, הנקראים אשכנזים; לא זו ולא זו. כולנו עם עולים, אחד שעלה אתמול ואחד שעלה היום ואחד שיעלה סחר; וכולנו עדות ושבטים; בסלים אחרות: לא רק יוצאי אסיה ואפריקה הם בגדר עדות ובשום פנים אינם עדה אחת גם הנקראים אשכנזים הם עדה או עדות ודיני המיזוג ובעיות המיזוג חלים על כולם במידה שווה. הסוכה מיזוג בא משורש זוג ואין זוג אלא זה המרכיב משתי יחידות, שעל אף השוני ביניהן, הן שוות משקל וערך; ומי שאינו מבין כך את המיזוג שמדובר בו חוששני שהוא נושא את שם המיזוג לשוא.

אמת נכון הדבר, שבין המרכיבים

הראשוניים של בעית מיזוג העדות נסנים דברים חסריים ופעשיים רבים, כגון הנאי קליטה ראשוניים, עניני תעסוקה ודיור, חינוך הילדים ותרבות ההורים וכו'; אבל הן את כל אלה היינו עושים וחייבים לעשות כסדינה מתוקנת הנותנת שירותים לאזרחיה וכסדינה קולטת אחים-עולים גם אילו לא היתה קיימת כלל בעיה של עדות ומיזוגן; כן נכון הדבר שיוצאי אסיה ואפריקה זקוקים יותר לטיפול ולעזרה עד שיוכלו וכדי שיוכלו להיות בן-זוג שווה משקל וערך לצורך מיזוגו עם החלק הבא מאירופה ומאפריקה.

אף על פי כן מחובתנו לדעת

שלמיזוג העדות יש גם צדדים רוחניים ונפשיים, עמוקים ועדינים ביותר; הם נמצאים במישור של יחסים שבין אדם לחברו ובין אדם לציבור ולמוסדות ציבור ופקידי הציבור; ובין ציבור לציבור; ובכללם עניני סנהיבות וייצוג, ענינים של כבוד וענינים של טעם

ור"ח ואף גם דעות קדומות; הצדדים הללו הם הם דווקא שיקבעו
בסופו של דבר אם המיזוג הצליח ויצליח או לאו.

זה הכלל: לבעית מיזוג העדות

יש שבעים פנים; וכל מי שמבקש פתרונים ותקנה לאחר שהם - תבוא
עליו ברכה. אך יש כאלה המבקשים להעמיד את כל המרכיבים של
בעיה זו על דבר אחד, הנראה להם כעיקר, ומכריזים על השאר כספל.
הללו עושים עוול לענין ומכבידים בהחלט על התקדמותו.

רשות-הדיבור לחבר-הכנסת שחור.

היו"ר ב. אידלסון:

אחריו - חברת-הכנסת תלמי.

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה.

בנימין שחור:
המפלגה הדתית לאומית

בראשית דברי אני רוצה להצטרף לבקשתו

של ראש המסעלה סהבת הדתית, המסתחררת מהצבא פניטוקים דתיים, שתגייס
לשירות לאומי מתוך התנדבות ורצון טוב, אם כסורה, אם כאחות או עובדת
סוציאלית.

אין לך כבר דאגות אחרות?

שלמה-יעקב גרוס:
אב"י

אני חושב שיש בעיות הרבה יותר חשובות.

אם יש לך דאגות אחרות, תוכל לדבר

בנימין שחור:
המפלגה הדתית לאומית

עליהן.

ובכן, אני חוזר ואומר כי היא צריכה

להתנדב לשמש סורה, אחות, או עובדת סוציאלית ולתרום על-ידי כך למפעל
הגדול של קיבוץ הגלוזות על-ידי עזרה לעולים להשתרש ולהיקלט במולדת.

כשאנו מדברים על בעית סיזוב בלוויות

ואיחודן, אני רוצה להזהיר מפני חוקים ותקנות שיסאו במפורש הוראות
וצווים בכיוון זה. דורות בישראל לא יסלחו לנו על כך. אין צורך
לוסר שאני מסכים בכל לבי שיש להילחם בכל אפליה לרעה של בני בולה
ושבט איזה שהוא בישראל, ויש לעקור מן השורש כל הרגשת קיפוח בין
נידחי ישראל שנתקבצו למדינתם, אולם נדמה לי שאין בחוקים ובתקנות
לפטור, אפילו במשהו, מהעוללות המרוסות או הנכונות והאמיתיות
שנתברכנו בהן במדינה.

יש להעמיק את תודעת השוויון

והאחדות בעם; יש להעלות כוחות מנווני הקשת השונים בעם, ויש
לברך על כך שבהרבה ישובי-עולים צפחו ועלו כוחות עולים צעירים

מבני העליות השונות התופסים מקום בכבוד בהנהגת העדה, הקהילה והעיריה שלהם. אולם סמי מכאן חוק, נדמה לי שבחקיקה המנוונת שלנו יש מקום אחד שבו נזכרות בפירוש המלים "אשכנזי" ו"ספרדי" והכוונה לתקנות הבחירות לרבנות הראשית. בפעם האחרונה כשהיה חיון על התקנות האלה בוועדת הפנים, היו כמעט כולם בדעה שיש להעדיף חוק על גבי תקנות, גם אם התקנות הובאו לאישור ועדת הפנים. ולבסוף הסכימו כולם לתקנות, כי סברו שאין ללנציה בשום פנים ואופן חוק מפורש שבו תופענה המלים אשכנזי, ספרדי, או בני עדות המזרח. כשמעה בדיונים אלה סברה, שאילו היה אפשר לבטל את הדבר הזה מעיקרו, היה זה טוב ורצוי, מכיון שאין צורך בכפילות בתפקידים של רב ראשי ברבנות ראשית, שמחציתה אשכנזים ומחציתה אשכנזים ובני עדות המזרח.

תקנות אלה ברטו שבהרבה ערים

וסקוסות בישראל ישנם שני רבנים בעלי עמדות שוות, ולא תמיד זה מבדיל כבוד התורה ונושאי דבליה.

יפה מאוד. מה המסקנה?

אליהו סרירור:
תנועת החרות

המסקנה היא שרבים חשבו שעדיין לא...

בנימין שחור:
המפלגה הדתית לאומית

לא תמיד צריך להסיק מסקנות.

ישראל-שלמה בן-טאיר:
המפלגה הדתית לאומית

הדבר לא נתקבל, מפני שרבים סברו שלא הגיעה השעה, דוקא בתקופת קיבוץ בלויות במדינת ישראל לבטל דבר שהיה קיים במדינת ישראל ושהיה קיים עוד לפני הקמתה. אבל ברור שנסיון זה סלמד אותנו שאין צורך להוסיף תקנות ואין צורך להוסיף חוקים בכיוון זה ובמבטא זו.

בנימין שחור:
המפלגה הדתית לאומית

(היו"ר - י. ישעיהו)

אני טאד מסופק אם הכפילות בכהונת רבנויות סקומיות מגדיל כבוד תורה, מחזק מעמד הרבנות. אולם בוודאי שלא עתה העת לשנות סדרים וחוקים אלה. אולם בסוחני שאם בלך בכיוון זה ובהגיון זה, ואם נקבל את העמדה שהדים מסנה שמענו כאן על פרופורציה ודיספרופורציה, הרי ברור שנקבע גם אחוזים בבחירות לעיריות, ונקבע גם סודר לבחירות לכנסת. ברור לי שאנחנו חייבים להישמר מפני זה מכל מספר, לבל נביע לסצב בו נהיה כעדרים-עדרים, ולא עם אחד.

מעמדם של בני עדות המזרח והגלויות השונות שנתקבצו ובאו לסדינת ישראל לא יסדר לפי אחוזים ומשקלם בנציבות במוסדות הפוליטיים של העם, כשם שעלייתה של יהדות גרמניה לארץ-ישראל, לפני הקמת המדינה, לא נמדדה השפעתה אז לפי נציבותה במוסדות הישוב והתנועה הציונית. הנעיה איננה במספר הנציגים, כי אם ביכולת של הסוני העולים ובניהם אחריהם להשפיע על עיצוב דמותה של החברה בישראל בתורה, במדע, בכלכלה ובחינוך.

ולכן, צמצום הפער בין ישראל העתיקה לבין ישראל החדשה בחינוך ובתרבות, בידע ובכלכלה - זוהי השאלה הראשונה במעלה, ולא מספר הנציגים ומספר החברים המשתתפים באיזה שהוא מוסד מוניציפלי.

...

מנחם כהן;
מפא"י

אני אומר מה שאני חושב. אם יש לך הצעה, אתה צריך להביא אותה בכבוד

בנימין שחור;
המפלגה הדתית לאומית

הראוי, וידונו בה.

נדמה לי שמשרד החינוך עשה כאן גדולות ונצורות בטיפוח החינוך בישראל החדשה. מי שמלווה את עבודת משרד החינוך אינו יכול שלא להשתומם על התנופה הרבה בה פועל משרד החינוך בשטח זה. ודאי שפה ושם ישנם כשלונות, מכשולים ואבני נגף, מחסור

בכוח אדם ומחסור באנשי חינוך, יולפעיטים גם הפרעות מבית קהורים. אולם אין ספק שפעולת המשרד שנעשתה בתנופה תניב פרי ישווה; היא כבר נתנה תוצאות חיוביות רבות, ובוודאי תתן תוצאות חיוביות נוספות בעתיד הקרוב.

תנועת התחיה הלאומית שלנו יסודותיה בארצות אירופה. יהדות המזרח היתה למעשה פנותקת ממנה. העליות שקמו עד קום המדינה היו בעיקר מארצות אירופה. בני יהדות אירופה ניסנו על העליות הראשונות, השניה והשלישית והניחו יסודות לחיי חברה וכלכלה. כאשר הגיעו העולים, עם קום המדינה, לא באו אל חלל ריק.

אלה שזוכרים או שקראו על חבלי קליטה של העליות השונות, על הוויכוח של העליה השניה עם בני הביילויים; הוויכוח בין העליה השלישית לעליה השניה, ואחר-כך הוויכוחים הנוקבים עם בני העליה של יהדות גרמניה שהביאה אתה מטען תרבותי עצום, זראו את הוויכוח היום בעיניי אחרות ובבטחון יתר שהזמן יעשה את שלו.

האם לא כינו בשמות שונים את העליות מאירופה הסעתיירה? האם לא כינו בשמות את העולים מפולין הסעתיירה או את העולים מגרמניה העסירה בחוסר וברוח? האם לא סכנים גם היום בכינויי שונים - שאנחנו שוללים אותם - את בני רוסניה? למה לעשות מזה ענין של בני עדות המזרח בלבד, כאילו זה מיועד דוקא לשבט זה או אחר בישראל?

המשך דבריו - מא.

יודע אני שיש הבדל בין העליות הקודמות

לעליות של תקופתנו ושל ימינו אנו. אף על פי כן בטוח אני שהזמן יעשה את שלו, ואנו הו לכיים ומתקרבים לקראת מיזוגן של הגלויות לעם אחד. כאשר אנו מדברים על מיזוג גלויות יש להזכיר, שאין לעודד יודי מסיתים ומדיחים בשטח זה ואין לחזק יודי עוברי עברה. יש להגיד זאת גם אם ההסתה באה מבני אשכנז וגם היא באה מבני ספרד. אין לתת יד למסיתים במקורה רגישה זו.

פרט מענין, מי שקורא תולדות ירושלים

העתיקה, נתקל בסיפורים רבים על תלונות של בני העדה האשכנזית על הפליות וקיפוחים. אין לי כל ספק שאילו היו בני ארצות הסזרה סקדימים את בני אירופה בעליהם, היה גם כיום המצב הפוך. זהו סדר העולם ואין להתפעל ממנו. אלפיים שנה היינו בגלות, היינו פזורים בין ארצות העולם. כל אחד הביא עמו ערכי תרבות ומסורת. ואנו רוצים במשך 17 שנה לבטל כל מה שנרכש במשך אלפיים שנה. לאט לנו. נגיע לזה, אבל בהדרגה. אני בטוח שאנו מתקרמים לקראת מיזוגן המלא של העדות.

חבר הכנסת בנין אמר בצדק, כי עם כל

הבקורת שיש לו למדינה, הרי היא עשתה הרבה מאד בשטח זה של קיבוץ גלויות ומיזוגן. מיזוג גלויות לא ייעשה בשנה אחת, לא בשנים אחדות ולא בדור אחד.

ואם לדבר על מיזוג גלויות בתחום התרבות?

הרוחני וההגוי החברתי, לרבות מנהגים ופולקלור ספק אם יש צורך במיזוג, כי מיזוג ביציאות העכשויות פירושו בטול-שטוש ועליונות של הוי תרבותי - תרבותי אחד על משנהו. ואין כוונתי דווקא לנוסח הוי ומנהגי אשכנזי וספרדי כי הוא האשכנזי כביכול החזק והקולט, אלא בתוך העדה האשכנזית לשבטיה ולגלויותיה, האם מישהוא מעונין בטשטוש של כל ההוי החסידי והפרושי לבווניהם השונים. אין ספק כי הזמן יעשה את שלו ותהא השפעת גומלין, נכון עם אחד אנו ואנו רוצים להיות גוי אחד בארץ

ותודעה מסותפת לכולנו לגלויות השונות. אולם האינטרס העליון של העם בישראל ושל השבטים לווונניהם להשאיר את הטוב והיפה שבכל שבט ובכל עדה שבמדינת ישראל ואולי נזכה פעם ליצור נוסח אחיד והווי מסותף.

כיום אם נרצה לעשות זאת במהירות ובמלאכותיות

במקום סיווג שבטים ועדות נוסחאות והווי נגיע לבטולם ולאבדן כלי חסדה תרבותיים שהעם באלפי שנות גלותו יצרם. ואין הכוונה בזה לשמור מלאכות של מנהגים והווי שנתקדשו בקדושת גלות זאת או אחרת. אין אסון בשינוי קל בפרט זה או אחר. אולם אין מבטלים ערכים שעמלו עליהם אלפי שנים בתוך עשרות שנים. לא בחפזון ולא בסנוסה יעשה הדבר. לא נאיץ בתהליך מזורג כזה ובמקום זה נתן לכל עדה ועדה להתבטא התבטאות עצמית מלאה ובמזוגם של בוונים הרבה וקולות רבים העולים יחד תמזוג אומה אחת במדינת ישראל המתחדשת. כי מה המטרה של סיווג הגלויות שאנו מרבים לדבר עליו, ליצור כאן דמות של עם אחד, עם ערכים מסותפים ועם יהודי משלו ולזה אפשר להגיע גם בנוסחאות שונות ובצורות הווי שונים.

יש לדבר על הבנה והדברות בין יוצאי

הגלויות השונות אבל לא השמעה ועל אגדן ערכים שגל עדה ושבתם נתכרך בהם.

בוודאי ובוודאי שאנו רוצים ונהיה כאן

עם אחד אבל אין הכרח שעם אחי יהיה חד-גווני מכל גל של עליה נתברכה במדינת ישראל בערכי תרבות והווי ואין לי ספק שיהדות המזרח הרבה טובה וברכה על עזוב דמותה של מדינת ישראל, עובדה היא שהכרה טאד הודות ליהדות זאת אופייה ודמותה של מדינת ישראל הוא הרבה יותר דתי ממה שהיה אפילו בשנים הראשונות להקמתה של המדינה דבר זה בא לידי ביטוי באחוז הגבוה של הנזקקים לחינוך דתי על כל בווניו. גם יחס של הסבלנות החילונית לדת נשתנה במדינת ישראל לא במעט הודות לעליה זאת גם אם חלק מהם עשו לא במעט לעקור זיקה והרגשה

לתורה ודת בין העולים ביחוד בשנותיה הראשונות של המדינה. ואני
רוצה להאמין שהשינוי הזה אינו רק לא לשמה, דבורים בעלמא בכדי
לזכות בקולותיהם של היהודים הטובים האלה ואני מאמין שעליה
זאת הגבירה בצבור הישראלי את ההכרה במעמדה של תורה ודת בחיי
העם ומתוך כך נשתנה היחס, אמנם במידה מועטה עדיין, של ספלגות
חילוניות לעניינים דתיים, ותקוותי היא שמתוך שלא לשמה, יבוא לשמה,
לשובת המדינה והגלויות המתקבצות בתוכה.

אחרי כן א. תלמי - סא

אמת תלמי:
ספ"ם

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה.

בלי שום ספק נעשה הרבה למיזוג העדות.

אבל תנאי למיזוג עדות הוא קודם כל - שיוויון. שיוויון בין מי? טוב שנדע במי מדובר, ומי הן עדות הסזרח. המדובר בעדות שהוכיחו הלכה למעשה כי לא לנצח גולה. לפני קום המדינה העפילו בים וביבשה ואחרי קום המדינה עלו ועזבו ארצות טוצאם כמעט לחלוטין. ההכרה עשתה והמצוקה עשתה; אם כי אנו יודעים שלא תמיד מצוקה יהודית טובילה לישראל. זוהי חלוציות. אלא שהחלוציות אינה גורם בדעת הקהל. אם החלוציות הקלסית עוד זוכה וזוכרים אותה ביום חג, בחינת מצות כפסח לכבוד ימי הסיגוף בדרך לחרות, הרי ראשונות שליחות יחידה במינה זו של עדות אסיה ואפריקה אינה ידועה ואינה נלמדת. אבל, כי זכות גדולה היא ואות שלא לנצח גולה.

אם היתה בזה ראשונות, נשאלת השאלה

האם האסון הבלתי מסוים והשלם בשיבת ציון הוא שגרם לאכזבה?
בדואי שלא. לדאבונו ציון הגישה להם - ובם זה לא בכוחה - פעמד בחות.

טוב שנדע במי המדובר. ודובר באנשים שכיום הם כמעט היחידים - מלבד בהתישבות - העובדים עבודות כפיים, העומדים בחזית הסיצור והעבודה היצרנית, בחקלאות, בתעשייה ובבניין. דבר הוא. זהו השעור שבעיסה. אבל האם יש להם הרגשה טוביסקיבית שהם השעור שבעיסה? זוהי עובדה אוביסקיבית בלבד. על כל מאה יהודים מאפריקה ארבעים ושלושה הם פועלים פשוטים. על כל מאה יהודים מסרכז אירופה, חמישה הם פועלים פשוטים.

כמעט פי חשעה. 43 מול 5. נחרגם זאת להכנסה ולהוצאה לכל נפש,
ואנחנו יודעים מי מקבל את השכר הנמוך ביותר - הפועל החקלאי. שם
יש "מונופול" כמעט לעדות המזרח.

טוב שנדע במי מדובר. מדובר ביהודי
מאפריקה שלפי השנתון הסטטיסטי 1963 מספרם גדל פי 29 לעומת 1948,
בשעה שכלל מספר היהודים גדל פי שלושה. ומדובר באלה שכל משפחה
רביעית ביניהם יש לה יותר מחמישה ילדים. רשמנו את הסטטיסטיקה,
אבל האם גם התרשמנו? האם התרשמנו מהמהפכה שמספרים אלה משרים במושגי
ילודה; בדפוסי משפחה?

כן, קראנו והתרשמנו ופורסם פרס לאמהות
של עשרה ילדים. זה היה עידוד במקום מדיניות.

זה היה.

חיים מגורי כהן:
תנועה החרות

בסקטור אחר, כאשר רצו לעודד השקעות הון
אמה תלמי:
מפ"ם

זכו גם למדיניות וגם לחוק, אדוני ראש

הממשלה שאיננו פה, וגם זה עלה מיליונים והם נמצאו. היה סיוע
להתעשרות. בעשור האחרון המדיניות הזאת חנכה פרי. התפרסם שיש אלפיים
מיליונרים מול 120,000 נזקקי סעד. אלה אשכנזים ואלה עדות מזרח.
זהו קיטוב מפעים, מדהים, אבל הוא איננו יחידי. הקיטוב הכלכלי נמצא
גם בדרגות אמידות אחרות, וגם שם הוא מאד מאד נוקב, גם שם הוא מאד מאד
כואב.

בדקת שיש 2,000 מיליונרים? על סמך מה

דבורה נצר:
מפא"י

את אופרת זאת.

בעיניים עצומות.

אמה תלמי:
מפ"ם

זה נאום בחירות.

דבורה נצר:
מפא"י

ההשוואות עם ארצות אחרות אינן
מעודדות במקרה זה. זה איננו מנחם,

אמה תלמי:
מפ"ם

אדוני ראש הממשלה. הכל יחסי.

רקנסי גם כן אשכנזי?

דבורה נצר:
מפא"י

בין המיליונרים יש מיזוג עדות
מלא.

ניקטור שם-טוב:
מפ"ם

לצורך נאום זה נחוץ.

דבורה נצר:
מפא"י

כל אדם משווה את עצמו עם השכן, עם
החקופה שהוא חי בה. לשלמה המלך לא
היה מקרר, אבל הוא לא היה סקופח כי למלכת שבא גם כן לא היה מקרר. הכל
יחסי. בימינו מדד כלכלי זהה עם מדד חברתי ומדד חברתי זהה עם קיפוח
כלכלי והופך לקיפוח מאד מאד ממשי וכואב. אם כי אולי אין מדיניות
מיוחדת כדי לעזור בכך, הרי אין גם מדיניות כדי למנוע את הקיפוח הזה.
אנו מדברים גם על כך שיציבות המשפחה
גם היא אחד היסודות של המדינה. זה נכון. מושכל יסוד למשפחה זאת
דירה ועבודה. והנה, עוד היום, ב-1964 אנחנו עומדים ומחפשים את נקודת
ארכימדס, מחפשים בדרמה הזאת של קיבוץ הגלויות את זהות המקום והזמן

אמה תלמי:
מפ"ם

בין דירה ותעסוקה. וקשה. בשנת 1964 יש עדיין 30,000 דירות, ובהן לפחות 200,000 נפשות, שדירותיהם קטנות מדי כי אלה הן משפחות מרובות ילדים והם חיות בדירות של 40 עד 32 מטרים מרובעים. לא פעם אנחנו מתרצים את הדברים בכל מיני מחדלים, על חשבון הטכנולוגיה אשר הפתיעה אותנו והעמידה אותנו בפני קפיצות. אבל הבאת ילדים לעולם זאת היא שיטה קונבנציונלית, בעלת ותק כמו גיל העולם. בשטח הטכנולוגיה והעבודה אנחנו עלולים להיות מועמדים בפני הפתעות, אבל בשטח הילודה? יש 30,000 דירות קטנות אשר מאכלסות 8 או 12 נפשות בדירה. האם זאת הייתה הפתעה למדינאים? ראינו אותם, מזרונים ואנשים שרועים עליהם, על גבי הרצפה. המזון - כזה כיכרות לחם; הבידור - ערק. שלום עליכם היה מספר על עצמו בתור בדיחה שהוא מסוגל לכתוב בכל התנאים, עם סיכה על גבי לוח הלישה. אבל ילד נורמלי, מכל עדה שהיא, הגאון הגדול ביותר, צריך תנאים ובתנאים אלה אינו יכול ללמוד. והרי כל האמצעים בידי הממשלה, תקציבים, מדיניות פיסקלית, שילומים, היסכון, מגביות, הלוואות, מענקים, ואפילו הגרלות. כיצד קרה הדבר ש-200,000 נפשות, דירתם או נדונה להרס או להרחבה?

הבעיה היא בעייה סוציאלית. הפתרון

שלה הוא פתרון כלכלי. במשא ומתן על כניסה לממשלה, אשר ניהלנו בזמן האחרון - וניהלנו אותו במלוא הכנות - הכשיל את המשא ומתן מי שלא קיבל את הסעיפים שכל תכנם שיפור מצבם של עדות המזרח, דאגה למשפחות מרובות ילדים, דאגה לחיסול מזורז של משכנות העוני...

לא יעזור לכם. אנחנו יודעים את האמת.

דבורה נצר:
מפ"י

תנאים אלה נידחו כי הם התבטאו בסעיפי

אמה חלמי:
מפ"ם

התקציב בכמה עשרות מיליוני לירות. זאת

האמת. אנו אומרים שזאת היא המצוקה, ובמקום שיש מצוקה, יום יום, שעה שעה, בכל רגע, מועמדת הזרות ומגביהה מחיצות.

עתידנו תלוי בפחרון, והוא מוכרח

להיות פחרון מהיר, אם כי אני מאמינה שזו בעייה חולפת. חשוב שיחדור הדבר לתודעתנו במלוא משמעותו. יש עוני. יש הרבה עוני בארץ. העוני והעושר מחולקים לפי עדות. זקודם כל מחולק הדבר לפי עדות המזרח. ואולי תכחישי זאת גברת נצר? בעדות המזרח נמצאים האנשים העובדים קשה קשה, ומשכורתם נמוכה נמוכה, ודירתם קטנה וקטנה ומשפחתם גדולה וגדלה. הם הראשונים בתור לאכטלה ובניהם ראשונים בתור לנשור מבית הספר לעבודה. יש דברים המעבירים לעתים צמרמורת בגב. אחד הדברים האלה הוא הביטוי המקובל "כח עבודה אורחי מגיל 14". גיל 14, אלה הם הלימודים בראשיתם. זאת הילדות. אינני יודעת אם יש הרבה עובדים בגיל 14, אבל בטוחה אני שרבים מהם הם ילדי עדות המזרח, בנים ובנות. הרבה סיבות לכך. בסטיסטיקה הרשמית אנחנו קוראים כי גברים מעל גיל 45 הפורשים מן העבודה, הם קודם כל בני עדות המזרח. למה? הסיבה היא כי עבודת הכפיים קשה בגיל זה. מקצוע איך, וכך הם פורשים מן העבודה ומפנים מקום לאותו כח עבודה אורחי צעיר, ולדעתי צעיר מדי.

האם כך נמזג עדות? בני 15, 16, 17 בני

טובים מצד אחד, ומפרנסים מצד שני. האם הם ירכשו מקצוע? האם הם יבטיחו לבניהם אפשרויות אחרות? לפני זמן מה ביקרתי בעיירה וראיתי בתים, מהם בנויים יפה מבחינת הנוף, אך נוראי מבפנים. מהם בתים רעועים שאינם ראויים למגורים. ביקרתי בבית הספר ושוחחתי עם ילדים. אחד אמר לי: "אבא עובד דחק. אוכלים בבית הספר ומשלמים בזול, ממש פרוטות. אבל יש חמישה ילדים בבית, ועל כן אוכלים לסירוגין. אחד אוכל ביום א' השני אוכל ביום ב'". יכול להיות שמאז שהייתי שם תוקנו הדברים. אלה זכרונות ילדות לישראלים רבים בעתיד.

לדעתי, איננו די עשירים כדי

שנוכל לשאת עוני זה. עוני הוא אויב המיזוג; עוני הוא אויב
ההשכלה וחסר השכלה לא ירויח והמעגל הסגור הזה הוא בעוכרנו.
זהו אוצר של האדם היהודי, של הנוער, ואנחנו מבזבזים אותו על ידי מתן
תנאים כאלה. איננו עשירים כדי להרשות לעצמנו עוני מנוון זה. שנים
אנחנו חיים בטפחנו דחקות ובחנקנו עמידות, וזהותם העדתית קבועה.

מאידך, איננו עניים כל כך שנחפש

רוח והצלה אצל ג'ימי לוי וסם ברוך. אלה בודאי גם כן עלו כמה ארוחות,
דירות ובתי ספר.

אמר ראש הממשלה כי יש דאגה לשויון

בעתיד על ידי החינוך. יש דאגה. יש גם מדיניות ועבודה. יש זום
לימודים ארוך. יש דברים טובים.

אחרי כן - א.

אבל יש גם דברים שאין לקבל אותם.
בתי-ספר שלנו בחיפוש אחר הישגים בנויים כדמותה ובצלמה של החברה.
שיטת המחוננים מזה, המוציאה את הפנינים מן העיירות; שיטת ההקבצה
מזה, המבליטה אלה מול אלה. סיפוח מתקדמים יוצר מפגרים, נישאים
ומושפלים, מוכשרים ולהיפך, נחותים ולהיפך. גם כאן הקו המפריד,
הדומיננטי הוא עדתי. אם החינוך הוא דרך למחר, לא זו הדרך. יוכיח
החינוך המשותף בתנועה הקיבוצית, ששם יש לא ילדים אחרים ולא כשרונות
אחרים ולא בעיות אחרות - כל הפקעת כולה ישנה, אבל יש דרך חינוך
אחרת.

יום אחד שמעתי קולות צלולים ברחוב:
מוכרי העתונים, ילדים סתחת לביל העבודה, שוחחתי עם אחד, בא עוד
אחד; מתברר שבשיחה קולם שכור. לא צריך להתפתות לצלילותן של
סיסמאות. תוכן לפעמים אינו הולם את כוונתן. שוחחתי עם ילדים אלה
והנה המקרה הוא כי כל הילדים האלה לא תמצא ביניהם ולו אחד שאינו
סעודת המזרח? בכיתה זו - בעיה גדולה. בסדרם זה הדרסה הגדולה
של מיזוג העדות.

העובדה שמקצוע פלוני נעזב על-ידי
אירופיים, כי הוא נכבד על-ידי אחרים, העובדה ששכונה פלונית מתרוקנת
מתושביה, כיוון שעקרה לתוכה המעברה. העובדה שבבית משה פלוני
אין מסכירים דירה לתימני, העובדה שהורים בוחרים לצאצאיהם בתי-ספר...

תדברי אולי על מספר העסק.

בבה אידלסון:
מפא י

תבואו למספר העסק ותדברו עם דוד
ראשון, שני ושלישי מעדות המזרח.

אמך תלמי:
ספ"ס

לא זאת האמת. אנחנו באים לשם ורואים
שלא זאת האמת. זו הפכה.

בנה אירלסון:
ספ"ס

כמה את קלטה בביחך? אני קלטתי יותר.

אמך תלמי:
ספ"ס

חברת-הכנסת תלמי, את מנסה קצת להסית
היום.

אליהו מרידור:
הנועת החרות

ראש המסעלה אמר שנכיתות ההמשך יש 14%
מעדות המזרח. וגם במספר העסק ישנו

אמך תלמי:
ספ"ס

אחוז כזה. אלה דברי ראש המסעלה.

קריאות:

חברים, בעמי אני יושבת וראיתי ודיברתי
בם עם עדות המזרח וגם עם הורים.

אמך תלמי:
ספ"ס

ויקטור שם-טוב:
ספ"ס

אתה יודע שהיא אינה אומרת את האמת
שבלכה.

מרדכי זר:
ספ"ס

חברת-הכנסת זר בוודאי ימכיר לנו שהכל
בסדר, ואם הכל בסדר לא היה צורך

אמך תלמי:
ספ"ס

להעלות את הנושא הזה.

אבל לא צריך להפריז.

דוד בר-רב-האי:
ספא י

חבר-הכנסת בר-רב-האי, אני אסרתי כי
עובדה שבבית ספוח פלוני אין מסכירים
דירה לתלמי. על זה בא הקצף.

אמק תלמי:
ספ ס

האם הבעיה הזאת, הסקרה הזו הם
האופייניים לארץ?

דוד בר-רב-האי:
ספא י

העובדה שהורים בוחרים לצאצאיהם
בתי-ספר וחברים על סהרת הסוצא -
תוכיח שאין זה כך. עובדה ששם מספחה מסוים זוכה למשרה ושם מספחה
אחר אינו זוכה, אולי סאותן הסיבות שחבר-הכנסת ישעיהו דיבר עליהן.

אמק תלמי:
ספ ס

גם הקיבוץ בוחר לעצמו חברה.

ישראל-שלמה בן-מאיר:
ספד ל

בקיבוץ זה כמו בישואין. אבל זכות
עבודה יש לכולם.

אמק תלמי:
ספ ס

חברי-הכנסת, אני בטוחה שאף סילה מסה
שאסרתי אינה זרה לכם. אני רק ריכזתי בשביל להדגיש את רצינות הבעיה,
ואם תפריעו אותי לא אוכל לגבור.

כל סילה של הפרזה והסתה היא סוזרה
סאד, ולא לסובת העניין.

יעקב בן:
סאג י

אני אסרת שכל הרובסאות האלה,
ומהיינה בודדות, הן סהוות אות אזעקה.
אסור לנו להתעלם סהן. לא צריך להתעלם סהן ועל-ידי זה שתקראו קריאות-
ביניים לא תשנו את המציאות.

אמק תלמי:
ספ ס

גם מה שאת אומרת אינו טשנה את המציאות ;

בנה אידלסון:
ספא י

ההכללות המוגזמות גם כן לא ישנו את
המציאות.

דוד בר-רב-האי:
ספא י

חברת-הכנסת אידלסון, העובדה שכאשר ספי
ברוך רצה לזכות במשהו הוא הופיע בתור

אמק תלמי:
ספ ס

אנבלי וריבר אנבליה בשביל לנצל את היחסים הקיימים בארץ - האם אין
זה איזה אור שמאיר באור-ירקות משהו?

אני כבר אינני סבין מה סתרחש כאן.
מה זה שייך לנושא?

היו"ר י. ישעיהו:

ספי ברוך הוא לא ספל עדות המזרח.
אינני יודע מה כוונותיך, אבל את

מרדכי זר:
ספא י

עושה שירות רע לענין. לא הוא ספל לעדות המזרח.

עדיין לא הוצא פסק-דין בגדו.

מוחם בנין:
תנועת החרות

הוא לא ספל של עדות המזרח.

מרדכי זר:
ספא י

נכון, והורים ששומרים על בניהם אינם
ספל ושום דבר מאלה אינו ספל.

אמק תלמי:
ספ ס

את לא סתוך אהבה לעדות המזרח אמרת.
מה שאמרת. אני סוכן להשבע על כך.

מרדכי זר:
ספא י

אמה תלמי:
ספ"ס

אתה מתפרץ לדלת פתוחה. אמרתי שיש מי שניצל אנוכיה זו כדי להופיע בצורה שאינה שלו. דברי הקטרוג היו על האנוכיה שיוצרת תופעות אלה ועל הרקע, וטוב שתנין את הדברים כפי שאמרתי אותם. ססי ברוך אינו סמל לעדות הסזרח. הוא יוצא דופן וצריך לעקרו.

זכינו שהופיע זלמן כצנלסון האשכנזי ויש בוודאי גם זלמן כצנלסון ספרדי. ומסביב נעורת של קיפוח זכות, קבאה, סרירות, התנשאות - מספיק בדל סיגוריה. לכן זה כל-כך רציני.

יש לסכם שהבעיה סורכבת ונוקבת וראויה לסדיניות קבועה. יש לחוקק חוק לעדוד מיזוג עדות. אבל הוא ישמש רק פתיחת המאבק על הפתרון. אך חשוב שהבעיה תמצא מגן בחוק. חוק הוא ביטוי מספטי בצורתו, אבל סדיני בהשפעתו על הבעיה. החוק תובע שוויון, אך גם מגן על המקופח; החוק תובע שוויון, אך גם מציע הצעה של טועצה ציבורית שתדון בכל האספקטים, והיא תקבע האם כל מה שאמרתי זה מקרה, האם מקרים הם כל הקיפוחים בענין פרנסה, בענין מקצוע, שיכון, דתות, חקלאות, חינוך. יש להקטין את ההבדלים. זאת צריכה להיות הסדיניות: מלמעלה להוריד - מלמטה להרים. לצנן עד אפס את חממת הסיליונרים, לטקש על-יד חוק את הדרך להתעשרות קלה על חשבון אחרים, למנוע בעד אפשרויות של ספסרות, ולהעלות כדי לבטל את הפער הכלכלי.

המשך דבריה - רר.

לפני כן - או
רר.

ישיבה ת"ח - 8.12.64 - 116 -
הודעת המסלה על מיזוג
עדות (דיון)
א. תלמי

קודם כל, להעלות את רמת החיים של ציבור
הפועלים העוסקים בייצור, לא לראות בהם - ובעיקר בהם - ובמשכורתם
מה שאינם. הם אינם המקור של האינפלציה, הם אינם אפילו גורם משני
באינפלציה, - הם קורבן האינפלציה אשר מחכה שנה לפיצוי התייקרות.
זה לא צורך בדורות ולא בדורי דורות.

יש להעלות את התמיכה במשפחות מרובות
ילדים החל מן הילד הראשון; יש לתמוך במשפחות שנעריהם לומדים בתיכון
או לומדים מקצוע, לא רק משכורת, לא רק שכר לימוד, אלא לתמוך במשפחות.
יש לתכנן.....

אני מבין שיש לך עוד דברים חשובים לומר,
אבל היית צריכה להתחיל בזה.

הי"ר י. ישעיהו:

יש לי 27 דקות.

אמ"ת תלמי:
מפ"מ

אצלי ישנם 22 דקות. אם חבר-הכנסת
שם-טוב מוותר, את יכולה להמשיך.

הי"ר י. ישעיהו:

אני אסיים.

אמ"ת תלמי:
מפ"מ

רשות הדיבור לחבר-הכנסת ביבי. אחריו
חבר-הכנסת זר.

הי"ר י. ישעיהו:

אחריה מ. ביבי: - רר.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה.

פרוכי ביבי:
 אחרות העבודה

נכון אני לסמוך ידי - אם בפחות, אם ביותר -

על דבריו של ראש הממשלה ואף להוסיף עליהם מעשים היזביים נוספים.
 לצערי, אין בידי די זמן לדבר על התעסוקה המלאה אשר הביאה עמה
 הסרת האבטלה בקרב המוני יוצאי המזרח; על שיוויון השכר של העובדת
 והעובד; על המענקים הסוציאליים; על משקלם של יוצאי המזרח בכוחות
 היצירה והייצור ועוד מעשים חיוביים רבים שנעשו על קול ושירה הנוקעת
 מאס. אולם לשם שלמות התמונה חייב אני להעלות נקודות שאולי אינן
 נעימות אך הן מעסיקות ציבור יוצאי העדות.

שעה שתהליך קיבוץ בידחי ישראל מהווה אחד

החזיונות המרהיבים ביותר בחיי הקומוניזם הלאומית, עובר על תהליך
 המיזוג וההשתזרות מסבך קשה והתקדמותו איטית ומכאיבה לעתים עד למאד.
 קשה להשתעשע בחזיון המרהיב ללא ראיית הצללים הכבדים. אי-אפשר
 להשתכר מנצחוננו של הישג גדול בלא להיות מוכן לשמוע צלילו של פעמון
 הסכנה - הסכנה הנובעת מהשתכרות שבנצחון.

בהיות שאלת יחסי העדות אחת החשובות של

חיינו, רצוי וחיוני היה שהענין ידון מעל במה זו לעתים מזומנות
 יותר ולא אחת ל-17 שנה, כפי שנעשה עד כה. ההתעלמות מהבעיה אין
 בה כדי לפותרה, אך גם העלאתה אין בו כדי לתקן, באם לא תהא נכונה
 להקשיב לרחשי לבו של הזולת תוך סגמה לחפש את הסעויות ולתקנו.

אם נתבונן במבנה החברה הישראלית לפי

המשקל הגדול - ואני מדגיש זאת, לא לפי ההרכב המעמדי - של הכוחות
 המרכזיים אותה בהתחשב במוצאם, קרוב לבוודאי שהיינו מוצאים הרכב כזה.

דהיינו: -

א. קטיגוריה אחת של הכוחות המעולים בחברה

בשטח המדעי, הפוליטי, הספרותי, הצבאי, הכלכלי וכו', המורכבת משכבה

ישיבה ת"א - 8.12.64
 הודעת הממשלה על מיזוג
 עדות (דיון)
 ס. ביבי

רחבה של יוצאי מערב ושכבה דקה של יוצאי מזרח.

ב. קטיגוריה סוציאלית חלשה ועניה מבחינה

חברית ורוחנית המורכבת משכבה רחבה של יוצאי מזרח ושכבה דקה של יוצאי מערב.

ג. בין שתי שכבות אלה קיימת קטיגוריה

שלישית המוזה רוב כנינו ובנינו של העם בישראל ובה בנוזים כוחות וכשרונות עצומים של יוצאי המזרח שאינם נופלים כלל - ובכל השטחים - מאלה המקבילים לה בין יוצאי המזרח.

בשל הפרופורציות הקוטביות וההפוכות הקיימות

בשתי הקטיגוריות הראשונה והשנייה, הלך ונוצר הרושם השלילי אשר האפיל על כוחה ועוצמתה של הקטיגוריה השלישית, ולבסוף אף דחקה מאפשרות של התמודדות אובייקטיבית לפי כוחה ויכולתה. בעוד שכבה בינונית זו של יוצאי המערב נשענת על גבה החזק מאוד של העליטה, נמצאת השכבה המקבילה לה בין יוצאי המזרח כמעט ללא גיבוי ותמיכה. הקטרים של ארץ המוצא, המנטליות, הרצון להיות קרוב לבעל תכונות ואופי דומים, ומעל לכל - המסור הפרוטקציוניסטי שהתפתח במדינה - כל אלה ועוד אחרים הגבירו ומגבירים העדפתם של יוצאי המערב על המקבילים להם בין יוצאי המזרח.

מאחר והעליטה היא הטכנונית והמחזיקה ברסן

העניינים וקשריה עם האמונים נעשים על ידי מקד בים שעל פי רוב אף הם מאותן ארצות מוצא, לכן תהווו סתימות בדרכי הקומוניקציה בין אותה עליטה לבין שכבות העם הרחבות של יוצאי המזרח, במה שנוגע ליחסים הבינעדתיים ובשל כך גם הולך ומעמיק הפער ביחסינו חלף להצטמצם.

מאסין אני שיאלו ניתנו לבני יוצאי המזרח

הזדמנויות שוות בשטחים רבים שהם ראויים להם, היו הם מביעים להישגים עצומים, על אף הפערים הקיימים, אם כי אין להוציא מכלל אפשרות גם כשלונות והכשלות. אוסיף מיד שאין הכשלונות נעדרים גם בין יוצאי

ישיבה ת"ח - 8.12.64
 הודעת הממשלה על סיווג
 עדות (דיון)
 ס. ביבי

המערב, אולם עליהם יש מי שיכסה וישתיק וכשלונו הוא אישי לכל היותר, ואילו כשלונו של יוצא המזרח מאפיל לא רק על עצמו אישית כי אם גם על קטיגוריה שלמה. מבחינה זו נהנה יוצא המערב מקרדיט גדול של אמון מרחיק לכת ואילו יוצא המזרח, גם אם שכללתו גדולה, נמצא הוא מבחינת מי שחייב להוכיח עצמו השכם והערב, כאילו אשר ניתן לו לפנים מסורת הדיון ניתן.

יתרה מזו. בל אחת משלושת הקטיגוריות

שהזכרתי בראשית דברי, כאשר ישנם יוצא מזרח ויוצא מערב בעמדה מקבילה היחס ליוצא המזרח בדגן כלל כאילו נחות הוא מחברו יוצא המערב. הכול זה בנייה וביחס הנותן אפריורית עמדה חברתית עדיפה ליוצאי המערב, יש בו כדי להוות ולהגביר את הרגשת ההפליה והקיפוח, והפערת פער עצום בין כוחות שווים.

הוויכוח בדבר קיומה או העדרה של מפלים

אינו עולה בשל דרישת זכות עדיפות בחסד כי אם דרישת שוויון החזמנות, שאינה קיימת על פי אמת-מידה אובייקטיבית. קיימת פרטנזיה אצל חלק של החברה הישראלית, שכל מה שהוא מערבי - תרבותי הוא ומתקדם, ומל שהוא מזרחי - פרימיטיבי הוא ומפגר. פרטנזיה זאת מביאה להרגשת עליונות והתנשאות, הסומנים בחובם סכנה עצומה מבחינת אפשרות ההשתלבות של העדות השונות על המעלות שבהן. אם מצב זה לא ישתנה מתוך הכרת הטעות היסודית המסוכנה בו עלול הוא להיות מקור פורה לענה בדרך חינוכם של שכבות רחבות בנוער וכלל העם.

על פי רוב קיימת הרגשה בין המוני יוצאי

המזרח שהם נהנים מסידת השוויון הפורמלי יותר מאשר מסידת השוויון הריאלי. וכאין אין תחושה לראות בעם שותפים טבעיים לכל דבר כי אם נסבלים, כסף שרנצים לתת לו מנה על מנת שלא יהיו צרות. גם כאשר נעשים מקובלים ורצויים אין אנו בדרך כלל נהנים מסידת האמון והרצון הטוב והיחס החם והקרדיט הגדול הניתנים לאחרים.

מתחזק הרושם כי סרבית ה כוחות הבכירים
והמרכזיים בין יוצאי המערב, ולא כל שכן הציבור הרחב יותר, אינם
מכירים עדיין את סוקדי הבעיה. עתים רבות קרה, שכאשר אתם כוחות
התבטאו במה שנוגע להערכת היחסים עם יוצאי המזרח, הם עשו זאת לרוב
על דרך הבלטת השלילה, מי מתוך ראיה סובייקטיבית, מי מתוך חוסר ידיעה
ומי במזיד. מאידך, אנו יוצאי המזרח אין ביכולתנו כיום להשיב על אותו
יחס שלילי המתגלה בהזדמנויות רבות, מי מתוך אחריות לאומית שלא
לההריף סריבות, מי מתוך חוסר יכולת אישית ומי מתוך העדר אפשרות
אובייקטיבית הנובעת מהעדר כל השפעה כמעט על דרכי הקומוניקציה המכוונת
את דעת הקהל. שוגה זה בשליטה על אמצעי ההסברה בלבד דיו כדי לשלול
מאתנו אפשרות תיקון התמונה השלילית בה מוצגים אנו זה עשרות בשנים.

המשך דבריו - עע.

הקונפליקט הבינעדותי נעוץ במידה
ניכרת כשוני שבסגנון, בסוּן וביחס של יוצאי ארצות מסויימות
כלפי זולתם, והוא יונק מחוסר הנכונות מצד החלק האחד להקשיב
ולהכין לנקודת השקפתו של החלק האחר.

לא אחת נשמעת הטענה, כי בעית
יוצאי המזרח אינה קיימת אלא לגבי עסקנים הסבקים לעשות מסנה
הון פוליטי ואישי. הסוענים כך, או שזורים חול בעיני אחרים,
או תסיסים או סיתססים. לועתי, טענות כאלו אויליות הן סדרגה
גבוהה ומחנכות רע את דעת הקהל. יתכן ויש מי סיוצאי המזרח
שאף נוהג כך, אולם כלום בשל קיומם של כאלה אפשר להכתיים
קסינוריה שלמה? כלום הק בין יוצאי המזרח ישנם כאלה? או
שסא כנגד טענה זו ניתן לומר, כי העדר סיפול נאות בקונפליקט
הבינעדותי, נובע לא בטעם מחוסר רצון או אומץ לב להגיב בחוסר
על כל גילוי פוגע, וזאת כדי שלא לאבד ההשפעה בקרב מי שחפצים
ביקרו?

קיומה של אפליה או העדרה נמדדים
על-פי הרגשתו של מי שטוען כי הוא מופלה, ושל מי שחש את יחס
האפליה כלפיו. ומאחר ורובו של ציבור יוצאי המזרח חש תחושה
כזו כלפיו, חובה היא על הצד השני להקשיב לסענה הנסענת נגדו
ולתקן עצמו בהתאם.

קליטת העלייה היא, לכל הדעות,
ספעל אדיר שמביא בעקבותיו ערכים חדשים לכל עולה. עם זאת,
אין חולקין כי דרכי סיקומו של העולה החדש והסיפול בו הם
כבחינת סובסידיה שלעתיים אין אפשרות לסצוא לה תסורה ותחליף
אפילו כעבור עשרות בשבים, ונותנת אותותיה בחיי העולה החדש
והתפתחות ילדיו באורח יסודי. הביטו וראו מה סיבה של
סובסידיה זו שניתנה לעליות השונות במקומות קליטתה ודרכי
קליטתה בתקופות השונות, מי קיבל את השמנת ומי את החלב הרזה!

ישיבה ת"ח - 8.12.64
הודעת הממשלה על סיווג ערות (דיון)
ס.ביבי

זאת ועוד: גם כשישנם הישגים

קולקטיביים ספוארים, סועלים וסוצנע חלקם של יוצאי הסורח.
כך נעשה, למשל, לגבי ההעפלה: סוליון ההעפלה וכול הדואר
להנצחת ההעפלה העלימו לחלוטין חלקה של ההעפלה דרך היבשה.
גם העצרות המרכזיות העלימו, וצסקרה הסוב ביותר הצניעו חלקה
של העפלה זו.

שר העבודה י.אלון: היו, בכל זאת, כמה עצרות חשובות
בהן ציינו זאת.

סרדכי ביבי:
אחדות העבודה
אני יודע, ציינתי את העצרות
המרכזיות, ואני סתכוון לשתי העצרות
המרכזיות שנערכו בהיכל התרבות בתל-אביב, בה נעלם כמעט כליל
חלקם של אנשי העדות.

בנימין ארדיטי:
הכרעת החרות
אין זו הפעם הראשונה.

סרדכי ביבי:
אחדות העבודה
אני יודע גם על עצרת גדולה בצפון,
שאדוני השר השתתף בה, אולם אינני
יכול להתעכב על פרטים, כי אני בונה את נאומי בהתאם לזמן העומד
לרשותי. אני מבקש סליחה על כך שאינני יכול לציין דברים חיוביים,
שאני מבליט את השלילי.

מאמין אני, כי קידום פתרון השאלה
הכלכלית-סוציאלית הנו אחד הגורמים החשובים בהעלמת הסחיצות בין
העדות השונות. כן הדבר לגבי שאלת החינוך, אולם יהא זה שגה
חסור אם נתלה כל התקוות בפתרון של שאלות אלו. אם יוצאי סורח
ומערב בעלי נתונים שווים, ובודגים השונים, לא יזכו ליחס שווה,
והאפשרויות הפתוחות לפניהם לא תהיינה שוות, במצב זה לא יועילו
שום רמת חיים והשכלה, כי כאן קובעים הרוח והחנוך הכללי של העם,
ולא רמת ההשכלה והמצב הסוציאלי. קנרה גם, שכאשר מתבלט איש הסורח

ועולה על חברו יוצא המעפ"ב, אין הוא זוכה לעתים קרובות להכרה בהצטיינותו, וזה בשל ההנחה האפריורית, המוסעית מיסודה, שלפיה מלכתחילה עולה איש המערב על איש המזרח עד אשר יוכח אחרת, והנחה זו לכשלעצמה דייה להוות מכשול.

נראה לי, כי אחד החולאים הסרעילים חיי חברתנו, מבחינת היחסים הבינעדתיים, הוא קיומה של הדעה הקדומה אצל קטיגוריה אחת כלפי רעותה ורצון ההתנשאות של חלק העם על משנהו, לפי קנה מידה עדתי. לא אוכל הבין סניין באו לה לקטיגוריה גדולה בחברה הישראלית שתי נסיות הרסניות אלו: נטיית ההתנשאות והדעה הקדומה, שהם זרים לכל ערכי ההתחדשות החברתית של העם והתקומה הלאומית. ברם, עצם עובדת קיומן של נסיות אלו אומר דרשני. כלל לא יזיק לחברה הישראלית אם תרכוש לה, ולוא אך מעט, סמיות הענווה והצניעות שכה דרושות לה. ישנם גם סורים וגולים בארץ שהם אפשר ללמוד תכונות אלו, אך דא עקא - דוקא אלה שיש להם במה להתנשא, הם מצניעי הלכת. ומידת הסובלנות איה היא? כלום קיימת היא בתוכנו? בטאה התשע-עשרה ונסחצית הראשונה של הטאה העשרים הפכה רוח הסובלנות דגלם של עמים רבים מאד. עתה הולך ונרתם עקרון הדו-קיום העולה עליו. חברתנו אינה מגשימה עדיין אף לא את חלקו הראשון של יתרון זה בתוכניה היא במה שנוגע ליחסי התרבות והחברה הבינעדתיים.

יהודי המזרח היו הכוח היוצר והמתקדם ביותר בין העמים אשר שכנו בתוכם. הם היו חלוצי הקידמה, המדע והתרבות באותן ארצות, ומה רואים אנו עתה? בני אותם עמים, שהיהודי עלה עליהם, פרחיקים לכת בהישגיהם ואילו חלוצי הקידמה דורכים כאן במקום או נסצאים בנסיגה. כלום אין לזאת הדעת על מצב פרדוקסלי זה.

היו ר"י. ישעיהו: אבקשן לסיים, כי הזמן העומד לרשותך
נגמר.

אדלג על חלק מנאוסי ואעבור להצעות.

מרדכי ביבי:
 אחרות עבודה

לאור דברים אלה אני פונה לממשלה
 ולכנסת להחליט, בין היתר, על צעדים אלה לשם קידום יחסי העדות:

(1) הקצבת תקציבים לעריכת מחקרים

של דעת הקהל בשאלה זו לשם בילוי בקורות התורפה והספול בהן;

(2) מאמץ מתמיד ליצירת אוירה

חברתית חיובית ועצוב דעת הקהל בצורה המרחיקה דעות קרוטות
 ומשרישה הבנה והתקרבות;

(3) מתן שוויון ההזדמנות הלכה

למעשה והענשת הפוגעים בעקרון זה;

(4) נקיטת מדיניות סוציאלית

לשפור תנאי חייהם ומעמדם של שכבות העובדים וביחוד הגדלת
 ההטבות במידה נאותה למשפחות ברוכות הילדים ושיפור תנאי
 מגוריהם;

(5) יצירת דרכי ענישה לכל

הפוגע בחברו פגיעה כל שהיא על רק ערתי;

(6) קיום חוק חינוך חובה חינום

הלכה למעשה ואיסור סמשי על עבודת ילדים בילאי חינוך זה.
 כסו-כן פתיחת אפשרויות הלימוד למחוסרי האמצעים בבתי-ספר
 תיכוניים ואוניברסיטאות;

(7) קביעת תקציבים לאיסוף עוכים

והפצתם של יוצאי המזרח בקרב כלל הציבור.

ומעל לכל אלה - לקיים עין פקוחה
על מהלכי התפתחות היחסים הבינעדתיים תוך סגסמה לחזק את החיובי
והמשותף ולהעלותו ולסלק את המפריד, וזה ייעשה על-פי העצה
והשיתוף של כלל העם.

רשות הדיבור לחבר-הכנסת זר.
אחרי - חבר הכנסת גרוס.

הינ"ר י. ישעיהו :

אחרי כן - ס.זר - רא

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה.

פרדכי זר:
טפא י

ברצוני להעיר שתי הערות לפני

שאנני לגופו של עניין. אני רוצה להביע צער רב שבדיון חשוב זה - כל הדיונים בכנסת הם חשובים, אבל לדיון זה יש, לדעתי, חשיבות יתרה, כי זו הפעם הראשונה שאנו דנים בנושא זה וזה נושא שמעניין את הציבור - מחוץ לשר העבודה י. אלון אף שר אינו נוכח. צר לי הדבר הזה. איני יודע אם נהוג לומר בכנסת דבר כזה, אבל אני חושב שהשרים היו צריכים לשבת ולשמור את הדיון הזה, כי הם יצטרכו להיות הנורמים העיקריים בפתרון הבעיות האלה.

הם עסוקים בפרשה.

אפה תלפי:
טפא י

אני משוכנע שהם עסוקים בדברים

פרדכי זר:
טפא י

לא פחות חשובים מדבר זה. ה"פרשה"

רודפת אתכם יותר מאשר את אלה שה"פרשה" נוגעת להם.

הערה שניה. אני מצטער צער רב

שהחברים שקדפו לי, בחלקם, העבירו את הדיון הזה לפסים מפלגתיים. עניין זה חמור מאוד, קשה מאוד. זה נושא שאפשר להכשל בו בן-רגע. זה נוגע לכולנו, לכל המפלגות, ללא-יוצא-מן-הכלל - כולל מפלגתי. חברת-הכנסת אפה תלפי עשתה כאן מעשה המתאים לאספה פרטנית, מעשה שהיה מתאים לנאום באסיפה פומבית לקראת בחירות, ולא העפדת דברים לדיון רציני לשם פתרון בעיה לבני נושא החשוב לכולנו.

אני מצטער צער רב, כי בעניין זה

נבועים כולנו, בלי יוצא מן הכלל. אני חוזר על מה שאמרתי

בקריאת ביניים: צר לי, שחברת-הכנסת אפה תלפי^{היא} נציגת קיבוץ

של השופר הצעיר הנמצא במרחק של קילומטר אחד ממקום בו נמצאים
עולים חדשים בני עדות המזרח, וקיבוץ^{זה} אינו ניתן לילדי העולים
להיכנס לבתי-הספר שלהם כדי שחלילה לא יורידו את רמת הלימודים.
יש לי הוכחות לכך.

זה לא מתאים לעובדות.

אמה תלמי:
פ. זר

חבר-הכנסת בנין חיי את העבר, ושלדעמו
עבר פטואר - אינני רוצה לערער על-כך -

פרנסי זר:
פ. זר

וכן הכניס אותנו לאיזו תקופה רומנטית עקובת דם, ולמעשה לגופו של
ענין לא אמר אף מלה אחת - איך לפעול ואיך לפתור את הבעיה הזו.
זו היתה תעפולה לארגון צבאי לאופי שזמנו עבר אליבא דכל הדעות.
צורה זו של דיון היא טבעית.

עכשיו לגופו של ענין, אני רוצה לומר,

חברי הכנסת: הגולה הארוכה השאירה את סימניה על העם בחלקה אותנו
לשני חלקים - החלק שבגורלו נפל להיות בארצות שבמשך מאות השנים
האחרונות היו מדינות מפותחות, ארצות עם אפשרויות טכניות והשכלתיות
מפדרגה ראשונה, ארצות שנתנו אפשרות גם ליהודים שישבו בקרבן
להשתלם, ללמוד, לקנות דעת והשכלה, וחלק שני של העם שנשאר באותו
חלק של העולם שהגורל התאכזר לגביו - הגורל: התאכזר גם ליושבי
הארצות הללו וגם ליהודים שישבו שם. החלק האירופי-האפריקאי,
ובעיקר החלק המזרח-אירופי קנה דעת, תפס ולמד את דרכי המסחר בארצות
הללו והושפע מן המדיניות והפוליטיקה באותה הארץ, והוא הביא את
הדברים האלה לכאן יחד אתו, ואילו החלק השני כמעט והיה פסיבי
לגמרי במדינות בהן ישב, והמסחר במדינות אלה לא היה תקין. בדרך הטבע,
לולא יוצאי אירופה - ואנשי אופר זאת בסלוא ההכרה והאחריות -
ויהדות מזרח אירופה לא היתה קמה מדינת-ישראל; לולא העליה המבנרכת
הזאת של החלוצים והלא-חלוצים עם הידע, ההשכלה והניסיון המדיני,

הקשרים הבינ-לאומיים - לא היתה קמה מדינת ישראל. אני סאפין
 בכך אמונה שליפה, אבל יחד עם זאת אני חושב שיהיה זה אסון אם
 יהדות אירופה תראה לעצמה זכות להביא לארץ - והיא הביאה לארץ -
 גם את התכונות הלא-טובות שהיא רכשה בקרב הנצרות באירופה.
 ורבותי, כל-אחד פאתנו לפז וספג את התרבות ואת אורח החיים של
 הגויים בקרבם ישב, ולא יעזור שום דבר. יש איזו אנרסיביות,
 ישנה איזו התנשאות בנצרות ודבר זה נדבק באותם יהודים שישבו
 באירופה. זו עובדה, יהדות זו ספגה תכונות אלה.

בצרות? חס ושלום.

שלמה יעקב גרוס:
 אגודת ישראל

היהדות האירופית, עם כל הזכויות

פרדכי זר:
 ספא י

הגדולות והעצומות שיש לה, אסור

לה ואסור היה לה להביא את הדעה הזו של רמיית יהדות המזרח
 כנחות דרבה, עם כל הדעות הקדושות הכרוכות בכך. רבותי, זה קיים.
 לא אצל כולם, אין כאן הכללות, אבל בדרך-כלל זה קיים. זו עובדה
 שאיננו יכולים להתעלם ממנה. כל-אחד משני החלקים הביא אתו
 גם מטען של תכונות טובות ואסור לנו לחשוב שהתרבות הספוזגת בסדינת-
 ישראל תהיה זו של התרבות האירופית. זה לא יהיה ולא צריך להיות.
 לא כל מה שיש בתרבות האירופית זו השליפות, כשם שלא כל מה שיהדות
 המזרח הביאה אתה הוא טוב או רע. אנחנו חייבים לראות את הנקודה
 הזאת, את התוצאה של הלך-רוח זה של יהדות אירופה. אתן דוגמא.
 בעתון "דבר" היה השבוע מאמר עצום על ריגול - זה עכשיו בסודה.
 שם כתוב לא פחות ולא יותר שאת משיטות העבודה של הריגול הסורי-
 הערבי היא להשתמש ביוצאי ארצות-המזרח שיש להם משפחה בארצות אלה.
 אני סאפין באמונה שליפה שהעיתונאי לא כתב זאת בכוונת זדון לומר
 שעדות המזרח הם החופר שפמנו יכולים לצאת מרגלים בארץ הזאת.

אבל מי שקורא את המאמר הזה יכול להבין כן את הדברים. לו באותו מקום היה כתוב על יהדות מזרח אירופה, שביהדות מזרח-אירופה אפשר להשתמש לשם השגת אותה מטרה, כיצד הייתם מבינים זאת? זו יצירת עובדות; אמירת פליים ללא כוונה יכולה ליצור עובדות.

הבעיה היא יצירת אווירה בפדינה.

הבעיה היא איך לפזג את הטוב שבשני החלקים הללו, וכפי שאמרתי, יש דברים טובים בשני החלקים.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, עוד

משפט אחד. כבוד ראש הממשלה ציין בפנינו את הפעולות הגדולות

והחשובות שנעשו מאז קום הפדינה, בספול בבעיות מזוג הגלויות

ובבעית האזרחים בפדינת-ישראל שהיא חלק בלתי נפרד מהשאלה הזאת.

השאלה הנשאלת היא: מדוע, בכל אופן,

ההרגשה היא כל כך קשה? מדוע ישנה תופעה חסורה בחיינו המצריכה דיון? -
ולא במקרה מתקיים הדיון הזה. אני אומר: בשלושה דברים מתבטא העניין:
בעיית החינוך, בעיית השיכון והבעיה של מתן אפשרות שווה לכל חלקי
האומה, לתפוס כל אחד את מקומו הנכון והמתאים בחברה. אני מצטער
שבשלושת התחומים האלה לא נעשה מספיק. נעשה הרבה מאד, אני מודה
בזה, אבל לא נעשה מספיק.

חושבני שמעל הבטה הזאת צריכה לצאת

גם פניה לציבור בכללו, פניה למען טובלנות-יתר, הבנת-יתר על
שותפות הגורל בין שני החלקים, עם כל המגרעות והיתרונות של כל
אחד מחלקים אלה.

אני בטוח שיובא איזה סיכום לדיון

הזה על-ידי ראש הממשלה, שהוא גם פתח את הדיון, ונוכל אולי לפתוח
דף חדש לאחר דיון זה. אינני מאמין שבכוח חוק אפשר לעשות זאת,
שינני מאמין שחוק יפתור את הבעיה הזאת, אלא האוירה אשר תשרור
בישוב ובפעולות הממשלה.

רשות הדיבור לחבר הכנסת שלמה יעקב גרוס,
ואחריו לחבר הכנסת יעקב כץ.

היו"ר י. ישעיהו:

אחריו ש.י. גרוס - אס

שלמה יעקב גרוס:
 אב"י

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה.
 הספר בשם "המהפכה האשכנזית" שהופיע בקיץ שעבר שימש למעשה עילה לכל הסיעות בכנסת להגיש הצעות לסדר היום כדי לדון על תוכנו המוזר של ספר מחפיר זה, הפוגע קשות בחלק חשוב של עדת בני ישראל. הממשלה העדיפה אז לדחות את הדיון על פנת שתוכל להביע את דעתה על מכלול הבעיות הקשורות במיזוג העדות בישראל. דעה זו באה היום לידי ביטוי בפני ראש הממשלה.

אודה ולא אבוש שלא שמעתי בפני ראש-הממשלה כיצד הוא מתאר לעצמו לפחות לגשת לפתרון בעיה חשובה זו. שמענו היום כיצד הגיע ראובן לארץ, בליורי תיאור די יפה, כיצד השתרש והתערה בארץ האבא והבן ואיך נעשתה הטרנספלנטציה, כלומר הנטיעה מחדש של ראובן ובניו. אבל, רבותי, יש גם חשבון הפוך של טרנספלנטציה - ועל זה אדבר היום.

אולם טרם שאביע את עמדת סיעת אגודת ישראל בבעיה חשובה זו של מיזוג העדות, עלי להקדיש כמה סלים לתוכנו של חיבור מעליב זה, שהטיל בשעתו סערה בארץ בגלל פגיעותיו הקשות ודברי הבלע וההסתה של המחבר רק כלפי עדות המזרח כביכול, כאילו חלקים אחרים בעם לא נפגעו. תרשו לי, חברי כנסת ככבדים סכל הסיעות והעדויות, להביע את הזדעזעותי העמוקה מהפגיעות והשיקוצים אשר ספר זה מטיל בתורת השם, בספר הספרים שלנו, בעם ישראל כולו ובאבות הקדושים, החל באברהם אבינו, עליו השלום, עד נביאי השם ועד אחרון הפוסקים מרן רבי יוסף קרו. לכן תפה אני על אלה שנזדעזעו מספר זה רק בגלל הפגיעה, כביכול, בעדות המזרח, ועל זה נאמר "על כבודם סיחו ועל כבוד השם לא סיחו".

לא אתווכח עם תוכנו הפוגע של הספר המלא על כל גדותיו דעות כוזבות והטלת פגמים וספקות בשלמותו של עם ישראל ובעצם קיומו כעם אחד בארץ. אשתמש רק בכמה ציטטין כדי להוכיח עד כמה מחבר הספר פוגע בתורת השם ובעם ישראל כולו,

ויש בזה הרבה יותר מאשר פגיעה בעדה זו או אחרת. שמעו נא : דמיונות חולניים של איש הננוע במחלת השנאה! בדף 36 של הספר כותב המחבר: "המאורע החשוב הראשון בחיי החברה של עם ישראל ארע. כאשר הגר הספרית ובנה ישמעאל גורשו פמאהלו של אברהם אבינו. גירוש זה הוא החוליה הראשונה של הפילוגים הפנימיים בעם ישראל." שימו לב: גירושה של הגר היה מאורע בחיי החברה של עם ישראל אז: וההתפלגות הישראלית התחילה עם גירושה של הגר! והנה דמיון חולני אחר. בדף 42 של הספר נאמר: "החלטתו של שמואל הנביא להפליך את שאול על כל שבטי ישראל נבעה בחלקה מהשיקול כי סלך זה, בן השבט הפוכה, לא יוכל להתנסות ולרדות כפי שעשויים לעשות אחיהם". לא אצטט את דברי ההסטה של המחבר, אביא רק משפט אחד המעיד על תפיסת עולמו הלאומי של המחבר: "נקודת המוצא - כותב הוא בדף 173 - לכל התהליך היתה כסובן שנת 1903. הדרך הנכונה היתה לקבל את הצעת אוגנדה. להקים באפריקה המזרחית ציוניליזציה אשכנזית גדולה ואחר-כך ליצור בארץ-ישראל מדינה אשכנזית עם בורוס-קלאוזוס לספרדים-מזרחיים." ואינני רוצה להרבות בציטוטים.

נוכח כל המובאות שהנאתי אינני חושב

סספר זה של בעלי דמיונות חולניים היה צריך להוציא מכליהם את אחינו בני ישראל שהעדות השונות. ישנן תופעות חסורות בתחומי קליטת העליה ובמיזוג העדות שהיו צריכות מכבר להדריך את מנוחתם של נציגי העדות השונות בממשלה ובכנסת, אבל על כך לא שמענו עד עכשיו.

רבותי, חברי הכנסת, מיזוג העדות לא

ייעשה על-ידי צווים אדמיניסטרטיביים, על-ידי חקיקת חוקים בכנסת, ואף לא על-ידי הקמת רשות מיוחדת למיזוג העדות. חוק נגד האפליה הוא האפליה הגדולה ביותר. נסיון כזה כבר נעשה ונכשל. בשנת 1961 הוקמה על-ידי משרד ראש-הממשלה רשות לענייני מיזוג גלויות שבראשה הועמד פרופ' נ.א. שוראקי. הפרופסור שוראקי שאף להקים מיניסטריון למיזוג גלויות. הוא פנה לראש-הממשלה דאז, פר דוד בן-גוריון, בסכתב ארוך

והציע לצמצם את הפער בהכנסות בין יוצאי ארצות ותרבויות שונות, להנהיג שיטת היום הארוך בבתי-הספר היסודיים, לשפר את תנאי הדיור, לעזור לפשטחות שרוכות ילדים וכדומה. ראש-הממשלה דאז, פר בן-גוריון, השיב לדר' שוראקי בפכתב ארוך מודה בוקר, בתאריך כג' באלול תשכ"א. בסכתבו הוא כותב בין היתר כי הוא רואה את תרופת הפלא לסיווג גלויות כהענקת חינוך אקדמאי, באוניברסיטה ונסכניון, לכל צעיר וצעירה בישראל. ד"ר שוראקי הציע לאשר לרשות לסיווג גלויות תקציב בסך 5 מיליון ומעלה. מה יצא מכל זה ידוע לנו. אינני יודע לאן הלך ד"ר שוראקי ומדוע בוטלה כל הרשות, אבל כל זה לא חשוב כרגע, זה שייך להיסטוריה. אולם דעו לכם, רבותי חברי הכנסת, כי לא בתקציבים ובחוקים הפתרון. הבעיה היא הרבה, הרבה יותר עמוקה ויותר רחבה מכפי שאחדים סאתנו רוצים לראותה.

על הסוכנות-היהודית, על ממשלת ישראל

ועל משרד החינוך במיוחד להכות על חטא ולהכריז: אבל אשמים אנחנו על אחינו בהתחננם אלינו ולא שמענו; הלא אמרתי אליכם לאפור, אל תחטאו בילד ולא שמעתם.

לפעלה מ-600 אלף נפש הגיעו ארצה

מארצות אסיה ואפריקה. יהודים יקרים ותמימים, מעט מהם שהביאו בכליהם כסף ובכסים, מעט מהם שהביאו אתם הון ועושר. אבל רובם ככולם באו עם מטען רוחני עשיר. הם באו ומסורת אבותיהם בידיהם. רובם הביאו חינוך מסורתי, שמירת שבת, שמירה על ⁶הרת המספחה, שמירה על שולחן סהור, על כשרות. ובכס גדול ויקר זה של מסורת האבות, שעליו שפרו מתוך עינוי וסכל כל ישוער מאות מאות שנים, נכס זה נלקח מהם לאט לאט בפזיז ובשובב, מתוך ראייה קצרה, מתוך התעלפות זדונית, לפעמים, פדרישת יהודים אלה שדרשו חינוך דתי/בראש וראשונה. הם הביאו/בכס גדול למדינה, שפע של ילדים, כן ירבו, והם רצו להפשיך במסורת האבות, בחינוך מסורתי, ודבר זה נסנע מהם לפעמים מתוך חישובים פוליטיים-מפלגתיים. ולא הספר "המפכה האשכנזית" היה צריך להעמידכם על רבליכם, חברי כנסת נכבדים, אלא זעקת האחים לחינוך דתי-ואת זה לא שמעתם.

המשך דבריו - רב.

ישיבה ת"ח - 8.12.64
הודעת הטפסלה על פיזוג עדות (דיון)
ש.י. גרוס

לפני כן - אס.
רב/תז

ופה התחליף שנחתם לילדים אלה

במקום החינוך הפקורי המסורתי?

היכן היהודי הספרדי שהפלגה
שלך בכנסת?

פנחס כהן:
פפא

אני אבוא לזה.

שלמה יעקב גרוס:
אב

אלה דיבורים גבוהה גבוהה, יצא
עתק פפיכם.

פנחס כהן:
פפא

תיכף תשמע, עוד אנוא לזה.

שלמה יעקב גרוס:
אב

תנ"ך בנוסח סיפורי הפקרא, תורה

מעורטלת פאפונה וקדושה, סרטים זולים לקלוקלים הפכלים בפס,
פורנוגרפיה קלוקלת, פועדונים עם ריקודים, ניתוק הילדים מההורים,
לפעמים ניתוק אכזרי ופשווע. האם פלא שנשאר חלל ריק פחריד
ופדאיג, חלל הפוביל - לעבריינות ולפסעים?

האם פלא שראש עיריית פתח-תקוה

פר רשיש התעורר נוכח התהום הפעורה לפני בני הזוער ורוצה לאפץ
ישיבה תורתית, ורואה בה ורק בה עובן הצלה לבני הזוער אבל
זה רק קול בודד לעת עתה.

בשבילנו, בשביל עם ישראל הפקורי,

אינה קיימת הבעיה של פיזוג עדות ולא היתה קיימת אף פעם. יום
יום יושבים בני תורה ומפיתים עצמם כדי להבין את דברי הרשב"ם
ורש"י והרמב"ן. יום יום לופדים פירוש האל-שין על התורה. יום
יום אנו חיים פפי רבי יוסף קרו, ויהודים ספרדים פתייגעים להבין
את דברי הרא"ש האשכנזי ודברי הרמ"א בעל הפפה האשכנזי פקרקוב.
ואת דברי הפהרא פהר"ם וכן הלאה.

כוודאי שישנם גם גורמים פוציאליים

וכלכלים שעלינו לתת את דעתנו עליהם שלא יהיו קיפוחים נאפליות.

אבל פיזוג העדות לא ייעשה אלא על ידי גורם רוחני עתיק היופין
אחד ויחיד - לימוד התורה ושטירתה על ידי הענקת חינוך פסורתי
דתי לילדי ישראל, על ידי סיפוח ערכים הפקודשים מדור לדורות.

היהדות הנאמנה יושבת יום יום
על מדוכה זו של פיזוג בלויות ועדות, חבר-הכנסת כהן, ושוקדת
על פתרון הבעיה אם על ידי פתן חינוך תורתי לילדים, אם על ידי
קיום רשת שיעורי תורה במקומות שונים בארץ, ישיבות קטנות
ובחלות, ספיריונים לבנות וכדומה, ואין כל פחיצה בין בני עדה
זו לעדה אחרת.

במידה שישינם קיפוחים ואפליות,

וישינס, בשטח הכלכלי והפסקי, בפוסדות הפדינה, יש ללחום בתופעות
פוזרות אלה בכל התוקף ולגנותם, לא יהיה דבר כזה בישראל, אפליה
בין יהודי ליהודי בגלל ארץ פוצאו. פיזוג העדות אינה רק בעיה
של תיקון עיוות כלפי אחים, של פניעת קיפוחים, זוהי בעיה הנובעת
לקיפוננו, לעמידנו כאופה שלמה, כעם אחד. כל תופעה של קיפוח
גורמת להתפרפרות ולשנאת אחים הפסכנות את קיפוננו חס וחלילה,
וכאן המקום לפנות בקריאה נאמנה פעל בטה זו לארגונים שונים,
לחפטי פוח הפפיצים חוברות פחתרתיות - אנא חידלו פלטפח רגשי
אפליה וקיפוח בקרב העדות השונות. אל תעשו פענין חפור זה קרדום
פוליטי לחפור בה כי זוהי חרב פיפיות.

ישיבת "פורת יוסף" הפפוארת,

הפחנכת טאות בני נוער לתורה ולתעודה בישראל עושה הרבה יותר
לפען פיזוג העדות פאשר ארגון "ישראל הצעירה" שרוצה להפוך
בעיית פיזוג העדות לנשק פוליטי, לראש גשר פוליטי.

הפוסד הפהולל "אור החיים" בבני-

ברק, הפחנך פאות טאות בנות ישראל ברוח התורה וישראל טבא,
פוסד זה פחולל פלאים בשטח פיזוג בנות ישראל פכל העדות, ואני

רב/תז

ישיבה תי"ח - 8.12.64
הודעת הממשלה על פיזוג עדות (דיון)
ש.י. גרוס

פזפין אתכם לבוא פעם לפוסד "אור החיים" בו פתחנכות 500 בנות
פעדות שונות.

הם הסבירו לי שאתה מקפח אותם
בתקציב.

פנחס כהן:
פמ"י

אין פוסד שעושה כה רבות בשטח
פיזוג הגלויות כפוסד זה. כראש
הפוסד עומדים יהודים פעדות הפזרח וזריך להזכירם כאן לטובה.

שלמה יעקב גרוס:
אג"י

שום אמצעים פלאכותיים לא יועילו

לפתרון הבעיה. לא נהיה לעם אחר ולאופה שלמה כי אם על ידי
תרבותנו העתיקה, על ידי תורת משה, על ידי אמונה באל אחד, על
ידי החדרת ההכרה בין כל חלקי העם ברעיון - אתה אחד ושפך אחד.
רק על ידי כך נהיה גוי אחד בארץ.

רשות הדיבור לחבר-הכנסת כץ.

היו"ר י. ישעיהו:

אחרי כן י. כץ - רב.

ישיבה ת"ח - 8.12.64
הודעת הפטילה על פיזוב עדות(דיון)
י. כץ

כבוד היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים.

יעקב כץ
פאג"י

אם הבענו לוויכוח זה ולהעלאת

הבעיה הזאת, אינני רוצה להגיד שאכן הכל תקין ושפיר בשטח זה בפדינחנו. אכן ישנם קשיים מסויימים וחבלי קליטה בקרב עדות הפזרה ואי אפשר להתעלם מהם לגמרי. אפנים אפשר להגיד כי הרבה נובע מפציאות מסויימת, מהעובדה שהאנשים הללו באו רובם מארצות נחשלות ולא הביאו אתם את המטען המקצועי וההשכלתי - לא כולם, אני מדבר על חלק גדול - ולא את הנסיון שרכשו אחינו אשר באו מארצות אירופה ובכל זאת ישבו על פי פנוחות, אם כי סבלו משנאת ישראל, והם התפחו ובאו לכאן וביתר קלות יכלו להגיע לסידור.

יש כאן להוסיף ולומר כי אכן

בתברכו העדות הללו עד כה בפשפחות פרובות ילדים, כן ירבו, וכולנו יודעים שילדים אלו חשובים לנו מאד להגברת כוחנו ומספרנו, לעומת אחרים שלא מצטיינים בילודה הראויה לשפה, ואחרים פתרכים עלינו. ואם יש בפשפחה ילדים רבים, בלי עין הרע, יש יותר צעיות ויותר צרכים ולא פתגברים עליהם. לכן מפילא שביעים הדברים לפצב לו אנו עדים שאחוז הסובלים בקרב עדות הפזרה עולה בהרבה על אלה שבקרב עדות אחרות ועל מדוכה זו עלינו לשבת ולחפש דרכים כיצד לתקן את המצב; כיצד לבשר על פני התהום הזאת; כיצד להקטין את הפער; כיצד להרים את קרן אחינו שמוצאם מיהדות ספרד ומהם יצאו גדולים ומאורי עמנו; פחיבוריהם ומגאוניותם אנחנו שואבים ויונקים עד היום את השראתנו הרוחנית, ואם אנחנו מתפארים בילודעי תורה, חכמה ודעת, צריך לציין כי כל זה בא מאותה תקופת זוהר של היהדות הפורדית שצאצאיהם פושרשים עד היום ביהדות. הם לא התבוללו כפי שהתבוללו אחרים בין העמים האירופאיים. הם החזיקו מעמד ביהדותם, באמונתם ובהתקשרותם לעמנו וזאת עלינו להעריך ולהוקיר. מתוך כך עלינו אף לבנות את יחסנו אליהם כדי לפצוא אתנו את השפה הפשוטת ולקרב אותם אלינו ואת עצמנו אליהם כדי ליצור עם אחד וחטיבה אחת.

(הפסן דבריו - פ.ט.)

ישיבה ת"ח - 8.12.64
הודעת הממשלה על פיזוג עדות(דיון)
י. כץ

לפני כן רב
מט/בח

אפנים אי אפשר להתעלם גם מפה שמנסים ועושים ובודאי עוד יעשו יותר בקשר לעזרה ולתוספת כוח לעדות הללו בבתי הספר ובגני הילדים. בנווד לכל אלה שהשפיעו כאן רק דברי נהי ובכי אני רוצה לציין את העובדה שהבטוח הלאומי - כפי שאמר לנו שר העבודה - יגש עכשיו להעלאת הקיצבה לתוספת המשפחתית לאלה כדי להוסיף על סל המזון ועל ההוצאות הפרובות אשר כרוכות בגידול ובהזנת ילדי ישראל. אין זה דבר קטן שאפשר להתעלם מפניו. גם בשטח התעסוקה חלה התקדמות. לא לפני זמן רב-אנחנו זוכרים - היה חוסר עבודה אשר אכל בשרם מבלי שהם יוכלו לאכול אפילו פת לחם. עכשיו המצב השתפר ואי אפשר כאן להגיד שלא נעשו דברים. גם בשטח השיכונים נעשו ונעשים דברים. אפנים ישנה עוד בעיה - והיא בוערת מאד - ויש צורך לפתור אותה במהרה, וזהו ענין של פסכנות העוני. ישנה צפיפות בבתי הללו ויש עוד אלפים השוכנים בדירות רעועות פלאות סחב ואפלה. גם הבעיה הזאת צריכה להיות בראש דאגתם של הגורמים המשכנים בפדינה הזאת. ישכנו על מדוכה זו ואנו יושבים עליה בקשר עם השטפונות ועם דירות פסוכנות, ואי אפשר כאן רק לומר שבעיה זו היא נחלת עדות הפזורה. בדירות הללו גרים גם בני עליה אירופאית אשר אחרי קום הפדינה השתכנו בהם בליית ברירה ולא כל אחד יכול היה לצאת פדירתו.

נשמעו כאן הערב דברים - ובפרט פפי

חברת הכנסת תלמי - דברי הסתה והגזפה - - -

אני פוחה, אני מבקשת מהיור להעיר.

אמה תלמי:
פפ"ם

אה הערת את הדבר הזה כאילו העוני והאפליה והקפוח הם אך ורק פנת חלקם

יעקב כץ:
פא"י

של עדות הפזורה.

אם חברת הכנסת תלמי עושרת על דעתה שאהה תחזור כך שהערכתני אני מבקש לעשות זאת.

היור י. ישעיהו:

ישיבה ת"ח - 8.12.64
 הודעת הממשלה על פיזוג עדות (דיון)
 י. כץ

בסדר, אני מסכים לחזור בי מהביטוי.

יעקב כץ:
 טאג י

בכל אופן הגישה הזאת היא בעוכרנו

והיא יכולה עוד להתלהב ללהבה מסוכנת ביותר. מספיק שה שפתלוננים אלה
 הטובלים.

תכחיש עובדה אחת.

אמה תלמי:
 פפ ם

אין כל העוני וכל האפליה אך ורק פנת

יעקב כץ:
 טאג י

חלקם של עדות המזרח. אני אוכיח לך זאת.

בין האנשים הטובלים ישנם גם אירופאים הפושטלים עד עפר, אבל הם אינם
 צועקים כל כך, זה פתכונת נפשם שהם נושאים את סבלם בקרבם. אני הייתי
 מוכיח לך שבין הישוב הישן, בפאה שערים או בשכונות אחרות אפשר לפצוא
 את אלה המושרשים בארץ מדורי דורות, וכפה עוני יש שם, משפחות מרובות
 ילדים, ברוך השם, והפרנסה לא מצויה, ובכל זאת הם סקבלים את הצער פתוך
 חיבה לארץ הקודש ופתוך נכונות לשבת בין אחים. לא צריך להפריז ולגרום
 להסתה. עלינו לשאוף להתקרבות יתר ולהסיר את האיבה שיכולה להיווצר.
 עלינו לשאוף לאהבת אחים במקום לשנאת אחים, ולא חשוב על איזה רקע זה
 יבוא. כולנו נחרדנו כאשר פיסהו פעדות האשכנז איננו רוצה שוב להזכיר
 אותו - פרסם את הספר הפפורסם, כאשר הדפיס מה שהדפיס, אבל אנחנו לא
 צריכים ללכת בדרך זו אלא להיפך.

אני רוצה להזכיר את דברי ראש הממשלה

אשר אשר שעלינו להיות זהירים בשפירת הדפוסים שהביאו אתם העולים הבאים
 אלינו. אנחנו סכירים את עדות המזרח ואת הדפוסים האלה, אנחנו יודעים שהם
 היו דפוסים דתיים. האפונתה היתה דתית, היתה בקרבם מסורת אבות, ורע פאר,
 רבותי, כאשר בין לילה רוצים להפוך את עורם ולשנותם פן הקצה אל הקצה.
 לא אזכיר כאן את פרשת ילדי טההאן ואת הפרשה של ילדי תיפן, כאשר היו
 החטיפות. לא אזכיר זאת עכשיו, ולא אזכיר גם מה שנעשה היום. אני רק
 רוצה לעמוד על כך שהיום פוציאים את הנוער הזה פתוך הדפוסים המסורתיים
 ולא נותנים להם את התחליף הפתאים.

מברכם שאפי:
ספר ל

אין תחליף להם.

יעקב כץ:
סג

נכון אין תחליף להם.

אני ער עד כמה יש ירידה בגלל הדבר הזה -
שאותו השפיע גם ראש הממשלה. הלואי והיו מעמידים לרשותם של בני העדות
הללו - כמו שצריך גם להעמיד לרשות האשכנזים - בתי כנסת, פוסדות הינוך
דתיים, פועדונים דתיים, להשריש כאן את ההודי הזה. אין תרופה לתחלואי
הדור הצעיר של העדות הללו אלא אך ורק במסגרת הנאותה להם, הפורשתית,
שהיא הערובה להפסך קיומם. אנחנו בטוחים שהודות לכך אפשר יהיה גם
להרים את כבודם וערכם.

אינני רוצה כאן להתעלם מצרכים אחרים

כמו ללמדם מקצוע לפען יוכלו להתחנך בחינוך על יסודי ולהביע למעמד
מתחרה עם כל העדות כאחת. זה דבר חשוב לפני, אבל אל נשכח זאת שפוסדות
החינוך הדתיים הקיימים עושים מלאכה טובה, ואם כיום זכינו לכך שקרוב
ל-40% פילדי ישראל לופדים בבתי ספר דתיים, ואם כיום יש הגדלת מספר
התלמידים בישיבות תורחיות, בלי היכון ועם היכון, ויש בעיה של בחי-
ספר מקצועיים שהם פוכרחים להיות דתיים, כי מה לעשות? האופי של הנוער
הזה אשר הוריו אסכינו לאורת חיים אחר, לנוער הזה פוזיק כאשר פשנים את
דמותו ואת תוכן חייו.

יחד עם זאת עלינו לעשות הכל כדי להוציא

מלכם ופלבנו כל סינה וכל ההבדלים; להשתדל לפזג את כולם לעם אחד.
התורה היא המאחדת אותנו והתורה היא יסוד היסודות של כל עם ישראל
ונחלת כל עם ישראל. בתורה ובשולחן ערוך פוזא היהודי בן עדה זו ובן
עדה אחרת את פורה הדרך שלו, וטוב יעשו אלה אם יחד עם הסרת הפער
וההבדלים, ישיפו לב לבניה הקיימת ויזאנו לכך שלא יסטו פאורח החיים
שהיו רבילים אליו עדות הפזרח. הבעיה הזאת קיימת גם אצל בני עדות
האשכנז. כולנו בני עם אחד, וטוב שנתיחס לשאלה הזאת ונשקיע טאמצים
כדי לעזור נלהושים עזרה. כל מה שנעשה יהיה לעזרת המדינה ולהסרת
ההבדלים, וכל הפרבה הרי זה משובח.

הישיבה הנאה של הכנסת פחר בשעה 11.00.
ישיבה זו נעולה.

היו"ר י. ישעיהו:

הישיבה נבעלה בשעה 20.40

<u>עמודים</u>	<u>התוכן</u>	<u>הנאם</u>
1	דברי פתיחה	הי"ר י. ברזילי
2	מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	סגן מזכיר הכנסת ח. ליאור <u>שאלות ותשובות</u>
3 -	כך הפרת חוק הנשואין	2345 של חבר-הכנסת י.
	קלטר פרסום דברים של משפט צבאי שנערך כדלתיים סגורות	2346 של חבר-הכנסת ס.
	ארדיטימספר התביעות המשפטיות שהוגשו נגד מחזיקי בשר משחיטה בלתי חוקית	2005 של חבר-הכנסת ב.
	שיפמן הנהגת סס השבחה של מקרקעין על-ידי הטועצה המקומית ברעננה.	2245 של חבר-הכנסת י.
	שופמן טועד הבחירות למועצות עיריית באר-שבע ולמועצה המקומית באשדוד.	2246 של חבר-הכנסת י.
	שם-טוב הקמת בית-ספר דתי בשכונ ותיקי ההסתדרות נקריית-יוכל בירושלים.	2316 של חבר-הכנסת ו.
	חזני עתידו של בן המגינים בעכו.	2357 של חבר-הכנסת ס.
	תיקון לחוק הדרכונים.	2358 של חבר-הכנסת ב.
	לסדן הצגת קטעי סרטים פורנוגרפיים.	2365 של חברת-הכנסת ח.
14	לסדן התפרעויות בקולנוע	2379 של חברת-הכנסת ח.
15 - 50	הודעת הממשלה על סווג עדות	באש הממשלה ל. אשכול
51 - 68	" " " " " (דיון)	ס. בגין
69 - 83	" " " " " "	ב. עוזיאל
84 - 95	" " " " " "	י. ישעיהו
96 - 197	" " " " " "	ב. שחור
98 -	(הי"ר - י. ישעיהו)	
98 - 103	הממשלה על סיגוב עדות (דיון)	ב. שחור
104 - 116	" " " " " "	י. תלמי
117 - 125	" " " " " "	ס. ביני
126 - 131	" " " " " "	ס. זר
132 - 138	" " " " " "	ש.י. גרוס
139 - 145	" " " " " "	י. כץ

XXXXX
XXX
X